

Τά Κανδυλιώτικα

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση του Συλλόγου των εν Αθήναις και απανταχού Κανδυλιωτών Αρκαδίας "Η ΠΡΟΟΔΟΣ" Γραφεία: Κεραμεικού 23 ΑΘΗΝΑ • ΕΤΟΣ 11ο Αριθ. Φύλλου 41 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΜΒΡΙΟΣ 2003

Από την έκθεση φωτογραφίας και ζωγραφικής του φετινού ανταμώματος

ΚΑΝΔΥΛΑ ΤΟΥ 1963

Η Σωτήρα Γ. Δάλκου

έξω από το σπίτι της, φέρνοντας το νερό

Η φωτογραφία αυτή επλέχτηκε και έγινε η κεντρική αφίσα της έκθεσης, λόγω του περιεχομένου και της αισθητικής της.

Αναρτημένη και σ' όλα τα γύρω χωριά, εντυπωσίασε, συγκίνησε και σηματοδότησε μια νέα αντίληψη γύρω από την οργάνωση και το περιεχόμενο των εκδηλώσεων του ανταμώματος στο χωριό

ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ ΚΑΝΔΥΛΑΙΩΝ

(του Γιάννη Βαρδουλιώτη από την Αυστραλία και του Δήμου Δρόσου από τον Καναδά)

- Γεια σου ρε Δήμο, τι κάνεις;
- Τι θες να κάνω, μορέ Γιάννη...

Η μάνα σου ν' αγιάσει, εγώ, όπως ξέρεις, έχω ένα χωράφι στον Αγιοθανάση.

Κι εζήτησα νερό από τον Κώστα, δίπλα, που έχει τη στάνη και το έβαλα μπροστά.

Δηλαδή έβαλα ποικιλία. Μα εδώ οι Καντυλαιοί είναι άγρια θηρία.

Μου το κλέβουνε το περιβόλι και με πιάνουνε οι διαβόλοι.

Λένε, πως το κλέβει μια γυναίκα. Δε λέω τ' όνομά της γιατί δεν κάνει. Κι άλλοι μου λένε και για το Χασά-νη.

Κι όπως εφύλαγα για να τον πιάσω στη μέση στον μπαζέ βλέπω το Νάσιο...!

Με αντελήφθη και μου λέει: «Εγώ δεν ήρθα, Δήμο, κάτι για να κόψω, ήρθα το μπαζέ σου να καμαρώσω!» Φύγε, του λέω, κι άιντε στη δουλειά σου

και συχώρα τη μάνα μου που ήτανε θειά σου.

Εγώ, Γιαννάκο, τα λέω στα φόρα. Νομίζω ... πως κι εσένα σε παίρνει η μπόρα.

- Αυτό, Δήμο, από το νου σου να το βγάλεις, διότι αισθάνομαι πως με προσβά-λεις!

- Ρε Γιαννάκο, βρήκα τ' αγνάρια δίπλα στον τοίχο, κοντά στα πουρνά-ρια!

Είναι μεγάλα, σαν τα δικά σου, σίγουρος είμαι την έχεις κάνει την πουστιά σου.

- Άμα, Δήμο, η πατησιά είναι μεγάλη, δρόμος είναι, περνάνε κι άλλοι.

Θα ήτανε κάνα ρεμάλι, που τον περιδρομο είχε φάει, και πήγε στον τοίχο τον κόρακα να βγάλει.

- Ίσως, ρε Γιάννη, αυτό να συμβαίνει. Ξέχασέ το και πάμε μια μπόρα να πούμε παγωμένη.

Άδικο είναι να μαλώνουν δυο πρώην ξενιτεμένοι.

Γιάννης Αλεξ. Βαρδουλιώτης

ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ 6ου ΑΝΤΑΜΩΜΑΤΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΩΝ «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Οι εκδηλώσεις για το 6ο ανταμώμα των Κανδυλιωτών που έγιναν τον Αύγουστο του 2003 στο χωριό σημείωσαν κατά γενική ομολογία μεγάλη επιτυχία.

Η ποικιλία των πολιτιστικών εκδηλώσεων έδωσε την ευκαιρία σε όλους τους συμπατριώτες να χαρούν και να διασκεδάσουν παρακολουθώντας θεατρική παράσταση, θέατρο σκιών, αθλητικές εκδηλώσεις, χορούς και μουσική. Ο Σύλλογος Κανδυλιωτών «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει το Δήμαρχο κ. Αθανάσιο Καβουρίνο, τον Πρόεδρο του τοπικού Συμβουλίου κ. Εγγέλιο Δρόσο και τα μέλη, την οργανωτική επιτροπή εκδηλώσεων και όλους όσους εργάστηκαν για την επιτυχία αυτή.

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων έγινε η έκθεση φωτογραφίας και ζωγραφικής στο Δημοτικό Σχολείο με κορηγό το Σύλλογό μας. Την ιδέα και την επιμέλεια της παρουσίασης είχε ο συμπατριώτης μας και μέλος του Συλλόγου Καθηγητής Ζωγράφος κ. Βασίλης Προκόπος, ο οποίος έδωσε και τον επιτυχημένο τίτλο «Αντάμωμα με την ιστορία της Κανδύλας 9-16 Αυγούστου 2003». Ήταν μια θαυμάσια έκθεση που συγκίνησε και ζύπνησε παλιές μνήμες από όλες τις πτυχές της ζωής του χωριού. Οι επισκέπτες είδαν υπέρ τις 100 φωτογραφίες που τους θύμισαν πρόσωπα και γεγονότα των περασμένων χρόνων, περί τα 40 έργα ζωγραφικής των Κανδυλαίων δημιουργών Βασίλη Γ. Προκόπου, Σοφίας Γ. Δάλκου, Σπήλιου Μιχ. Κανδαλέπα, Σταυρούλα Γ. Λαγού και Ανθούλας Βουκελάτου, κόρης της Ελένης Ιωάν. Αγγελοπούλου, έργα αγιογραφίας της Κατερίνας Δ. Αγριοστάθη και πάνω από 70 έργα ζωγραφικής των παιδιών του Δημ. Σχολείου Κανδύλας, τα οποία συγκίνησαν με την απλότητα και τον αυθορμητισμό τους.

Ό,τι παρουσιάστηκε, αυτή τη φορά, άξιζε, γιατί ήταν «δικό μας από τα δικά μας». Θερμά συχαρητήρια στον αγαπητό Βασίλη και σε όλους όσους τον βοήθησαν.

Η ομολογούμενη επιτυχία των φετινών εκδηλώσεων και η συγκινητική ανταπόκριση τόσο των Κανδυλαίων όσο και των κατοίκων των γύρω χωριών δημιουργούν την αναγκαιότητα της συνέχισης τους σ' αυτό το στυλ, κάθε 15 Αυγούστου, με θέματα βγαλμένα μέσα από καινούριες ιδέες και προτάσεις.

Ο Σύλλογος Κανδυλιωτών «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» θα συμμετέχει και θα βοηθά κάθε προσπάθεια που έχει σαν σκοπό

την ποιοτική αναβάθμιση και προβολή του χωριού μας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Παναγιώτης Ευσταθίου

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Αθηνά Γιαννιά - Οικονομοπούλου

Το χρονικό 6ου Ανταμώματος Κανδυλιωτών 9-17/8/2003

1) Η έναρξη του 6ου Ανταμώματος έγινε την 9-8-03 με την ωραία έκθεση φωτογραφίας στο Ζάζεο Διδακτήριο, εμπνευσμένη από τον αγαπητό συμπατριώτη, φίλο, μέλος του Συλλόγου Κανδυλιωτών και Ζωγράφο Βασίλη Προκόπο. Κορηγός της ήταν ο Σύλλογος Κανδυλιωτών Αθηνών «Η Πρόοδος» και τα εγκαίνια έγιναν από τον πρόεδρο του συλλόγου κ. Παναγιώτη

σιστράτη» η οποία σημείωσε μεγάλη επιτυχία.

3) 11-8-03 πρωί. Αθλητικοί αγώνες ανομαλού δρόμου 4 km και δρόμου ταχύτητας. Το απόγευμα αγώνες βόλεϊ στο σχολείο Κανδύλας. Το βράδυ στην πλατεία του χωριού παιδιά της Κανδύλας κόρεψαν παραδοσιακούς χορούς από όλη την Ελλάδα με την φροντίδα και επιμέλεια της καθηγήτριας κας Μαρίας Εικοσιδέκα - Δελνηγιάννη.

4) 12-8-03 απόγευμα αγώνες ποδοσφαίρου στο γήπεδο Κανδύλας με εμφανίσεις (μπλούζες) ομοίμορφες προσφορά του Συλλόγου Κανδυλιωτών «Η Πρόοδος».

Το βράδυ θέατρο Σκιών (Καραγκιόζη) στην πλατεία της Κανδύλας με την παράσταση «οι Αρραβώνες του Μπαρμπα-Γιώργου» από τους συνεργάτες του μεγάλου Δάσκαλου του θεάτρου Σκιών

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου μας Παναγ. Ευσταθίου με το ζωγράφο Βασίλη Προκόπο στα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας και ζωγραφικής (9-8-2003)

Ευσταθίου. Ξύπνησε μνήμες και η προσέλευση στο σχολείο ήταν πολύ μεγάλη.

2) 10-8-03 εκκλησιασμός στους Ταξιάρχες, Δοξολογία, κατάθεση στεφάνων από προέδρους και εκπροσώπους Συλλόγων στην προτομή Ιωάννου Ζαζιά και ελεύθερη συζήτηση στο σχολείο για θέματα που αφορούν το χωριό (Αναδασμός κλπ.). Το βράδυ της 10-8-03 στο προαύλιο του σχολείου, από τη θεατρική ομάδα Τρίπολης με Διευθύντρια τη συμπατριώτισσά μας κ. Γεωργία Ιωάν. Δάλκου, δόθηκε θεατρική παράσταση με την κωμωδία του Αριστοφάνη «Λυ-

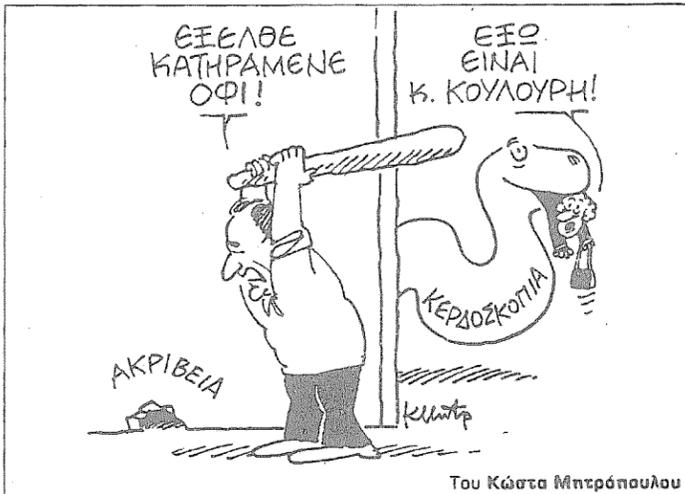
Ευγένιου Σπαθάρη.

5) 13-8-03. Εκδρομή το πρωί των μεταναστών Κανδυλιωτών στη Δημητσάνα - Στεμνίτσα Λιμποβισί (σπίτι Κολοκοτρωναίων), το μεσημέρι με την επιστροφή φαγητό στο ωραίο μας μαγαζί το «ΧΑΝΙ» Κεφαλόβρυσο Κανδύλας και αναμνηστικές φωτογραφίες. Το βράδυ γλέντι στην πλατεία με το συγκρότημα της Άννας Βυτινάρου και απονομή πλακετών (αναμνηστικών) από το Δήμαρχο κ. Αθ. Καβουρίνο στους Συλλόγους. Ευχές για το 2006 το 7ο ανταμώμα να γίνει ακόμα καλύτερο. Το γλέντι κράτησε μέχρι πρωίας με μια πλατεία να πάλλεται από ενθουσιασμό.

Ανήμερα της Παναγίας επισκέφθη το Μοναστήρι και το χωριό ο Νομάρχης κος Κωνσταντόπουλος Νικόλαος. Στις επαφές που είχαμε συζητήθηκαν θέματα που απασχολούν το χωριό μας.

6) 14, 15 και 16 του Αυγούστου τριήμερο γλέντι στην πλατεία με πολύ κόσμο που το είχε επιμεληθεί ο αγαπητός συμπατριώτης μας Μπάμπης Β. Κουλάκης. Ο δεξιοτέχνης του κλαρίνου Μάκης Μπέκος έδωσε ένα διαφορετικό τόνο σ' αυτό το πανηγύρι.

Οι ωραίες αυτές εκδηλώσεις πήραν τέλος στις 17-8-03 το βράδυ στην πλατεία με την ωραία συναυλία της Θεοδοσίας Στίγκα, προσφορά του συμπατριώτη μας υφυπουργού Εργασίας (Συνέχεια στη σελ. 10)

Του Κώστα Μητρόπουλου

Για τους Κανδυλαίους

Δεν υπάρχει δήμος ΛΕΒΙΔΙΟΥ, αναγνώρίζουμε μόνο το δήμο ΑΡΚΑΔΙΚΟΥ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ

Οι Ευγενείς Υπηρέται της Κανδύλλας. Ευγενείς ανθρωπισταί

Γεγονότα, εντυπώσεις, ή συμβάντα στο άμεσο ή ευρύτερο περιβάλλον ενός παιδιού, από ό,τι βλέπει ή ακούει από τους γονείς ή τους μεγαλύτερους γενικά, παραμένουν ζωηρά στη μνήμη έτσι, ώστε να συγκρίνει ή να κρίνει αργότερα το μέγεθος της αξίας των γεγονότων ή των ανθρώπων ή των πράξεών τους.

Θυμάμαι από τα μικρά μου χρόνια, τα γεγονότα που συνέβαιναν και επηρέαζαν τον γύρω κόσμο, π.χ. οι σοβαρές αρρώστιες ή οι θάνατοι, ή άλλα συμβάντα, που είχαν σχέση με τη ζωή των ανθρώπων, αυτά παραμένουν ζωηρά στη μνήμη αλληλένδετα, έτσι ώστε κατά καιρούς να επανέρχονται, δοθείσης αφορμής. Θα αναφερθώ κυρίως για τους ανθρώπους, τις πράξεις τους, και τις σχέσεις τους μεταξύ τους, που έχουν μείνει στη μνήμη μου. Γι' αυτούς που πρόσφεραν πολλά στο Χωριό μας.

Λαβών υπόψη ορισμένα γεγονότα ή πράξεις ανθρώπων προς τους συνανθρώπους τους, συγχωριανούς μας, πράξεις ανθρωπιστικές, σοβαρές, που αξίζουν αναφοράς τιμής ένεκεν, θα αναφερθώ μόνον στους θεράποντες Ιατρούς, τόσο τους επιστημονικά καταρτισμένους, όσον και σ' αυτούς που με τις πρακτικές γνώσεις τους, με ανιδιοτέλεια και προθυμία προσέφεραν κάθε τι που γινόταν και μπορούσαν, για να ανακουφίσουν καποιανού τον πόνο.

Κάποτε αρρώστησε σοβαρά ο γείτονάς μας και συγγενής Χαράλαμπος Λαγός (Καρατζιάς). Την εποχή εκείνη δεν υπήρχε γιατρός στο χωριό. Ήταν πριν έρθει ο Κων/νος Παπακωνσταντίνου. Όλοι οι γείτονες έτρεξαν να προσφέρουν ό,τι μπορούσαν, μα τον άρρωστο έπρεπε να τον ιδεί γιατρός. Είχε υψηλό πυρετό. Από ό,τι τότε έλεγαν ο μόνος κοντινός γιατρός ήταν ο Κουτσουράκης από το Λεβίδι. Έστειλαν τον κάλεσαν και ήρθε τρέχοντας με το διάλογό του και με την τσάντα με τα διάφορα εργαλεία και ό,τι φάρμακα είχε.

Περιέγραφαν τότε τον ερχομό του ως μεγάλο γεγονός. Τον κούρασε, κάθισε κοντά του αρκετή ώρα, του έκανε κουράγιο. Από ό,τι έλεγαν τότε «το κουράγιο είναι το καλύτερο φάρμακο». Αλλωστε τότε τα φάρμακα που μπορούσε ένας γιατρός να έχει μαζί του ήταν περιορισμένα και λιγοστά. Φεύγοντας είπε στους δικούς του τι να κάνουν, και τι να του προσφέρουν. Προσεφέρθησαν να τον πληρώσουν και επήρε πληρωμή για την ένεση και ό,τι χάπια του έδωσε μόνον. Τις περισσότερες φορές δεν έπαιρνε πληρωμή, ή έπαιρνε ανάλογα με την οικονομική κατάσταση των ασθενών. Και δεν ήταν ο μόνος.

Πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο την Κανδύλα εξυπηρετούσε ο γιατρός Γεώργιος Ζερβογιάννης (ο Γερο-Σούγλας) έτσι, κοσμητικά! τον αποκαλούσαν. Άφησε πολύ καλό όνομα. Ήταν καλός επιστήμων. Ένας από τους λίγους Κανδυλαίους γιατρούς που βοήθησαν και θεράπευσαν τους αρρώστους του Χωριού μας για αρκετά χρόνια. Τελικά φεύγοντας, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα με τον γιο του γιατρό Σώτο Ζερβογιάννη. Είχα δε την τύχη να τον γνωρίσω κατά τη διάρκεια των ολιγοετών σπουδών μου στην Αθήνα, και έχω να τονίσω ότι εξυπηρετούσε κάθε έναν που είχε ανάγκη και ερχόταν από το χωριό στην Αθήνα για θεραπεία ή για νοσοκομειακή περίθαλψη. Προσωπικά δε και πριν επιστратευτώ είχα την τύχη να έρθω εις επαφή μαζί του να εισηγηθεί για νοσοκομειακή περίθαλψη για ορισμένους πατριώτες Κανδυλαίους που είχαν ανάγκη, κυρίως μετά τον πόλεμο. Βοήθησε πολλούς. Ό,τι δε προσέφερε στους συγχωριανούς μας ήταν χωρίς αμοιβή. Ήταν ευχάριστος, αστείος, γελαστός, πρόθυμος, ευγενέστατος και καταδεκτικός, είχε δε καλό όνομα και σχέσεις με τον ανώτερο ιατρικό κλάδο της Αθήνας.

Ένας εξίσου φιλόνητος και καλός επιστήμων εξυπηρετούσε το χωριό μας, μετά τον Ζερβογιάννη. Ήταν ο «Γέρο-Σιούτης» από την Καστανιά Κορινθίας θείος του γιατρού Κ. Παπακωνσταντίνου (Μορφονιού) ο οποίος ήρθε αργότερα επιστρέφοντας από τη Μικρά Ασία και εγκατεστάθη μόνιμως στην Κανδύλα.

Ο Ευστάθιος Παπακωνσταντίνου, ο γέρο-Σιούτης, όπως τον αποκαλούσαν, ήρχετο πάντα όταν τον καλούσαν, σε εξαιρετικές και δύσκολες περιπτώσεις. Θυμάμαι δε που μιλούσαν για μοναδικές περιπτώσεις, ότι έκανε χειρουργικές επεμβάσεις, ήταν χειρουργός. Μία δε από τις χειρουργικές επεμβάσεις που θυμάμαι, ήταν στην πρώτη γυναίκα του Γεωργίου Κοκκορέλη (Μπουστουνη) στο σπίτι του. Έκανε μια επέμβαση με επιτυχία, ήταν μια επείγουσα περίπτωση περίπου το έτος 1925.

Αργότερα ήρθε ο γνωστός Παπακωνσταντίνου (Μορφονιάς), όπου παρέμεινε μόνιμα στην Κανδύλα και εξυπηρετούσε και βοήθησε και προσέφερε κάθε δυνατή βοήθεια στους αρρώστους. Με την πείρα δε που είχε και τις ικανότητες, φάνηκε πολύ αλτρουιστής και καλός επιστήμων.

Την εποχή εκείνη ήρθε ένας καινούργιος γιατρός, μαιευτήρας ο Σταυρόπουλος και έμενε στο σπίτι του Χαράλαμπου Κουλάκη, με την γυναίκα του Κατίνα, που ελέγετο ότι ήταν νοσοκόμα. Όταν δε έφυγε ο Σταυρόπουλος, στις αρχές του 1930, ήρθε ο γιατρός Γεώργιος Οικονομόπουλος, ο (Μπουγιαταίος) ανιψιός της Πηνελόπης συζύγου του Χρήστου Ζερβογιάννη (Αντωνάρου) όπου και εφιλοξενείτο. Απόφοιτος του πανεπιστημίου του Παρισιού, εξυπηρετούσε το Χωριό για αρκετά χρόνια. Πάντα έμενε στο

Χωριό τις καθημερινές. Έφευγε το Σάββατο απόγευμα ποδαρόδρομο για τη μάνα του στο Μπουγιατί και γύριζε Δευτέρα πρωί. Ήταν ευχάριστος τύπος πάντα πρόθυμος και η παραμονή του στο Χωριό κράτησε ως που παντρεύτηκε και μετακόμισε στο Ναύπλιο, που τελικά ασχολήθηκε με την πολιτική και διέτελεσε και βουλευτής.

Μετά τον (Μπουγιαταίο), ήρθε ο γιατρός Γεώργιος Σωτηρόπουλος (-Σιαμούρης) και επιτέλεσε με αφοσίωση το καθήκον του ως θεράπων. Κατά τη διάρκεια του πολέμου και κυρίως την περίοδο της κατοχής, μέσα στις πολιτικοκοινωνικές αναστατώσεις κράτησε άμωγη θέση με το να βοηθήσει σε κάθε αντιξοότητα να βρεθεί λύση στα επί μέρους προβλήματα του χωριού μέχρι την ημέρα που έφυγε, προσληφθείς στο Σανατόριο Αρκαδίας.

Την μετά-απελευθερωτική εποχή υπηρέτησε στο χωριό μας η νέο-διορισθείσα Ιατρός Ιουλίτσα Χαλαδάκη Ζερβογιάννη Παιδίατρος, προσφέροντας τις υπηρεσίες περιθάλψεως για αρκετά χρόνια.

Μέσα σ' όλους τους ανθρωπιστές επιστήμονες που αναφέρω υπάρχουν και οι αφανείς εργάτες - λάτρεις της θεάς Υγείας, έξω-πανεπιστημιακοί, πρακτικοί θεράποντες, που δεν πρέπει να ξεχνάμε. Είναι άξιοι μνείας, τιμής ένεκεν.

Κάποτε η γιαγιά μου Γεωγατσέλινα, έσπασε το χέρι της πέφτοντας στο πλακόστρωτο της αυλής. Ζήτησε να καλέσουμε το Βασίλη Πρεβεζιάνο.

Ο Γερο-Πρεβεζιάνος, ήταν ορθοπαιδικός όχι μόνο της Κανδύλας αλλά και της γύρω περιοχής. Ο Γεώργιος Προκόπος ή Λεούσης ήταν ο οδοντογιατρός του χωριού μας για πολλά χρόνια. Έμαθε να βγάνει δόντια υπηρετώντας ως βοηθός οδοντογιατρού ακολουθώντας τα συνεργεία κατασκευής σιδηροδρομικών γραμμών στην Αμερική και έφθασε μέχρι το Όριγγον, στον Ειρηνικό Ωκεανό εξ ου και Οριγγόν όπως τον αποκαλούσαν. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε τις Μамές που μας ζεγύννησαν, την Γρια-Πιλάφαινα και την Τασίνανα. Μέσα σ' όλους που ανέφερα θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και τα παιδιά της Κανδύλας που εξασκούσαν το επάγγελμα εκτός του χωριού μας αλλά με προθυμία έτρεξαν να παρευρεθούν σε κάθε κάλεσμα.

Καλόν θα είναι να αναφέρω σήμερα τον Θεοφάνη Οικονομόπουλο και τους απελθόντες, Ιουλίτσα Ζερβογιάννη, Βασίλη Βαγγέλη και Θανάση Παπαθανασόπουλο.

Η Κανδύλα γαλούχησε πολλές αξίες, που προσέφεραν υπηρεσίες σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, εντός αλλά και εκτός του χωριού μας.

Από επιστήμονες, εκπαιδευτικούς, νομικούς, μηχανικούς, στρατιωτικούς, εμπόρους, βιομηχάνους, καλλιτέχνες, ιερωμένους, ευεργέτες, ήρωες και πολεμιστές, όχι μόνο για την λευτεριά αλλά και για την επιβίωση.

Για όλους τους ικανούς και άξιους, χρειάζεται τιμή ένεκεν να γίνει μνεία. Αλλά... «ες άλλοτε τα σπουδαία».

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΛΕΒΙΔΙ ΤΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΥ ΜΑΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Δ. ΑΓΡΙΟΣΤΑΘΗ

Από τις 22 ως τις 24 Αυγούστου 2003, η Κανδυλαία αχιογράφος Κατερίνα Δ. Αχριστάθη παρουσίασε τη νέα δουλειά της σε ατομική έκθεσή της στο Λεβίδι, με την ευκαιρία του εκεί πανηγυριού.

Καθώς έχουν γραφεί κι άλλοτε «Τα Κανδυλιώτικα», η Κατερίνα επιδιόχετο με ζήλο και μεράκι στην παραδοσιακή βυζαντινή αχιογραφία επί αρκετό χρονικό διάστημα και μας έχει δώσει αξιόλογα δείγματα της δουλειάς της τόσο σε ατομικές εκθέσεις όσο και σε ναούς και εκκλησίες όπως: στους Ταξίαρχες, στον Αχιώτη και στον Άγιο Νικόλαο της Κανδύλας, στου Δάρα και αλλού.

Η έκθεση εσημείωσε επιτυχία. Εντύπωση έκανε στο κοινό μεταξύ των άλλων και η αχιογράφηση πάνω σε παλιά αντικείμενα όπως είναι τα εξώφυλλα των παραθύρων και τα φτυάρια του φούρνου.

Αξίζει να ιδούμε με το μάτι μερικών επισκεπτών την έκθεση, παραθέτοντας τις εντυπώσεις τους:

«Τυχαία πέρασα απ' έξω και ξαφνικά μου τράβηξε την προσοχή κάτι διαφορετικό: με στυλ, ζούστο και ξεχωριστή αισθητική.

Χαίρομαι που ο ευαίσθητος καλλιτέχνης που κρύβεται πίσω από αυτές τις μοναδικές αχιογραφίες είναι η Κατερίνα.

Θερμά συγχαρητήρια
24-08-03
Μαρία Σπηλιώτη»

ΑΡΚΑΔΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Λυτρωθείτε άρον-άρον απ' το βάρος των μαρμάρων

Αφήστε αυτά που ξέρατε, Άγγλοι αποικιοκράτες άρπαγες και σφετεριστές, του κόσμου τρομοκράτες. Η χώρα σας δεν κυριαρχεί, στην οικουμένη πλέον κατάντησε ανάπηρος, ξεδοντιασμένος λέων. Πάει ο καιρός που στήνατε, στην Κύπρο μας αγχόνες να πνίξετε των μαχητών, τους εθνικούς αγώνες. Τα μάρμαρα που αρπάξατε, από τον Παρθενώνα πρέπει να τ' αποδώσετε, στον δροσερόν ανθώνα. Ανθών είν' η Αθήνα μας, με τον πολιτισμό της του πνεύματος την άνθηση και τ' άπλετο το φως της. Συλλογιστείτε το καλά, τα μάρμαρα αν δεν δώστε με την αρά της Αθηνάς, ενθός θα μαρμαρώστε. Ιδού ο τρόπος λυτρωμού, από το μέγα κρίμα: τα κλοπιμαία να σταλούν, πάραυτα στην Αθήνα. Το έργο της επιστροφής, θα είναι καρποφόρο όταν μας επιστρέψετε και τη γλυπτή ζωφόρο. Που πήρατε απ' τον λαμπρόν, Ναόν του Επικουρείου Απόλλωνα του φωτεινού και θεραπευτηρίου. Η Αθηνά κι ο Απόλλωνας, είνε να σας φωτίσουν να σας εμπνεύσουν αρετή και να σας συνετίσουν. Οπότε θα συνέλθετε και θα συμμορφωθείτε στη λύση της επιστροφής, τη λύτρωση θα βρείτε.

Χρυσόστομος Κριμπάς

ΜΙΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΚΑΝΔΥΛΑ ΜΑΣ

του Φάνη Σ. Δεληγιάννη - Μπλούτα

Από την εκδρομή του Συλλόγου μας στον Άγιο Ανδρέα Κανδύλας (29-6-2003)

ας (βραστή γίδα) κυλιόπιτες ξεχωρα και καλό κρασί κ.ά. Όλα ήταν νοστιμότητα και καθομα-

γειρεμένα από τους Ιωάννη Ε. Παπαθασίλειου (Πρίαμο) και Χαράλαμπο Θ. Πανόπουλο.

Μέρος των προσφορών ήταν από την Εκκλησία. Το κρέας από τους τσιοπάνηδες του χωριού μας. Τα μικρά δώρα για την κλήρωσι από τις γυναίκες του χωριού μας. Οι δε άρτοι από το Σύλλογό μας. Το σερβίρισμα σεσηφ-σέρβις σε μεγάλα τραπέζια.

Στην εν λόγω γιορτή παρέστησαν ο Δήμαρχος Αθανάσιος Καθωρίνης, ο Πρόεδρος του τοπικού Συμβουλίου του χωριού μας Ευάγγελος Κ. Δρόσος. Από το Σύλλογό μας ο Πρόεδρος Παναγιώτης Χ. Ευσταθίου, ο Αντιπρόεδρος Στέλιος Παρ. Ξηρογιάννης, ο Ταμίας Νικόλαος Χ. Δούκας, οι Σύμβουλοι Κων/να Κανέλλου Δεληγιάννη - Μπλούτα, η Ουρανία Γ. Δάλλκου - Φασουλή και ο Χρήστος Γ. Κανδαλέας.

«ΤΑ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ»

Εκδοση του Συλλόγου των εν Αθήναις και Απανταχού Κανδυλιωτών "Η ΠΡΟΟΔΟΣ"

Γραφεία: Κεραμεικού 23 Τ.Κ. 10437 1ος όροφος ΤΗΛ.-FAX: 5240271

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού 9 ΕΥΡΩ
Εξωτερικού Αμερικής δολ. 25
Αυστραλίας δολ. 45
Καναδά δολ. 40
Αφρικής ραντ. 250

Για τους κατοίκους του χωριού οι συνδρομές είναι προαιρετικές.

Για τα μέλη του Συλλόγου συνδρομή Συλλόγου και εφημερίδας μαζί 6 ΕΥΡΩ Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο

Παναγιώτης Χ. Ευσταθίου Πρόεδρος Διοικ. Συμβουλίου

Ενυπόγραφα άρθρα απηχούν τις προσωπικές απόψεις των συνταχτών και ουδεμία ευθύνη φέρει το Δ.Σ. του συλλόγου

**ΠΡΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΔΥΛΑΙΩΝ
ΤΑ ΝΕΡΑ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΤΗΣ ΚΑΝΔΥΛΑΣ
ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΗΣ**

Του Χρήστου Χαρ. Δεληγιάννη

Σύμφωνα με το Νόμο 674/77 περί αναδασμού, αρμόδιοι για την αναδασμό είναι το Υπουργείο Γεωργίας, οι εξ αυτού εξαρτώμενες υπηρεσίες, το ΥΠΕΧΩΔΕ (ΔΕΚΕ) και ουδείς άλλος.

Παρ' όλα αυτά ο Ο.Τ.Α. και οι υπηρεσίες του παρεμβαίνουν εις την διαχείριση των υδάτων των πηγών της Κανδύλας εις βάρος των κατοίκων της.

Κατόπιν τούτου, με αίτησή μου από 7-4-03, που επεδόθη δια δικαστ. κλητήρος 1) προς την Δ/ση Εγγείων Βελτιώσεων και φυσικών πόρων Ν. Αρκαδίας, 2) προς τον Δήμαρχο Λεβιδίου κ. Αθ. Καβουρίνο και 3) προς τον Πρόεδρο του Τοπικού Συμβουλίου δ.δ. Κανδύλας κ. Ευαγγ. Δρόσο, εξήτησα να μην προβούν σε καμία ενέργεια σχετική με την διαχείριση των νερών της πηγής Σίντζι, αφού η πηγή είναι ιδιωτική και κανένα σχετικό δικαίωμα δεν έχει επί αυτών ο Δήμος Λεβιδίου.

Με την αίτησή μου συνυπέβαλα και φωτοαντίγραφα δικαστικών αποφάσεων και εγγράφων σχετικών με τα δικαιώματα άρδευσης εκ της πηγής Σίντζι, αποσπάσματα των οποίων παραθέτω για ενημέρωση των Κανδυλαίων:

I. - Αγρονομική Διάταξη Κανονισμού άρδευσης του Αγρονομικού Συμβουλίου Ορχομενού Αριθ. Αποφ. 10/18-7-1977

Άρθρον 1ον. Δικαίωμα αρδύσεως έχουν τα ανέκαθεν αρδευόμενα κτήματα των περιοχών Λεβιδίου, Παλαιοπύργου, Κανδύλας, Λίμνης, Χωτούσης και Βλαχέρνας, τα οποία έχουν αποκτήσει τοιούτον, εκ της πηγής Σίντζι.

Άρθρον 2ον. (Ορίζει να διανοίγονται τα 5 φράγματα αρδύσεως επί 12 ώρες κατά την 21-7-77, 11-8-77 και 31-8-77 «προς ικανοποίηση των αρδευτικών αναγκών των λοιπών πλην Κανδύλας Κοινοτήτων»).

Άρθρον 8ον. Δια του άρθρου 2 της παρούσης δεν θίγονται υφιστάμενα δικαιώματα αλλά η διάταξις τούτου αποτελεί προσωρινόν μέτρον δια την τρέχουσαν αρδευτικήν περίοδον, δια τους εν δισκεπτικώ της παρούσης αναφερομένους λόγους.

II. - Απόφαση του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας Αριθ. 1647/1979

Επί αιτήσεως Χρήστου Δεληγιάννη και Ευαγγέλου Χαρ. Δεληγιάννη περί ακυρώσεως της υπ' αριθ. 10/18-7-77 Αγρονομ. Διατάξεως (της προηγούμενης δηλ.) και της επικυρώσεώς ταύτην υπ' αριθ. 22/5-8-77 αποφάσεως του Εποπτικού Συμβουλίου Αγροφυλακής Ν. Αρκαδίας και πάσης σαφούς πράξεως ή παραλείψεως...

Επειδή εκ του περιεχομένου τούτου της προσβαλλομένης πράξεως προκύπτει ότι αυτή ήτο περιωρισμένη χρονικής ισχύος ληξάσης ήδη μετά την άσκησιν της αιτήσεως ακυρώσεως. Μη προβλλομένου δε ιδιαίτερου εννόμου συμφέροντος προς συνέχισιν της δίκης, αυτή πρέπει να κηρυχθή καταργημένη.

Δια ταύτα κηρύσσει κατηρημένην την δίκην.

III. - Βεβαίωση δικηγόρου κ. Α. Λαμπρική της 20-5-1985

Εν Αθήναις τη 20 Μαΐου 1985 Βεβαίω ότι, ως προκύπτει εκ της υπ' αριθ. 1647/79 αποφάσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, εκδοθείσης επί αιτήσεως του Χρήστου Δεληγιάννη, κατοίκου Κανδύλας Αρκαδίας, περί ακυρώσεως διοικητικής πράξεως αρμοδιότητος, Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, κατά την εκδίκασιν της υποθέσεως ταύτης ουδείς Δήμος ή Κοινότης παρενέβη, καίτοι η περί ακυρώσεως αίτησις εκοινοποιήθη, επί σκοπώ ασκήσεως παρεμβάσεως, εις τους 1) Δήμον Λεβιδίου (αποδεικτικόν από 20/11/78), 2) Κοινότητα Παλαιοπύργου (αποδεικτικόν από 21/11/

78), 3) Κοινότητα Βλαχέρνης (αποδεικτικόν από 20/11/78), 4) Κοινότητα Χωτούσης (αποδεικτικόν από 25/11/78) και 5) Κοινότητα Λίμνης (αποδεικτικόν από 25/11/78).

Επισυνάπτονται τη παρούση τ' ανωτέρω αποδεικτικά ως και αντίγραφα των από 15/11/78 υπ' αριθ. πρωτ. Ε 4910/77 δύο εντολών του αρμοδίου Εισηγητού του Συμβουλίου της Επικρατείας περί επιδόσεως αντιγράφου της αιτήσεως εις τα άνω Δήμον και Κοινότητας.

Ο Βεβαίων (υπογραφή)
IV. - Απόφαση του Ειρηνοδικείου Ορχομενού Αριθ. 1/1973

Το Ειρηνοδικείον Ορχομενού... συνεδρίασαν δημοσία εν τω επιδικω τόπω κειμένω εν θέσει «Σίντζι»... ίνα δικάσῃ επί της εξής υποθέσεως μεταξύ των αιτούντων (αναγράφονται 173 αιτούντες Κανδυλαίοι με πρώτον τον Χρήστο Χαρ. Δεληγιάννη την τελευταίαν την Ηγουμένην Ι. Μονής Κανδύλας Καλλινίκην Ματζουράνη)... Των καθ' ων η αίτησις 1) Βασιλείου Γ. Καραπάνου 2)... 3)... 4)... κατοίκων Τριπόλεως...

Επιθυμούντων να εγκαταστήσουσιν ιχθυοτροφείον εις την δεξιάν τω κατερχομένω όχθην του εκ της ως άνω πηγής «Σίντζι» σημαντισθέντος μικρού ποταμού...

Επειδή... εβεβαιώθησαν κατά την κρίσιν του Δικαστηρίου τα εξής πραγματικά περιστατικά: ότι η επιδικος πηγή υπό την ονομασίαν «Σίντζι», ως αύτη λεπτομερώς περιγράφεται εν τη εν τοις ταυταρίθμοις πρακτικοίς περιλαμβανομένη εκθέσει αυτοψίας, μετά των περίεξ αυτής εκτεινομένων κληλυργησίμων αγρών, περιήλθεν εις του απωτάτους δικαιοπαρόχους - εγκατοίκους Κανδήλας, ως αποκαλεί αυτούς - το κατωτέρω έγγραφον - των αιτούντων, εξ αγοράς παρά του Τουρκικού Κράτους, δυνάμει του από του έτους 1726 εγγράφου, ταπίου καλουμένου, όπερ ανεγνωρίσθη και επικυρώθη μεταπελευθερωτικώς υπό του Ελληνικού Κράτους, ότι οι αιτούντες, καταστάντες κύριοι της ως άνω πηγής δι' αλληπαλλήλων καθολικών και ειδικών διαδόχων, κοινώς και εξ αδιαιρέτου, διενήργουν, ως και οι άμεσοι, απώτεροι και απώτατοι αυτών δικαιοπάροχοι, απάσας τας εις το είδος και τον προορισμόν αυτής προσιδιαζούσας διακατοχικάς πράξεις και συγκεκριμένως, α) Εχρησιμοποίησαν το ύδωρ της πηγής προς άρδευσιν των κατημάτων των, β) Εξετέλουν τα απαραίτητα έργα (φράγματα, υδραυλικάς) προς επιτυχίαν του ως άνω σκοπού) γ) Επότιζον τα μικρά και μεγάλα ζώα των και ελάμβανον το αναγκαίον προς πόσιν ύδωρ και δ) ηλίευσον πλησίον της εκρροής αυτής και εντός της κοίτης του σχηματιζομένου μικρού ποταμού, μικράς ποσότητος ιχθύων (μαρίδων), διανοία κυρίου, χωρίς ποτέ να διαταραχθώσι παρ' ουδενός εν τη ασκήσει των ως άνω διακατοχικών πράξεων...

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ Δικάζον αντιμωλία των διαδίκων.

Λαμβάνον ασφαλιστικά περινομήσ μέτρα.

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν και ως ουσία βάσιμον.

Αναγνωρίζει τους αιτούντας προσωρινώς συννομήσ της εν τη κοινοτική περιφέρεια Κανδήλας κειμένης πηγής υπό την ονομασίαν «Σίντζι» μετά του εδάφους της, της περιοχής της καϊτών εν γένει συστατικών της.

Απαγορεύει εις τους καθ' ων η αίτησις πάσαν εν τω μέλλοντι άμεσον ή έμμεσον διατάραξιν της συννομήσ των αιτούντων επί της ως άνω πηγής, επί απειλή καθ' ενός εκάστου χρηματικής ποινήσ εκ τριών χιλιάδων (3.000) δραχμών. Και

Συμψηφίζει την εκατέρωθεν δικαστικήν δαπάνην.

**ΠΑΝΑΡΚΑΔΙΚΗ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ**

Κατά τη συνεδρίαση του Δ.Σ. της Παναρκαδικής Ομοσπονδίας της Ελλάδος που έλαβε χώρα στις 19/6/03 αποφασίστηκαν τα εξής:

1. Προσέγγιση και συγκέντρωση των συλλόγων - μελών ανά επαρχία, προκειμένου να συζητηθούν τα προβλήματα της κάθε επαρχίας. Στη συνέχεια θα γίνει συγκέντρωση όλων των συλλόγων προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις για καίρια θέματα, που αφορούν κάθε επαρχία.

2. Οργάνωση εκδήλωσης για τον Αρκάδα ποιητή Κώστα Καρυωτάκη με τη συμπλήρωση 80 χρόνων από τον τραγικό θάνατό του. Η εκδήλωση θα λάβει χώρα σε κεντρική αίθουσα με κεντρικό ομιλητή τον Αρκάδα Γυμνασιάρχη κ. Θανάση Κυριαζόπουλο, που θα αναφερθεί στη ζωή και το έργο του ποιητή. Στην εκδήλωση θα λάβει μέρος και η χορωδία Τριπόλεως που θα τραγουδήσει μελοποιημένα ποιήματα του τιμωμένου ποιητή.

3. Εκδήλωση - μνημόσυνο για τον Γρηγόρη Λαμπράκη με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 40 ετών από τον τραγικό θάνατό του.

4. Οργάνωση μέσα στο προσεχές δίμηνο ημερίδας αρκαδικού τύπου με συμμετοχή όλων των εκδοτών αρκαδικών εφημερίδων, περιοδικών και εντύπων εν γένει με σκοπό την ανάδειξη του σημαντικού ρόλου του στα αρκαδικά δρώμενα και τη μελέτη των προβλημάτων του.

Περισσότερες λεπτομέρειες για τις παραπάνω εκδηλώσεις θα δοθούν σύντομα και θα ανακοινωθούν άμεσα.

Ο υπεύθυνος Γραφείου Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων
Κώστας Γιαννούλης

**ΠΑΝΑΡΚΑΔΙΚΗ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΨΗΦΙΣΜΑ**

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΑΝΑΡΚΑΔΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Π.Ο.Ε.) με το άγγελμα του θανάτου του αείμνηστου Αρκάδα πολιτικού και Υπουργού Ευάγγελου Γιαννόπουλου, συνήλθε έκτακτα και αποφάσισε ομόφωνα:

1. Να εκφράσει τα θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του μεταστάντος και να παραστεί σύσσωμο στην νεκρώσιμη ακολουθία.

2. Να καταθέσει στην μνήμη του Ευάγγελου Γιαννόπουλου αντί στεφάνου ποσό 100,00 ευρώ, υπέρ του ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΕΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ.

3. Να δημοσιεύσει το παρόν ψηφισμα στον τοπικό (αρκαδικό) τύπο.

4. Να τιμήσει την μνήμη του μεταστάντος σε ειδική εκδήλωση, που θα οργανώσει η Π.Ο.Ε. για τη ζωή του, τη δράση του και την πολύπλευρη συνεισφορά του, στον τόπο μας.

Για το Δ.Σ. της Π.Ο.Ε.
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Γ. ΤΖΙΝΙΕΡΗΣ

**ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΔΗΜΑΡΧΟ
ΛΕΒΙΔΙΟΥ
(ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ...)**

- Διαβάζω στην εφημερίδα «ΑΡΚΑΔΙΑ» αριθ. φύλλου 372 Αυγούστου 2003, ότι μόνον τρεις αρχαιολογικοί χώροι στην Αρκαδία (Μαυτινείας, Τεγέας και Εύας Κινουρίας), για τους οποίους υπάρχουν μελέτες, θα χρηματοδοτηθούν από το Γ' ΚΠΣ και εθνικούς πόρους. Για το αρχαίο θέατρο Ορχομενού, μεγάλης αρχαιολογικής, πολιτισμικής και τουριστικής αξίας, έχει γίνει καμμία ενέργεια για την αξιοποίησή του από την Δημοτική Αρχή;

- Τι έγιναν τα 70.000.000 δρχ. (205.500 Ευρώ περίπου) που κατ' ανακοίνωση προφορική του κ. Δημάρχου, είχαν διατεθεί για τη διαμόρφωση της εισόδου του χωριού μας; Σε ορισμένα Δ.Δ. του Δήμου μας έγινε η διαμόρφωση της εισόδου τους.

- Θα μας απαντήσει ο κ. Δήμαρχος ή θα εφαρμόσει την τακτική του παρελθόντος της «απόλυτης σιωπής»;

Αναστάσιος Κ. Οικονομόπουλος

**ΟΙ ΞΑΛΛΙΟΙ
Κανδύλα του 1938**

Τρεις γενιές της οικογένειας Ζερβογιάννη (Ξάλα): Ο Γιάννης με πουκαμίσια και κάλτσες, γονατάρες και πίγγες και με την επίσημη κλίτσα του. Ο πατέρας του Κώστας - ήταν και ψάλτης - με φουστάνελα και γιλέκο, σελάχι και μπαντούρια, κούκο στο κεφάλι και μαγκούρα.

Η γυναίκα του Γιάννη Μαρία, αδερφή του γερο-Σύγκλα, με μπόλκα, μαντίλι και ποδιά επίσημη.

Η Ευγενία Αναγνωστοπούλου από του Γκιόζα και δίπλα της ο άνδρας της Παναγιώτης (87 ετών σήμερα), γιος του Γιάννη, νιόπαντροι με ενδυμασία ευρωπαϊκή.

**ΝΕΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ «ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ»**

Στην διάρκεια των μηνών Μαρτίου-Απριλίου 2003, έγιναν εκλογές στον εν λόγω Σύλλογο. Η σύνθεση του νέου Δ.Σ. έχει ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έφη Πανοπούλου-Παλαιολόγου
Αντιπρόεδρος: Βασίλειος Χουντάλας
Γραμματέας: Βασίλειος Λούτας
Ταμίας: Ρίτσα Α. Δάλκου
Σύμβουλοι: Φώτης Βαρδουγιώτης, Κούσουλας Φώτης, Κωστόυρος Θεόδωρος, και Δούκας Ευστάθιος.
Αγαπητοί συμπατριώτες,

Καλή επιτυχία στο έργο σας και φροντίδα για όλα τα μέλη του Συλλόγου σας. Και μην ξεχνάτε: Όλα μπορούμε να τα ξεχάσουμε, αλλά την πατρίδα, τον τόπο που γεννηθήκαμε και την Μάνα μας ΠΟΤΕ.

ΦΑΝΗΣ Σ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ-ΜΠΛΟΥΤΑΣ

**Σύλλογος Αρκάδων Αγ. Παρασκευής
«Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης»**

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Αρκάδων Αγ. Παρασκευής που εξελέγη από τις αρχαιρεσίες στις 9/6/2003 συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Σούλη Σταθοπούλου Πρόεδρος
Θόδωρος Σιαμπλής Αντιπρόεδρος

Αντώνης Τερζής Αντιπρόεδρος
Πέτρος Σαβούρδος Γραμματέας

Γιάννης Λάλας Ταμίας
Κωστούλα Γιαννοπούλου Αναπλ. Γραμματέας

Έφη Αντωνοπούλου Έφορος
Εξελεγκτική Επιτροπή
Παναγιώτης Γαβράς
Γωγώ Γιώτσα
Αντωνία Σιαβελή
Αναπληρωματικά μέλη
Γιαννακόπουλος Λευτέρης
Γκιάτα Εύη
Χειλά Ευδοκία
Βεργέτη Χάρης

Ο ανωτέρω Σύλλογος επραγματοποιήσε γιορτή με τραγούδια και χορούς στην κεντρική πλατεία Αγ. Παρασκευής στις 21-9-2003 για την επέτειο των 182 χρόνων της Απελευθέρωσης της Τριπολιτσάς.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ

Dion
COIFFURE

ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΕΧΝΗΣ & ΟΜΟΡΦΙΑΣ

Ακροπόλεως & Κρουονερίου 10, Αγ. Ανάργυροι Τηλ. 210 2385304

Υπεύθυνος καταστήματος: Θεοδόσης Κορακιανίτης

Ειδικές τιμές σε πατριώτες

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1940

Σχόλια Συμμάχων - Αντιπάλων - Ουδετέρων

του Αναστασίου Κ. Οικονομόπουλου

Εξήντα τρία χρόνια συμπληρώνονται την 28η Οκτωβρίου 2003 από την ιστορική εκείνη χαραυγή της 28ης Οκτωβρίου 1940, οπότε ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας Ιωάννης Μεταξάς, διερμηνεύας της ομοφώνου γνώμης του Έθνους, απέρριψε υπερήφανα την ιταμή πρόκληση του Μουσολίνι με το κοσμοϊστορικό «ΟΧΙ».

Όπως προ 25 αιώων οι αρχαίοι Έλληνες απέκρουσαν την περσική επιβουλή, έτσι και οι σύγχρονοι απόγονοί τους, το 1940, δεν εδίστασαν να αντιμετωπίσουν την, μέχρι τότε, θεωρούμενη ακατάβλητη ισχύ του άξονα. Με την ηρωική θυσία τους, που έφθασε μέχρι το ολοκαύτωμα, εκέρδισαν τον θαυμασμό όλων των συμμάχων ούτως ώστε «Στο μέλλον δεν θα λέγεται ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες αλλ' ότι οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες»!

Από το 1933 εμφανίστηκαν στην Ευρώπη τα ολοκληρωτικά καθεστώτα: Στην Ιταλία ο φασισμός υπό τον Μουσολίνι και στην Γερμανία ο ναζισμός υπό τον Χίτλερ, συνδεδεμένα δια συμφώνου αποκλήθηντος: «Άξονας Βερολίνου - Ρώμης».

Έτσι με πραξικοπηματικές ενέργειες, ο μεν Χίτλερ κατέλαβε την Ρουμανία, την Αυστρία και την Τσεχοσλοβακία, ο δε Μουσολίνι την Αιθιοπία και την Αλβανία. Ο Μουσολίνι, μετά την κατάληψη της Αλβανίας διαβεβαίωσε τις γειτονικές χώρες Γιουγκοσλαβία και Ελλάδα ότι «Η εισβολή στην Αλβανία οφειλόταν σε αίτηση ισχυρών παραγόντων της χώρας αυτής, κατόπιν της αφορήτης κατάστασης, που είχε δημιουργήσει ο βασιλιάς Ζώγος». Επί πλέον παρείχε εγγράφως στον Πρωθυπουργό της Ελλάδας την διαβεβαίωση: «Οτι πάσα φήμη, η οποία τυχόν εκυκλοφόρησε ή ενδέχεται να κυκλοφορήσει περί μιας δήθεν ιταλικής ενέργειας κατά της Ελλάδας είναι ψευδής. Τέτοια φήμη μόνον από κακόβουλους πράκτορες μπορεί να διασπαρεί. Η Ιταλία επιβεβαιώνει την πρόθεσή της να σεβαστεί την εδαφική και νησιωτική ακεραιότητα της Ελλάδας. Η θέληση της Ιταλίας είναι να διατηρήσει και αναπτύξει όλο και περισσότερο τις σχέσεις φιλίας που ενώνουν τις δύο χώρες!». Παρά τις διαβεβαιώσεις αυτές πολλές ενδείξεις δεν άφηναν ουδεμία αμφιβολία περί του επιθετικού σκοπού της Ιταλίας κατά της Πατρίδας μας.

Καταπέσεις των Δώδεκανησιών, μεγαλαυχίες των Ιταλών Αξιωματικών, θούρια των Ιταλών που τραγουδούσαν «θα αποβιβαστούμε στον Πειραιά και θα κατοικήσουμε το Αιγαίο» ανάγκασαν τον Έλληνα Πρωθυπουργό να δηλώσει στον Ιταλό πρεσβευτή: «Η Ελλάδα δεν έχει πρόθεση να έλθει σε πόλεμο με την Ιταλία, εκτός αν αυτή θίξει ζωτικά συμφέροντά της και, κυρίως, την εδαφική της ακεραιότητα, οπότε θ' αμυνθεί της τιμής της και της ακεραιότητας μέχρις εσχάτων».

Εν τω μεταξύ τα γεγονότα εξελίσσονται ραγδαίως. Η Γερμανία αφού κατέλαβε την Πολωνία και απειθιάσθη στην Νορβηγία, την 10η Μαΐου αναλαμβάνει την μεγάλη επίθεση κατά του δυτικού μέτωπου και καταλαμβάνει την Ολλανδία, το Βέλγιο και την Γαλλία. Ο Μουσολίνι κατάπληκτος από τις ενέργειες του Χίτλερ επισπεύδει τις προπαρασκευές του. Η εθνική οργάνωση «Όπερα Αντζούρα» διακηρύσσει: «Για να είναι διαρκής η ειρήνη οι μεγάλοι πρέπει να καταβροχθίσουν τους μικρούς! Έτσι Γαλλία, Μεσόγειος, Αδριατική, Ιε-

ρουσαλήμ ανήκουν στην Ιταλία!». Πρώτος στόχος της Ιταλίας η κατάκτηση της Ελλάδας. Έτσι ημέρα με την ημέρα οι προκλήσεις της γίνονται εντονότερες. Την 15η Αυγούστου 1940 ιταλικό υποβρύχιο τορπιλίζει το καταδρομικό «ΕΛΛΗ» στο λιμάνι της Τήνου. Όλες οι ενδείξεις συμπίπτουν περί της επικείμενης επίθεσης, η οποία, όπως τηλεγραφεί ο εν Ρώμη Έλληνας πρεσβευτής θα εκδηλωθεί μεταξύ 26ης και 28ης Οκτωβρίου 1940.

Έτσι την 3η πρωινή ώρα της 28ης Οκτωβρίου 1940 ο πρεσβευτής της Ιταλίας Γκράτσι, συνοδευόμενος από τον στρατιωτικό ακόλουθο συνταγματάρχη Μοντιάνι ανήρχετο στην Κηφισιά όπου έμενε ο Έλληνας Πρωθυπουργός ζητήσας να τον ιδεί για επείγουσα ανακοίνωση. Σε τούτον επέδωσε τελεσίγραφο, που έληγε στις 6 το πρωί, και με το οποίο ζητούσε να καταλάβει η Ιταλία δια των ενόπλων της δυνάμεων διάφορα στρατηγικά σημεία. Αντί για θετική απάντηση εισέπραξε το κοσμοϊστορικό «ΟΧΙ». Τούτο ήταν ράπισμα κατά μιας ισχυρής αυτοκρατορίας που ο Γκράτσι το συναισθάνθη αργότερα.

«Διεπράξαμε όχι μία ατιμία - θα ομολογήσει αργότερα - αλλά μίαν ανωφελή ατιμία. Εκηρύξαμε τον πόλεμο πιστεύοντας ότι θα εδράπαμε ευκόλως δάφνες και αποκοίσαμε μεγάλη ταπεινώση». Και όλο το Έθνος ξεσηκώθηκε σύσσωμο κατά του εισβολέα. «Κάθε Έλληνα και κάθε Ελληνίδα έτοιμοι να εκτελέσουν το καθήκον τους για να φανούμε αντάξιοι της ενδόξης ιστορίας μας» ετόνισε ο βασιλεύς Γεώργιος ο Β' στο διάγγελμά του, «Προτιμώντες τον ωραίο θάνατο από τον άτιμον ζυγόν της δουλείας» κατά τον Αρχιστράτηγον. Το πρώτο ανακοινωθέν ανήγγειλε στο Πανελλήνιον και σε ολόκληρο τον κόσμο: «Αι Ιταλικά δυνάμεις προσβάλλουν από της 3.30 ώρας σήμερον τα ημέτερα τμήματα προκαλύψεως της ελληνοαλβανικής μεθόριου. Αι ημέτεροι δυνάμεις αμύνονται του πατριού εδάφους».

Μετά τις πρώτες, ασήμαντες αλλωστε, επιτυχίες οι Ιταλοί κατάπληκτοι προ της ελληνικής αντίστασης, την οποία εθεωρούσαν «σαν απλό πυροτέχνημα», αρχικά μεν αναγκάστηκαν να ανακόψουν την πρόελαση τους, έπειτα δε γρήγορα ευρέθηκαν υποχρεωμένοι, προ της ορμητικής ελληνικής αντιμετώσεως

να συμπυχθούν ταχέως, όχι μόνον αποδιωχθέντες από το ελληνικό έδαφος, αλλά καταδιωχθέντες στο αλβανικό υποστάντες εξευτελιστικές και οδυνηρές ήττες.

Αλληπάλληλες ανηγγέλονται οι νίκες των ελληνικών δυνάμεων που προκαλούσαν το θάμβος και την κατάπληξη φίλων, ουδετέρων και εχθρών και τον παγκόσμιο εξευτελισμό για τους Ιταλούς.

Κατά τους μήνες Δεκέμβριο, Ιανουάριο και Φεβρουάριο παρά τον φοβερό χειμώνα δεν ανακόπεται η ελληνική πρόελαση. Πόλεις καταλαμβάνονται, αιχμάλωτοι Ιταλοί στρατιώτες συλλαμβάνονται, πολεμικό υλικό κυριεύεται.

Ο Μουσολίνι, πλήρης οργής και μανίας προετοιμάζει τη μεγάλη επίθεση της «Πριμαβέρα».

Παρά τα τεράστια μέσα δεν επέτυχαν οι Ιταλοί ουδέ κατά θήμα ν' αποθήσουν τα ηρωικά ελληνικά στρατεύματα. Η επέμβαση του Χίτλερ τον Απρίλιο του 1941 και η κατάληψη από τους Γερμανούς της Ελλάδας θα βγάλει το Μουσολίνι από το αδιέξοδο. Ποία υπήρξαν τ' αποτελέσματα της οικτρής αυτής πειρατικής επιχείρησής μας το λέει ο Ιταλός στρατιωτικός κριτικός Αμεντέο Τότσι στο σύγγραμμά του «Ο πόλεμος που δεν έπρεπε να γίνει». Γράφει «Η εκστρατεία αυτή, διαρκείας έξι μηνών, απερρόφησε και κατεπότισε 30 περίπου Μεραρχίες με 700.000 άνδρες, 90.000 κτήνη και 17.000 αυτοκίνητα και μια εστοίχισε 14.000 νεκρούς, 20.000 αιχμάλωτους και αγνοούμενους και 18.000 άνδρες αχρηστευθέντες από κρουπαγήματα. Η φθορά και οι απώλειες αυτές βαρύνουν κατά τρόπον σοβαρότατο την περαιτέρω εξέλιξη των επιχειρήσεων». Οι ηθικές συνέπειες, όμως, της ελληνικής αντίστασης υπήρξαν τεράστιας σημασίας για την εξέλιξη του πολέμου. Για να γίνει τούτο ανυληπτό αρκεί ν' αναλογισθούμε πως εμφανίζονταν η κατάσταση στην Ευρώπη. Η Γερμανία είχε καταλάβει την Πολωνία, την Δανία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Γαλλία.

Η Μεγάλη Βρετανία είχε μείνει μόνη εναντίον του Άξονος, ενώ η Ρωσία, σύμμαχος τότε της Γερμανίας εξέφραζε την ικανοποίησή της για τις γερμανικές νίκες «κατά των καπιταλιστικών δυνάμεων της Δύσεως». Για τον «Όλγοθά» αυτόν της Μεγάλης Βρετανίας ο Ουίστον

Τζώρτζιλ έλεγε προς τον Βρετανικό λαό «Μόνο δάκρυα έχω να σας προσφέρω. Θα πολεμήσουμε στις ακτές μας, στα χωράφια μας και στις πόλεις μας. Προτιμώ να ιδώ το Λονδίνο ερειπωμένο παρά να μολυνθεί από πρόστυχη δουλεία».

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ρούσβελτ είχε δηλώσει «Δεν θα στείλουμε στην Ευρώπη ούτε ένα στρατιώτη». Στα Βαλκάνια η Γιουγκοσλαβία φαινόταν φιλοαξονική, η Ρουμανία συνεργαζόταν με τον άξονα, ενώ η Βουλγαρία ασκούσε καιροσκοπική πολιτική έτοιμη να ταχθεί στο πλευρό του Άξονα. Και σ' αυτό έγκειται η μεγίστη ηθική και πολιτική σημασία της ελληνικής αντίστασης κατά του Άξονα. Ενώ δηλαδή ολόκληρη σχεδόν η Ευρώπη στέναζε υπό την γερμανική μπότα, η μικρή Ελλάδα όρθωνε το ανάστημά της κατά του θεωρούμενου έως τότε, αήτητου Άξονα. Ανεπιφύλακτη υπήρξε τότε η αναγνώριση της τεράστιας σημασίας που είχε στον συμμαχικό αγώνα η αντίσταση της Ελλάδας. «Δια της ηρωικής αντιστάσεως της η Ελλάδα πρώτη έδωσε στον Μουσολίνι το αλησμόνητο μάθημα», έλεγε ο υπουργός εξωτερικών της Μ. Βρετανίας σερ Άντονι Ήντεν, «αυτή υπήρξε η αφορμή της εθνικής επανάστασης κατά του Άξονα της Γιουγκοσλαβίας, αυτή ανέτρεψε την χρονολογική σειρά των σχεδίων του Γερμανικού Επιτελείου, αυτή επέφερε ριζική μεταβολή στην όλη πορεία του πολέμου. Εμείς οι Άγγλοι δεν θα λησμονήσουμε ποτέ την παρηγορία και ενθάρρυνση που μας έδωσε στις αγωνιώδεις ώρες του πολέμου η Ελλάδα!» Ο Βασιλεύς της Μ. Βρετανίας με τηλεγράφημα προς τον Βασιλέα Γεώργιο Β' αφού τον ευχαριστεί για το τεράστιο ηθικό πλήγμα κατά του εχθρού τον διαβεβαιώνει «Προς Υμάς και τον Λαόν σας θα είμεθα πάντοτε ευγνώμονες». Ο ραδιοφωνικός σταθμός της Μόσχας μετά την επίθεση του Χίτλερ κατά της Ρωσίας, διεκήρυσσε προς του Έλληνες: «Πολεμήσατε μικροί εναντίον μεγάλων και επικρατήσατε, άσπλοι κατά πανόπλων και ενίκησατε. Δεν ήταν δυνατόν να γίνει διαφορετικά, διότι είστε Έλληνες! Χάρis στις θυσίες εμείς οι Ρώσοι εκερδίσσαμε χρόνο για ν' αμυνθούμε. Σας ευγνωμονούμε. Πλησιάζει ο καιρός όπου με τους συμμάχους θα σας πληρώσουμε τις θυσίες με τη δημιουργία μιας Ελλά-

δας κυρίαρχης της Μεσογείου ηθικά και πραγματικά μεγάλης»!

Ο Ιαπωνικός τύπος καιτοι ανήκε στο εχθρικό στρατόπεδο εξάγει τον αγώνα της Ελλάδας γράφοντας: «Η χώρα μας, στην οποία ιδιαίτερος τιμάται η ανδρεία δεν είναι δυνατόν ειμή η θαυμασμό να παρακολουθεί τον αγώνα των Ελλήνων στην Αλβανία, ο οποίος μας συγκινεί τόσο ώστε παραμερίζοντας προς στιγμή παν άλλο αίσθημα αναφωνούμε: Ζήτω η Ελλάς! Αυτοί οι εχθροί ο Μουσολίνι, ο Τσιάνο, ο Γκράτσι, ο Βιοκόντι Πράσκα ομολόγησαν αναπιφύλακτα τον θαυμασμό τους, ενώ ο Χίτλερ στο λόγο του προς το Ράϊσταν την 4η Μαΐου 1941 έλεγε: «Χάρin της ιστορικής δικαιοσύνης είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω ότι εκ των ανυπάλων, που μας αντιμετώπισαν, ο Έλληνας στρατιώτης επολέμησε με παρόλομον θάρρος και υψίστη περιφρόνηση προς τον θάνατο. Ο Ελληνικός Στρατός αγωνίστηκε τόσο γενναία, ώστε και οι εχθροί δεν μπορούν να αρνηθούν την προς αυτόν εκτίμησή τους. Οφείλω να διαπιστώσω την εξαιρετικά γενναία αντίσταση των Ελλήνων Στρατιωτών, ακριβώς δε για τούτο διέταξα να αφεθούν ελεύθεροι οι Έλληνες αιχμάλωτοι!»

Ο υπουργός εξωτερικών της Μ. Βρετανίας Μπέβιν την 1η Φεβρουαρίου 1946 στο Σ.Α. του ΟΗΕ τονίζει: «Ουδεμία χώρα συμπεριλαμβανομένης της Μ. Βρετανίας, των ΗΠΑ και της Ρωσίας επολέμησε τόσο γενναία όσον η Ελλάδα εναντίον των Ιταλών και Γερμανών». Ο Άγγλος συγγραφέας Κόμπτον Μακένζι γράφει: «Σε μία κορυφή της Πίνδου ας υψωθεί τεράστιος Ναός Δωρικού ρυθμού, ο οποίος να είναι ανοικτός στους τέσσερες ανέμους και η στέγη του οποίου θα καλύψει τα οστά του Έλληνα Αγνώστου Στρατιώτη που άφησε την τελευταία του πνοή στα θουνά της Αλβανίας μαχόμενος για την ελευθερία και ακεραιότητα της Πατρίδας του. Η αύρα των γύρω του Ναού ορέων ας συγκεντρώνει πάντοτε σε μια ατέλειωτη παρέλαση ολόκληρη την σειρά των απανταχού ηρώων Άγων, Αμερικανών, Πολωνών, Ελευθέρων Γάλλων, Ολλανδών, Βέλγων, Νορβηγών, Ρώσων και Γιουγκοσλάβων, οι οποίοι σε υπέρτατη προσπάθεια διέσωσαν την χώρα τους από το επονειδίσιον άγος. Και στην κεφαλή της παρελάσεως ας τεθεί ένας Έλληνας Πολεμιστής, το γνησιότερο τέκνο της ελευθερίας, του οποίου η θρυλική κραυγή «Α-ΕΡΑ» θα αντηχεί πάντοτε υπεράνω των θαλασσών και των ορέων!» Πώς συντελέστηκε το μεγαλουργήμα και πού οφείλεται το θαύμα τούτου της νικηφόρου αντιστάσεως των Ελλήνων κατά του Άξονα; Συντελέστηκε χάρη στις ηθικές δυνάμεις κτήμα δια μέσου των αιώνων με ιστορικά ορόσημα τον Μαραθώνα, τις Θερμοπύλες, τη Σαλαμίνα, το Βυζάντιο, την Ελληνική επανάσταση του 1821, τους Βαλκανικούς πολέμους 1912-13. Η σκέψη μας ας είναι εστραμμένη στην αιωνία μνήμη και δόξα των ηρωικών νεκρών μας που έγραψαν με το αίμα τους την εποποιία αυτή.

Γι' αυτούς, που τα οστά τους καλύπτει το ιερό χώμα της αιματόβρεκτης Βόρειας Ηπείρου ας στηθεί ένα μνήμα ψηλά στα θουνά της που η επιγραφή: «Ω Ξειν' αγγέλλειν ελευθερείς ανθρώποις ότι τήδε κείμεθα πανανθρωπίνων ιδεωδών προμαχούντες» να παραδειγματίζει τις επερχόμενες γενεές και να διδάσκει ότι οι Έλληνες επολέμησαν εκεί για να περισώσουν την τιμήν και την ελευθερία όχι μόνον της Πατρίδας του αλλά και του κόσμου ολόκληρου».

ΑΝΤΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΚΑΝΔΥΛΑΙΟΥΣ ΤΟ 1940 ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

του Φάνη Σ. Δελιγιάννη - Μπλούτα

Πάνω από 63 χρόνια έχουν περάσει από το πρωινό της 28ης Οκτωβρίου του 1940, όταν ο ραδιοφωνικός σταθμός των Αθηνών μετέδιδε έκτακτο ανακοινωθέν: «Η Ελλάς από της 6ης πρωινής της σήμερον ευρίσκεται εις εμπόλεμον κατάστασιν προς την Ιταλία».

Η σημασία του έπους του '40 για τον Ελληνισμό είναι μεγάλη αλλά και βαρύ το φορτίο που κληροδότησαν σε μας οι νικητές πρόγονοί μας. Είναι μεγάλη η ευθύνη μας απέναντί τους γιατί καλούμεθα σήμερα σε μια εποχή που ταρασσεται από συμφέροντα και επιρροές, από υποκινούμενους εθνικισμούς και θρησκοκόλλητες εξάρσεις, σε μια εποχή της κυριαρχίας της επικοινωνίας της τηλεόρασεως, της ηλεκτρονικής ταχύτητας και του πάσης φύσεως καταναλωτισμού να σταθούμε στο ύψος των περιστάσεων και να πούμε το δικό μας «ΟΧΙ» απέναντι σε κάθε προσπάθεια επιβολής και υποδούλωσης του αδούλωτου Ελληνικού πνεύματος και προπάντων από τους δήθεν φίλους. Ιερά υποχρέωση να αναφέρω τους ηρωικούς πεσόντες Κανδυλαιοίς το 1940 στην Αλβανία.

1. Βαρδουνιώτης Μιχαήλ του Ευσταθίου και της Ελένης στρατ. ΙΙ Σ.Π. ύψωμα Μαλί - Σπατ. 1500 Τεπελένι 14-12-1940.

2. Παννακόπουλος Χρίστος του Ιωάννου και της Βαρβάρας στρατ. ΙΙ Σ.Π. ύψωμα Μαλί - Σπατ. Τεπελένι 14-12-1940.

3. Παπαχρήστου Δημοσθένης του Ηλία και Κων/τίνας στρατ. 12 Σ.Π. Κιάφα Μουρίτ. 16-2-1941.

4. Προκόπος Παναγιώτης του Γεωργίου και Βασιλώς στρατ. ΙV Σ. Πυρ/κού Γκολέμι 13-12-1940.

5. Ρούμπος Γεώργιος του Βασιλείου και της Αργυρώς στρατ. ΙV Σ. Ορειβα. Πυρ/κού ύψωμα 370 - 27-3-1941.

6. Σδράλης Σπυρίδων του Δημητρίου δεν υπάρχουν στοιχεία.

7. Χονδρός Γεώργιος του Λεωνίδα δεν υπάρχουν στοιχεία και

8. Κουλός Βασίλειος του Σπύρου έπεσε στην Γερμανία.

30 Μαρτίου 1945 ετάφη στην Γερμανία Νεκροταφείο Λίτενμπος

Αιωνία η μνήμη Αθάνατοι Ήρωες

Το 6ο ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΤΩΝ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΩΝ

Από την πλευρά των Αθλητικών Εκδηλώσεων όπως τις είδε ο Τζίμης Πασιαλής

Στο αντάμωμα των Κανδυλιωτών ενεργή συμμετοχή είχε και ο Π.Α.Ο. Κανδύλας σαν Σύλλογος και δη αθλητικός.

πινό εισαγγελέα Μιχάλη Δεληγιάννη, τον δικηγόρο Σπήλιο Τσιλιγκίρη, τον κτηνίατρο Φώτη Παντολέων τους αυριανούς

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΕΪ

Σειρά του προαυλίου του Σχολείου μας να ζήσει και αυτό συγκινητικές και ευχάριστες στιγμές στους αγώνες του Βόλεϋ που έγιναν εκεί και αυτοί, στις εκδηλώσεις του Ανταμώματος. Όλοι οι νέοι και οι νέες του χωριού μας, χωρίστηκαν σε ομάδες με σύστημα νοκ-άουτ έως ότου επικράτησε η νικήτρια ομάδα. Ήταν και αυτό ένα άθλημα με απόδοση υψηλού επιπέδου όπου οι σπουδαστές μας εσωτερικού και εξωτερικού μαζί με τους νέους μαθητές και μη του χωριού μας έπαιξαν προς χάρη των αποδήμων, όπου δεν μπορού να κατονομάσω ούτε ΜΙΑ παρουσία. Κρίμα!

Ο ΑΝΩΜΑΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Άλλη μία αθλητική εκδήλωση έγινε στα πλαίσια του Ανταμώματος. Τον ονομάσαμε ανώμαλο δρόμο ή Μίνι Μαραθώνιο. Αν και δεν υπήρχε μεγάλη συμμετοχή αθλητών - δρομέων, όμως είχε την ιδιαιτερότητά του, είχε την αγωνία, είχε την κούραση, είχε το αθλοθετηθέν κύπελλο από το Δήμαρχο κτλ. Είχε όμως, και για ένα χωριό σαν την Κανδύλα και με τον κόσμο της κατά τον μήνα Αύγουστο, και το αρνητικό του (για να μην δώσω άλλη ονομασία) ότι άκουσον, άκουσον, δεν παρουσιάστηκε ούτε ένας να τον παρακολουθήσει. Μπράβο, Κανδυλιώι, ω το ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΣΑΣ!!!

Παρ' όλα αυτά τα παιδιά και παιδάκια έτρεξαν βγήκαν νικητές, πήραν κύπελλα και βραβεία και μετάλλια, πήραν επίσης και την περιφρόνηση των Κανδυλιωτών όλων και δη των αποδήμων.

ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Νικητής στους Μεγάλους αναδείχθηκε ο Μανώλης Παπαμανωλόπουλος, στους νέους ο Χρήστος Ανδ. Μερκούρης και στους παιδιάς η Τασία Χαρ. Δρόσου.

ΟΙ ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ

Ο Δήμος για τις εκδηλώσεις αυτές και για τους νικη-

Μανώλης ως και η νικήτρια ομάδα του ποδοσφαίρου αποτελούμενη από παλαιμάχους εν ενεργεία και νέους ποδοσφαιριστές, το οποίο κύπελλο το παρέδωσαν τιμής ένεκεν στον Σύλλογο Π.Α.Ο.Κ. Οι βραβεύσεις έγιναν σε ξεχωριστή μουσική βραδιά, στην πλατεία του χωριού μας, με επίσημους προσκεκλημένους και τοπι-

είτε καλλιτεχνικής μορφής είτε αθλητικής μορφής, είτε ανωμάλου δρόμου με δρομείς και μικρούς αθλητές κτλ. είτε γίνεται με συνεργασία ενός φορέα, είτε γίνεται με πολλούς φορείς, πρέπει να δουλέψουν και συνεργασθούν αρκετά άτομα με υπευθυνότητα και ζήλον κτλ.

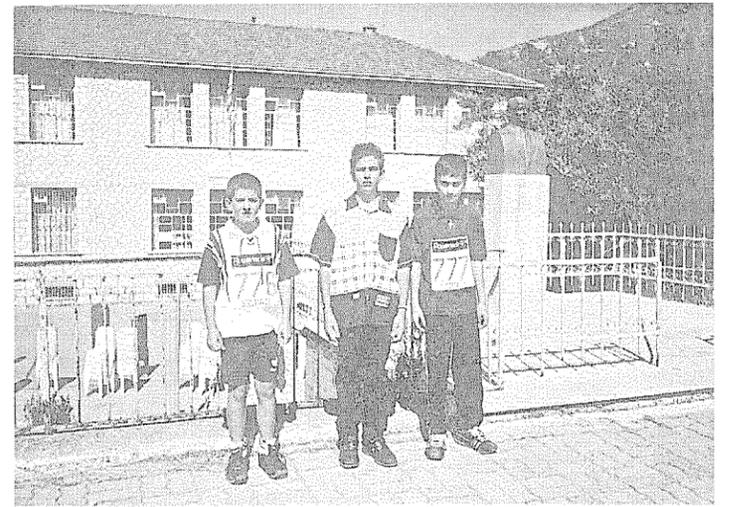
Στις εκδηλώσεις του αντα-

Η τριάδα των νικητών στα JUNIOR όπου δέσποσε η οικογένεια των Δροσαίων. Νικήτρια η Τασία Χαρ. Δρόσου, ο Γιώργος Δάλκος και ο Χρήστος Δ. Δρόσος.

Μαζί με το Δήμο Λεβιδίου διοργάνωσαν όλες τις αθλητικές δραστηριότητες του προγράμματος το οποίον ο Δήμος Λεβιδίου είχε εξαγγείλει και είχε αναθέσει στην καθηγή-

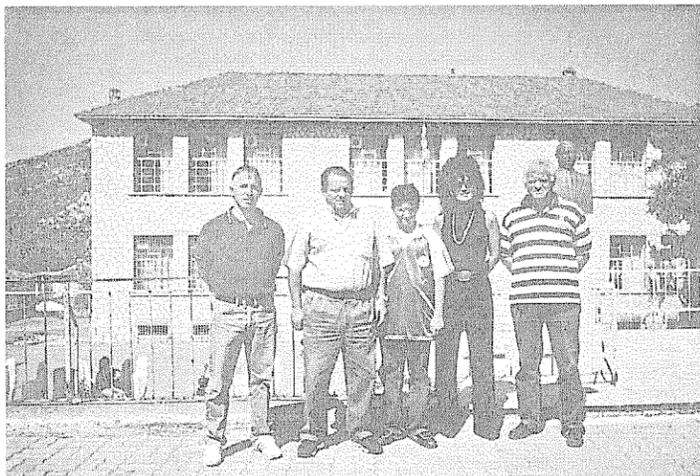
γιατρούς, φαρμακοποιούς, δικηγόρους, σπουδαστές νεαρούς, τους γερο-παλαιμάχους, Κωνσταντζα, Μπουγιουρούμ, Στάθη Δάλκο, Χαρ. Κανδαλέπα, Παν. Καρζή (θύμα της

Η τριάδα των νικητών στους παιδιάς με πρώτον τον Χρήστο Α. Μερκούρη, δεύτερον τον Δεληγιάννη και τρίτον τον Αλ. Προκόπον.

κούς φορείς. Ήταν η μόνη ευχάριστη νότα που ένιωσαν όλοι οι συμμετέχοντες στ' αγωνίσματα αυτά.

μώματος και δη σ' αυτές που ανεφέρθησαν πιο πάνω (εκτός ποδοσφαίρου) ένα ήταν το άτομο, που πάσχιζε, που δούλεψε σκληρά, που έτρεχε πα-

Αύγουστος 2003

Από τις Αθλητικές Δραστηριότητες και Εκδηλώσεις του 6ου Ανταμώματος των Κανδυλιωτών.

Η επιτροπή του συντονισμού των αθλητικών αυτών εκδηλώσεων.

τρια Γυμναστικής και συμπατριώτισσά μας κ. Μαρία Εικοσιδέκα - Δεληγιάννη την όλη μέριμνα και υπευθυνότητα της επιτυχίας των αθλητικών αγωνισμάτων ως εκ της θέσεώς της και ιδιότητάς της.

γράμπας), Βασίλη Παντολέων, Δημ. Ευσταθίου, Βασίλη Κώνστα, τον Πρόεδρο του Συλλόγου Αθηνών Παν. Ευσταθίου και πολλούς άλλους. Όπως και να το κάνουμε ο βασιλιάς των σπορ, το ποδόσφαιρο, συγκι-

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Το γήπεδο της Κανδύλας έζησε πάλι συγκινητικές στιγμές με την παρουσία παλαιμάχων, εν ενεργεία, και παιδικών ομάδων ποδοσφαιριστών, οι οποίοι προσέφεραν όλοι τους διαφόρων ποιοτήτων ποδόσφαιρο, χάρη του ανταμώματος και δια να ευχαριστήσουμε τους ξενιτεμένους συμπατριώτες μας.

Κινητοποιήθηκε η Διοίκηση του ΠΑΟΚ και προσκάλεσε όλους τους φίλους όλους τους ποδοσφαιριστές, όλα τα παιδάκια των παιδικών ομάδων, όλους τους γερο-παλαιμάχους ανθρώπους καταξιωμένους στην ανώτατη κοινωνία, να κατέβουν στο γήπεδο να ενωθούν όλοι μαζί χάρη της μπάλας και προς τιμή των ήδη ευρισκομένων στο χωριό αποδήμων από όλα τα κράτη (οι οποίοι όμως τους snόμπαρσαν όλους με την απουσία τους θα τα πούμε σε άλλο σχόλιο). Ήταν συγκινητικό όσο και χαρούμενο να βλέπεις τον αγα-

Αύγουστος 2003

Από το αγώνισμα του Μίνι Μαραθώνιου δρόμου της Κανδύλας, στις εκδηλώσεις του 6ου Ανταμώματος των Κανδυλιωτών.

Η τριάδα των νικητών με πρώτον τον Μανώλη Παπαμανωλόπουλο δια τους νέους δεύτερον τον Κωτισιομήτη και τρίτον τον Κ. Κανδαλέπα.

νεί και σαγηνεύει τους πάντες. Γι' αυτό και εμείς νιώθουμε και καλά αλλά και ευχάριστα που το υπηρετούμε με όλες τις δυσκολίες του και με όλες τις ταπεινωτικές φράσεις που ακούμε από τον κάθε άσχετον...

τές των αγωνισμάτων και αγώνων, είχε μεριμνήσει τα ανταμείψει με κύπελλα, μετάλλια και βραβεία όλους τους μετέχοντες.

Με κύπελλο τιμήθηκε ο νικητής του ανωμάλου Δρόμου

Αύγουστος 2003

Η Ακαδημία Ποδοσφαίρου του Π.Α.Ο. ΚΑΝΔΥΛΑΣ

ΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε και η βραδιά του χορού, όπου νέοι και νέες του χωριού μας των Σχολείων, Γυμνασίων και Πανεπιστημίων υπό την καθοδήγηση της καθηγήτριας και διευθύντριας του Γυμνασίου Λεβιδίου Μαρίας Εικοσιδέκα - Δεληγιάννη εξέπληξαν τους πάντες με τους διάφορους χορούς από όλη την Ελλάδα. Ήταν κάτι το ξεχωριστό και το ιδιαίτερο για τους κατοίκους του χωριού μας, με αποκορύφωμα το Μπαλέτο του Λεβιδίου που ήταν το εκπληκτικότερο φινάλε της βραδιάς.

Ο ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Δια να γίνει μια εκδήλωση

ντού, που ήταν παντού μπροστά που είχε την ευθύνη για όλα και τα κατάφερε μια χαρά. Ήταν η ΜΑΡΙΑ ΕΙΚΟΣΙΔΕΚΑ - ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ και της αξίζουν συγχαρητήρια της αξίζουν οι έπαινοι, της άξιζε και αυτηνής μια τιμητική διάκριση από το Δήμαρχο. Ας το σκεφθεί και ας το δει και, αργότερα, ας την επιβραβεύσει, διότι και σε εκδηλώσεις παρόμοιες στο Λεβίδι η Μαρία είναι μπροστά... Ας της αναθέσει να είναι ο υπεύθυνος του Δήμου στα αθλητικά δρώμενα της Περιφέρειάς μας. Θα τον βγάλει ασπροπρόσωπο και θα τον βοηθήσει πολύ. Εμείς της απευθυνουμε με όλη μας την ειλικρίνεια και αγάπη ένα μεγάλο ΕΥΓΕ και ΜΠΡΑΒΟ Μαρία...

Με παράπονο ΤΑ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΤΟΥ 6ου ΑΝΤΑΜΩΜΑΤΟΣ

Προσωπικές απόψεις του Τζίμη Πασιαλή

Φαντάζομαι ότι πολλά θα γραφούν γύρω από το Αντάμωμα το φετινό. Θα γράφουν τα καλύτερα λόγια γι' αυτό, ότι είχε επιτυχία μεγάλη, ότι ήταν κάτι το διαφορετικό από τα προηγούμενα χρόνια, ίσως γράφουν και οι ξενιτεμένοι μας ότι τα περάσαμε μια χαρά στο χωριό μας, μας φέρθηκαν όλοι ωραία, και οι φορείς που διοργάνωσαν αυτή την εκδήλωση και το τοπικό Συμβούλιο έκανε το παν να μας ευχαριστήσουν, και έτσι πρέπει να γίνεται κάθε φορά και έκαναν για εμάς κάργα εκδηλώσεις και θα τους ευχαριστούν κτλ. κτλ. Όμως έγιναν και μερικά αρνητικά γεγονότα και συμπεριφορές που θα τολμήσω να τις αναφέρω και να τις καυτηριάσω εγώ προσωπικά, διότι εγώ τις έζησα, με πίκρανα πολύ και έχο- τας το θάρρος της γνώμης μου και της τόλμης μου θα τις περιγράψω ακριβώς...

Θα ξεκινήσω τα γεγονότα από την αρχή, λέγοντας τα εξής... Ο Δήμος Λεβιδίου και δεν ξέρω ποιος άλλος απεφάσισε να κάνει το 6ο Αντάμωμα των Κανδυλιωτών. Για να τον δώσω χρώμα, αίγλη και επιτυχία προγραμματί- σε ένα επιπλέον εκδηλώσεων στην Κανδύλα. Το τύπωσε σε προγράμματα, το τοιχοκόλλησε σε όλα τα μαγαζιά του χωριού μας, το ανακοίνωσε καθημερι- νά στα μεγάφωνα της Κοινότητάς μας κτλ. και είχαν γίνει και πολύ πιο μπροστά κινητοποιήσεις, ανακοινώσεις κτλ.

Μέσα στο πρόγραμμα λοιπόν αυτό σκέφθηκαν να βάλουν και αθλητικές εκδηλώσεις. Ήλθαν έτσι σε επαφή με τον Αθλητικό Σύλλογο του χωριού μας (ΠΑΟΚ) ο οποίος με μεγάλη χαρά προσεφέρθη να βοηθήσει και δια να έχουν επιτυχία οι αθλητικές εκδηλώ- σεις και να ευχαριστήσουμε και τους αποδέχτες μας που θα βρεθούν στο χωριό μας, και που γι' αυτούς άλλωστε θα γινόντουσαν όλα αυτά...

Σχηματίστηκαν επιτροπές να διορ- γανώσουν τ' αθλήματα, τ' αγωνίσματα κτλ. παρακάλεσαν αθλητές, ποδοσφαι- ριστές να λάβουν μέρος, να δώσουν τον παρών, να ετοιμασθούν κάνοντας προ- νησίες και τρέχοντας δια να δείξουν τον καλό εαυτόν τους στ' αγωνίσματα που θα λάβαιναν μέρος. Πολλοί ανέ- βαλλαν τα μπάνια τους, τις διακοπές τους κτλ., και ήταν όλοι πρόθυμοι να λάβουν μέρος, να τους δουν οι πατριώ- τες τους να τους χειροκροτήσουν. Και οι μακρινοί που δεν τους βλέπουν τακτικά αλλά και οι ντόπιοι, οι συγγε-

νείς τους, οι γονείς τους κτλ. Όλα λοιπόν ήταν έτοιμα και η πρώτη ημέρα έφθασε. Ήταν η ημέρα δια τον ανά- μαλο δρόμο, ο οποίος είχε προγραμμα- τισθεί δια τις 10 το πρωί. Πήγε 10 πήγε 11 παρά, οι αθλητές ήταν έτοιμοι και περίμεναν την εκκίνηση, αλλά ο κό- σμος δεν φαινόταν ποθενά. Η επιτρο- πή καθυστερούσε και έδινε παράτα στην εκκίνηση κτλ. μέχρι που ήρθαν ο πρόεδρος του Συλλόγου των Αθηνών, ο πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου και ο κ. Κ. Πασιαλής με τους οποίους έγινε και η εκκίνηση του Δρόμου από την Πλατεία τέρμα, στον δρόμο στους Μύλους, δεξιά προς Γιαννιά, Φάνη Δρόσου, επάνω στον δρόμο της Νεμέ- ας, δεξιά προς Μετόχι, κεντρικό δρόμο του χωριού με τέρμα την πλατεία. Λοιπόν, αυτή ήταν η παρουσία! Τρεις άνθρωποι από ένα χωριό ολόκληρο και 11η ώρα το πρωί.

Η απάντηση στο ερώτημά μου και τα παράπονά μου σε κάποιους ξενιτε- μένους ήταν ότι: Ξερίσε δεν το ξέραμε εμείς δεν μας είχε ειδοποιήσει κανένας ή άλλοι έλεγαν: 10 η ώρα το πρωί ήταν πολύ ενωρίς για εμάς κτλ.

Την επομένη στις 6 μ.μ. το απόγευ- μα έγινε το άθλημα του βόλεϋ στο σχολείο. Φωνές, κακό, αντάρα από μικρούς και νέους, μα! ένας μεγάλος από πάνω έστω από του Κουλάκη και το περίπτερο δεν εφάνη. Μιλάμε για ούτε ΕΝΑΣ!! Ίσως εδω έφταιγε η ώρα που ήταν ώρα καφέ ή απογευματινού ύπνου!!

Την επομένη ήταν η ημέρα του ποδοσφαίρου όπου παρήλασαν όλοι οι αναφερόμενοι παλαιόμαχοι, παιδάκια κτλ. Και εκεί η αποχή ήταν καθολική πλην ορισμένων ατόμων. Αυτά λοιπόν ήταν η κατάσταση και η παρουσία στις αθλητικές δραστηριότητες και εκδηλώ- σεις του ανταμώματος.

Όχι βρε παιδιά έτσι! Σε μικρούς και νέους δεν βλάπτει λίγη συμπάρταση. Απεναντίας ωφέλει. Το ότι δεν είσατε ποδοσφαιρόφιλοι και φίλοι του αθλη- τισμού το ξέρουμε. Μας το έχετε απο- δείξει τόσα χρόνια τώρα. Όμως στην προκειμένη περίπτωση έπρεπε να το σκεφθείτε πιο σοβαρά. Ήταν ένα πρό- γραμμα που φτιάχθηκε για εσάς. Έστω και υποχρεωτικά έπρεπε να το σεβα- στείτε και να το τιμήσετε. Άλλωστε ήταν για τα παιδιά, τα δικά σας παιδιά, ανήψια, εγγόνια, συγγενείς σας. Αλλά και συγγενείς σας να μην ήταν έπρεπε να τους δείξετε με την παρουσία σας και

το χειροκρότημά σας ότι τους το αναγνωρίζετε αυτό που έκαναν για εσάς και ότι τ' αγαπάτε.

Ξέρω ότι πολλοί θα δυσαρεστη- θούν μ' αυτά που θα διαβάσουν και κυρίως αυτοί που έτυχε να ήταν εφέτος στο χωριό μας. Μην υιόθουν όμως τύψεις, διότι και άλλοι να ήταν αντί αυτών, είμαι σίγουρος, το ίδιο θα έκαναν. Είναι η νοοτροπία τέτοια και ο σεβασμός που υπάρχει διά ποδό- σφαιρο αθλήματα κ.τ.λ. (οπωσδήποτε υπάρχουν και εξαιρέσεις).

Ένα όμως είναι σίγουρο ότι μερικοί τουλάχιστον θα σωφρονισθούν και δεν θα υπάρξει στο μέλλον παρόμοια συμπεριφορά.

Παιδιά, με συγχωρείτε. Εγώ έπρεπε να τα γράψω, διότι μεταφέρω και απόψεις άλλων και πολλών μάλιστα. Όσο να κάνει, σχηματίζεται ένα αρνη- τικό κλίμα για τους ξενιτεμένους. Και καθ' ότι και εγώ υπήρξα Μετανάστης, στενοχωρούμαι όταν δημιουργούνται τέτοιες συζητήσεις, τέτοιες επικρίσεις κ.τ.λ.

Επίσης με λυπεί προσωπικά και ένα άλλο ζήτημα. Ότι ακούω από μερικούς ξενιτεμένους μας και με θέσεις σε Διοικήσεις Συλλόγων Εξωτερικού να λένε: «Μας φλομώνει με γράμματα και ζητάτε λεφτά δια να κάνετε έργα στο χωριό γιατί να σας τα στείλουμε εσάς εδω και να μην κάνουμε κάτι για εμάς εκεί». Ή όπως Δ/Σ Συλλόγου Κανδυλιωτών στο εξωτερικό έχει πάρει απόφαση να μην στείλει στο χωριό ούτε μια δραχμή διό ο,τιδήποτε...

Καλά είναι σοβαρά πράγματα αυτά; Όχι μόνον να συμβαίνουν αλλά και να λέγονται ακόμη χειρότερα είναι.

Δεν θέλετε να στείλετε ή να βο- θήσετε σε κάτι που σας το ζητά; Απαντάτε μ' ένα «ευχαριστώ διό το γράμμα σας αλλά sorry δεν έχουμε και αδυνατούμε να σας προσφέρουμε κά- τι». Όμορφα και ωραία. Ούτε κανένας θα σας παρεξηγήσει ούτε θα σας θυμώσει. Όμως όταν λέγονται τέτοια λόγια και σας παρεξηγούν και σας συζητάνε. Διότι, βρε παιδιά, οι ξενιτε- μένοι μας πάντοτε βοηθούσαν το χω- ρίο τους από αρχαιοτάτων χρόνων. Εσείς οι νεότεροι τώρα (που έτυχε να έχετε και μια θέση σε ένα Διοικητικό Συμβούλιο) προσπαθείτε να τα ανατρέ- ψετε όλα; Για όνομα του Θεού, συ- νέλθετε!

ΚΑΝΤΥΛΛΑΪΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. Τα... πλευρά του σαμαριού.
2. Αυγού περιεχόμενο - Μάρκα αυτοκινήτου.
3. Μύρο... χωρίς κατάληξη - Ουδέτερο αντωνυμίας - Μισό... τούφρη.
4. Και τα χάνια κλαίγανε γι' αυτά, κατά ένα δημοτικό τραγούδι - Χωρίς πίση ή βία (επιρ.-καθ.).
5. Σίγουρα αυτά και μόνο δεν κάνουν τον παπά - Συνεχόμενα μέσα στο... Ακροπέλαγος.
6. Απαραίτητη στο ζεύγιο.
7. Και Ρώσος μπορεί να είναι - Το μικρό όνομα της Δημάρχου Αθηναίων (αντίστρ.).
8. Μ' αυτήν κάποτε ποτίζαμε - Ο αριθμός 15.
9. Επίκαιρο κάθε Οκτώβριο - Έχετε γειά θρυσούδες, λόγγοι, θουνά...
10. Αρχικά υπουργείου που... Αρκαδοκρατείται - Μεγάλη χώρα - «Δρόμος» της Βυζαντινής μουσικής.
11. Ρωτάει - Στον καιρό τους, εκεί που πρέπει αυτοί.
12. Τ' αρχικά του Ολυμπιακού μας σταδίου - Χωρίς σαφή προσδιο- ρισμό αυτό.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Σάγματος ύφασμα.
2. Και ανιάτων υπάρχουν - Καμιά φορά κερδίζουν.
3. Το εμπρόσθιο τμήμα του σαμαριού.
4. Μετράει... ξενικά - Βυζαντινή νότα - Αρνητικό της αρχαίας (αντίστρ.) - Συνεχόμενα στη Σάκκα της παλιάς γραφής.
5. Η απόδοση του «μια ΦΟΡΑ» στα Καντυλλαικά - «Για ν' απαλύνουν τα... να πέσουν τα τροκάνια» (δημώδες).
6. Και έτσι ο δρόμος (Αιτ. δημ.) - Χωριό της Ορεινής Κορινθίας.
7. Το πίσω μέρος του σαμαριού - Άσχημο.
8. Αυτό το δίνει ο νουνός - Το ιρίδιο, σαν χημικό στοιχείο.
9. Αγγλικό εάν - Και τέτοιοι δίσκοι υπάρχουν.
10. Αυτός ο τύπος αθετηριού, ήταν πιο κοντά στο Ησιόδειο άτροπο - Διάσημο αρχαία εταίρα.
11. «... η Πόλις» φράση που κυκλοφόρησε μετά την άλωση της Πόλης - Πολυτραγουδισμένο δέντρο (πληθ.).
12. Πληθυντικός θηλυκού άρθρου μαζί με πρόθεση - Χωρίς σπίτι, έργο κατά μία έννοια.

(Η λύση στην τελευταία σελίδα)

Η ποδοσφαιρική σεζόν 2003-04

άρχισε από τις 6-7/9/03 με τους αγώνες του κυπέλου των ΕΠΣ (το- πικών). Διά το κύπελο ΕΠΣ Αρκα- δίας, η ομάδα μας είχε κληρωθεί διά τον πρώτο της αγώνα με την ομάδα της Δημητσάνας (Β' Κατη- γορίας) την οποία και νίκησε στο Γήπεδό μας με το ευρύ σκορ των 7-1. Ο επόμενος αγώνας (διότι οι αγώνες είναι νοκ-άουτ έως τους ημιτελικούς όπου οι δύο ομάδες του κάθε ομίλου θα μπουν στην κλήρωση τότε διά τα τελικά) έγινε στο Γήπεδο της Τεγέας με την ΤΕΓΕΑ, όπου το σκορ στον αγώνα αυτόν ήταν 7-2 όπου τώρα πλέον απομένει ο επόμενος αγώνας με την ομάδα της ΚΑΜΑΡΑΣ στην Μεγαλόπολη και αν πάλι η ομάδα μας νικήσει θα φθάσει πλέον στα τελικά με τις (4) ομάδες.

Το πρωτάθλημα θα αρχίσει κανονικά το πρώτο Σεπτεμβρίου του Οκτωβρίου, θα διεξαχθεί πάλι σε δύο ομίλους όπως και πέρυσι αλλά από τον χρόνο οι δύο όμιλοι θα καταρτηθούν και θα γίνει πάλι ένας όμιλος αφού περιορισθούν και οι ομάδες προς τούτο. Φέτος προβλέπεται να πέσουν από κάθε όμιλο 3 ομάδες. Οι δε τρεις πρώτες του κάθε ομίλου θα κάνουν ένα Μίνι πρωτάθλημα με βαθμολογία πάλι διά να αναδειχθεί έτσι ο πρωταθλητής της χρονιάς και να ανέβει στην Δ' κατηγορία Εθνικής, όπου εφέτος έχουμε σ' αυτήν την Κατηγορία τον ΑΣΤΕΡΑ Τριπόλεως και μιας και μιλάμε για ΑΣΤΕΡΑ θα πρέπει να αναφέρουμε πως ο Α-

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΠΑΟΚ

Του ανταποκριτή μας Τζίμη Πασιαλή

στέρας από φέτος θα βαδίζει σε πρότυπα μεγάλης ομάδας και τού- το κάρη στον πλούσιο σπόνσορα που του πήρε υπερονοματεβέτατος. Αρκάς βέβαια στην καταγωγή από τις Κολλίνες Τριπόλεως αλλά κά- τοικος Ντουμπάι με τάνκερ, πλοία κ.λπ. πολύ κρήμα. Όπως ακούγε- ται, θέλησε να επενδύσει και στο ποδόσφαιρο; ή απλά να βοηθήσει το ποδόσφαιρο της ιδιαίτερης πα- τριδος; Θα δείξει.

Έτσι ο Αστέρας το γήπεδό του το έκανε και θα το κάνει υψηλόν προδιαγραφών με χορτάρι, με βοηθητικό, με κόρτο, με κερκίδες, με αγορά οικοπέδων γύρω από το Γήπεδο, με προοπτικές μεγάλες και καλές.

Αγόρασε αρκετούς παίκτες, και ότι καλό υπήρχε στην γύρω εδω περιοχή το ενέταξε στην δύναμη του Αστέρα, πήρε αναγνωρισμένο προπονητή από την Καλαμάτα (Γε- ωργόπουλο), Ακαδημίες Ποδό- σφαιρού με 2-3 προπονητές-γυ- μναστές ντόπιους και πολλά ακού- γονται αλλά ας περιμένουμε να δούμε τι θα δούμε...

ΔΥΣΚΟΛΗ ΧΡΟΝΙΑ

Η εφετεινή σεζόν θα είναι ο- πωσδήποτε μια δύσκολη χρονιά για αρκετές ομάδες αφού θα πέσουν στην Β' κατηγορία 6 ομάδες. Προς τούτο όλες οι ομάδες ενισχύθη- καν, αγοράζοντας παίκτες κα- λούς, πήραν παίκτες από τον Α-

στέρα που ανέβηκε κατηγορία, πήραν παίκτες από τον ΠΑΝΑΡΚΑ- ΔΙΚΟ που εφέτος θα παίζει μαζί με αφού έπεσε από την Δ' κατη- γορία που ήταν πέρυσι, προβλέπε- ται να γίνει ένα σκληρό αλλά και συναρπαστικό πρωτάθλημα.

Ο ΠΑΟΚανδύλας φιλοδοξεί και εφέτος να έχει μια καλή πορεία όπως είχε και πέρυσι και να σταθεί στην μέση του βαθμολογικού πινα- κ. Με την ίδια ομάδα την περσινή και την προσθήκη ορισμένων νε- αρών από πρώτη εγγραφή, αλλά και με την επάνοδο του Γιγαντα- τερματοφύλακα του Κ. Δρόσου, καθώς και την προοδοληψή νέου προπονητή του κ. Όθωνα Μιθθαϊό- πουλου (παλαιού παίκτη του Πα- ναρκαδικού) δεν θα πρέπει λογικά να συναντήσει δυσκολίες και να κινδυνεύσει. Θα πρέπει όμως όλοι φέτος να δουλέψουμε σκληρά να φτιάξουμε μια ομάδα καλή και με μέλλον διότι από του χρόνου θα έχουμε και τις ομάδες της Κυνου- ρίας όπου διαθέτουν όλες τους καλούς ποδοσφαιριστές και θα γίνε- ται μεγάλοι συναγωνισμός καθ- ότι θα μείνουν πλέον οι καλύτε- ρες ομάδες της Αρκαδίας διά την Α' κατηγορία. Επίσης από του χρό- νου υποχρεωτικά όλες οι ομάδες θα πρέπει να έχουν και παιδική ομάδα διά να μετέχουν στο πρω- τάθλημα. Θα πρέπει να έχουν για- τρό οπωσδήποτε στο γήπεδό τους

και να τον πληρώνουν και οι πο- δοσφαιριστές όλοι κάθε χρόνο θα εξετάζονται από γιατρούς για να παίρνουν το ΟΚ διά τον αγώνα. Όπως φαίνεται λοιπόν τα πράγμα- τα όλο και δυσκολεύουν, διά τις ομάδες των χωριών και τις οικονο- μικά ασθενέστερες, που δεν μπο- ρούν τώρα να τα φέρουν βόλτα πόσο μάλλον του χρόνου και με- τά...

Ας ευχηθούμε να πάνε όλα καλά.

ΟΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΤΟΥ Δ/Σ ΤΟΥ ΠΑΟΚ

Το ΔΣ του Συλλόγου μας θέλει να ευχαριστήσει μέσω της εφημε- ρίδας του χωριού μας «ΤΑ ΚΑΝ- ΔΥΛΛΑΪΚΑ» ορισμένους ανθρώ- πους που με την γενναιοδωρία τους βοήθησαν την ομάδα μας οικονομικώς ενόψει και της ενάρ- ξης της ποδοσφαιρικής σεζόν 2003-04. Αυτή η βοήθεια γίνεται βάλασμα διά το πενιχρό ταμείο του Συλλόγου.

Δι' αυτόν τον λόγο τους ευχα- ριστούμε θερμά και δημοσιεύομε τις βοήθειές τους και τις ενέργειές τους διά να γίνουν και παράδειγμα προς μίμηση. Αναφερόμεθα στις εξής περιπτώσεις:

Στην προσφορά του Συμπατριώ- τη μας και φίλου μας Ανδρέα Δημ. Κανδαλέπα ενός ηλεκτρονικού υ- πολογιστή διά λακκιόφορο αγορά

υπέρ της ομάδας. Είναι η δεύτερη φορά που ο φίλος Ανδρέας κάνει την χειρονομία αυτή διά τον ΠΑ- ΟΚ. Να σταθούμε επίσης στην οι- κονομική ενίσχυση του Συλλόγου μας εκ 500 ευρώ από την κ. Σοφία Ζερβογιάννη (Χίρα Ιωάννη). Σπα- νίζουν οι γυναίκες που τις συγκα- νούν τα ποδόσφαιρα κ.τ.λ. και όμως η αγαπητή Σοφία μας εξέ- πληξε και την ευχαριστούμε ιδιαί- τερα. Επίσης θέλουμε να εξάρουμε και την βοήθεια που μας προσφέ- ρουν σε φαρμακευτικό υλικό διά την ομάδα μας οι δύο Φαρμακο- ποιοί Παναγιώτης Δεληγιάννης (- Κιάτο) και Ιωάννης Ξένος (Αθήνα). Επίσης θα θέλαμε να τονίσουμε πολύ και τις βοήθειες και συμπα- ράσταση, που έχουμε διά ο,τιδή- ποτε εργασίες χρειάζονται διά το Γήπεδό μας από τον Δήμαρχο Λε- βιδίου κ. Καβουρίνο, μέσω βέβαια του μόνου ανθρώπου που (εκτός Διοικήσεως του Συλλόγου) ενδια- φέρεται και πασχίζει τόσο πολύ διά το Γήπεδο της Κανδύλας και ο,τι- δήποτε η ομάδα του ζητήσει (γύρω από εργασία) θα προσπαθήσει πα- ντί τρόπο να το φέρει εις πέρας.

Φίλε Βαγγέλη σ' ευχαριστούμε πολύ. Τέλος θα ευχαριστήσουμε όλους όσους αγόρασαν κλήρους στην λακκιόφορο αγορά μας και όσους βοήθησαν και έτρεξαν διά να πουληθούν όλοι οι κλήροι.

Όλους σας ευχαριστούμε και σας ζητούμε να είσθε κοντά στην ομάδα του χωριού μας.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΝΔΥΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΜΕΝΙΚΗΣ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

..Άλλος πιζάρι πελεκάει και ζωγραφίζει αγκλίτσαν,

άλλος γαλαροκούδουνα περνάει στα κόθρα μέσα,

άλλος κανκόπουλο κεντάει, άλλος καρδάραν δένει.

Κώστας Κρυστάλλης

Μεράκι και καμάρι του παλιού τσιοπάνη, πέρα από τα καλά «πράματα» του (γίδα ή πρόβατα), τα σκυλιά και τα τροκάνια του κοπαδιού του, ήταν και το ραβδί του. Η κλίτσα του! Είτε καθημερινή, είτε επίσημη.

Τσιοπάνης χωρίς ραβδί έμοιαζε με βασιλιά χωρίς σκήπτρο. Κι όπως το επίσημο βασιλικό σκήπτρο ήταν

από το βενέτικο tagliador και το ρήμα tagliare= κόβω), που είχαν γίνει περιζήτητοι και έξω από τα στενά όρια της περιοχής τους. Οι ξυλογλύπτες, ως πλανόδιοι, περιόδευσαν σ' όλη την Ελλάδα και φιλοτεχνούσαν με ξυλόγλυπτες παραστάσεις τα τέμπλα των ναών ή τον ξύλινο εξοπλισμό των σπιτιών.

Η τεχνοτροπία και αισθητική τους ήταν πάντοτε η ίδια γι' αυτό και τα έργα τους παρουσιάζουν ομοιογένεια ύφους και μορφής σ' ολόκληρο τον ελληνικό χώρο.

Το πλήθος των ξυλογλυπτών καλύπτεται από τον πυκνό πέπλο της ανωνυμίας, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν συναντάμε και επώ-

διακόσμηση και σε σχέδια και οπωσδήποτε δεν μπορούν να συγκριθούν με τα κομψοτεχνήματα ή λεπτοργήματα άλλων περιοχών της χώρας. Θα λέγαμε πως είναι περισσότερο έργα ξυλουργικής παρά ξυλογλυπτικής.

Αυτό όμως δεν σημαίνει πως

ταμπλά και στα τέσσερα πέρατα, στους τοίχους, ήταν «γυριστό» ή «κατεβατό» όπως το λένε στην Κανδύλα, με πλούσια ανάγλυφη κορνίζα που κατέληγε σε μαϊάνδρο.

Για τους παλιότερους, που το καμαρώνανε, αποτελούσε σημείο αναφοράς, όταν μιλούσαν για τα

περίπου και στο κέντρο σχηματίζεται σε βάθος 15-20 εκ. προς τα επάνω το δεύτερο επίπεδο, σε σχήμα ορθογωνίου. Στις άκρες και των δύο επιπέδων «κατεβαίνει» πλούσια κορνίζα. Δυστυχώς όμως, επειδή το σπίτι παραμένει ακατοίκητο, έχει υποστεί πολλές φθορές και είναι ετοιμόρροπο και υποστελεωμένο.

Παρόμοιο νταβάνι σώζεται, σε καλή κατάσταση, και στο σπίτι του Χρίστου Π. Ηλιοπούλου με τη διαφορά ότι το εξωτερικό προς τους τοίχους επίπεδο είναι πολύ στενό. Επίσης, κατά πληροφορίες, υπάρχει ένα τέτοιο ακόμη στο σπίτι του Θεοφάνη Κωστούρου (Καπιού).

Στο σπίτι του αιμνήστου Μιχάλη Φωτόπουλου (Κόλια) σώζεται, σε καλή επίσης κατάσταση, νταβάνι με φτωχότερο διάκοσμο, έργο του ιδίου, ο οποίος, μετά τον περίφημο Βασίλειο Βαγγόπουλο (Ζούκο), ήταν ένας ξυλουργός σπουδαίος και κοντά του είχαν μαθητεύσει ο Κωσταντής Θεοφ. Οικονομόπουλος και ο Παναγιώτης Δημ. Μούργελας.

Στο σπίτι της Γεωργίας Κουλάκη που προαναφέρθη υπάρχουν ακόμη μισάντρες με ωραίες κορνίζες που στεφανώνουν τις πόρτες, ερμάριο και μια απλή κασέλα.

Στα δύο σπίτια του Χρίστου Π. Ηλιοπούλου σώζονται ακόμη από ένα ερμάριο στο καθένα με κλάπες «γύφτικες», μια μισάντρα, πόρτα στο κατώ με ταμπλαδάκια και με σιδερένια «γύφτικη» κλειδωνιά με το πελώριο κλειδί και ένας «στούμπος», που μοιάζει με πράκλειο ρόπαλο, με τον οποίο έλειωναν τα σταφύλια στη μαστέλα στο αμπέλι για να μουν ύστερα στις γιδιές και να τα μεταφέρουν στο χωριό, να τα ριξουν στην κάδη.

Στο σπίτι της Σωτήρας χήρας Γ. Δάλκου σώζεται κασέλα απλή, προίκα της μάνας της Αναστασίας, πάνω στην οποία διακρίνεται ξεφτυσμένος έγχρωμος διάκοσμος.

Τέλος σε αρκετά σπίτια υπάρχουν ακόμη κασέλες, σκαφιδια και εικονοστάσια.

Όλα αυτά τα δείγματα, σύμφωνα με τη μαρτυρία των κατοχών των σπιτιών στα οποία υπάρχουν, είναι κατασκευασμένα μετά τα μέσα του 19ου αιώνα ως τις αρχές του 20ού.

Δείγματα της εκκλησιαστικής ξυλογλυπτικής

Αλλά και από την εκκλησιαστική ξυλογλυπτική λίγα αξιόλογα αντικείμενα έχουν σωθεί στο χωριό μας.

Αυτά είναι: 1) Όσα στασίδια των ναών γλίτωσαν και δεν αντικαταστάθηκαν από καινούρια. Διακρίνονται ευχερώς γιατί είναι αδροκομημένα, «ζεμένα» με ξύλινους πύρους και οι σταυροί στα ερεισίνωτα (πλάτες) είναι όλοι ασύμμετροι, τρυπημένοι με αρίδι. Τα περισσότερα είναι των Ταξιαρχών. Κάποια υπάρχουν ακόμη στο ναό και μερικά άλλα, επειδή έχουν χαλαρώσει οι αρμοί τους, έχουν μεταφερθεί στη Ζωοδόχο Πηγή (Παναγία) και στον Αγιώργη.

Όλα αυτά θα πρέπει να τα ανασυναρμολογήσει τεχνίτης ειδικός και προ πάντων υπομονετικός και να τα επανατοποθετήσουμε στους Ταξιάρχους. Πέρα από την όποια καλλιτεχνική αξία τους, είναι κειμήλια ιερά. Απάνω τους έχουν ακουμπήσει τα χέρια των πατέρων μας και των παιπούλων μας. Σε μερικά είναι χαραγμένα και τα ονόματά τους. Χρέος μας, λοιπόν, να τα διαφυλάξουμε.

2) Ο παλιός δεσποτικός θρόνος των Ταξιαρχών που σήμερα έχει μεταφερθεί στον Αγιώργη. Πρέπει κι αυτός να είναι από τα αρχικά έπιπλα του ναού και να έχει κατασκευαστεί από ντόπιο τεχνίτη. Τον χαρακτηρίζει μια απλή λεπτότητα και είναι της ίδιας τεχνοτροπίας με τον πρώτο ξύλινο εξοπλισμό του ναού. Τα πόδια του στηρίζονται σε κεφαλή δράκοντα. Το κουβούκλιό του έχει τις τρεις πλευρές τοξωτές με

Του Δημήτρη Λαροϊκού

Κλίτσα του Θεοδόση Τσεμεντζή χαρισμένη στο Γιάννη Π. Ζερβογιάννη (Φωτ.: Χρ. Σπ. Πετρόπουλος)

καλαίσθητα και συμβολικά διακοσμημένο, έτσι και η επίσημη κλίτσα του τσιοπάνη είχε το δικό της συμβολικό διάκοσμο.

Μια τέτοια κλίτσα, ομορφοκεντημένη, έτυχε να ιδώ στο σπίτι του φίλου και συγχωριανού μας Γιάννη Παν. Ζερβογιάννη (Ξαλόγιαννη). Ήταν έργο κα χάρισμα του φίλου του Θεοδόση Τσεμεντζή από το Μπεντένι. Με ενθουσίασε τόσο, που αποφάσισα να σχοληθώ με το θέμα. Κι έτσι, αναζητώντας στο χωριό μας τεχνίτες και έργα όχι μόνο της ποιμενικής αλλά και των άλλων ειδών της ξυλογλυπτικής, τολμώ να κάνω τώρα αυτή την παρουσίαση. Σίγουρα έχει ελλείψεις. Ας αποτελέσει όμως την αρχή για πληρέστερη έρευνα, από άλλους αξιότερους, των στοιχείων αυτών του λαϊκού μας πολιτισμού που μέρα με τη μέρα χάνονται στο χωριό μας.

Αλλά πριν μπούμε στο θέμα και για χάρη των αναγνωστών που δεν έχουν ειδικές γνώσεις γι' αυτό, ας γίνει ένας σύντομος λόγος για την ξυλογλυπτική γενικώς.

Η νεοελληνική ξυλογλυπτική - τεχνίτες - τεχνοτροπία

Ανάμεσα στους κλάδους της λαϊκής καλλιτεχνικής δημιουργίας των Νεοελλήνων, συναντάμε, σε ξεχωριστή θέση, και την ξυλογλυπτική, η οποία αναπτύχθηκε κυρίως τον 18ο και 19ο αιώνα, χωρίς την ύπαρξη ή λειτουργία ειδικής σχολής.

Από λόγους κυρίως γεωφυσικούς και οικονομικούς εμφανίστηκαν σε διάφορα μέρη της Ελλάδας κέντρα ξυλογλυπτικής με αυτοδίδακτους τεχνίτες. Ήσαν τόσο σπουδαίοι και εξειδικευμένοι, όπως οι τεχνίτες της Κρήτης και οι «ταγιαδόροι» ή «ταλιαδόροι» της Ηπείρου (η λέξη

νυμες καλλιτεχνικές φροσγνομίες, όπως των Κρητικών Μαγκανάρη και Κομνηνάκη που δούλεψαν στη Ζάκυνθο ή του Αναστάση του Μετσοβίτη που σκάλισε το περίφημο τέμπλο του Γαλαξειδιού.

Οι κατηγορίες της ξυλογλυπτικής

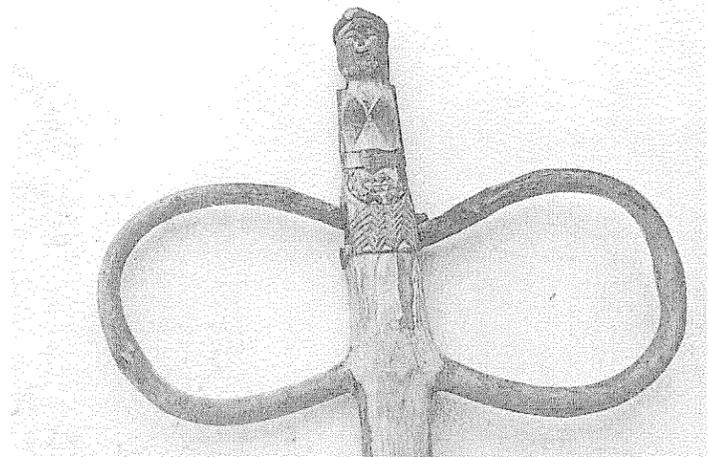
Η νεοελληνική ξυλογλυπτική διακρίνεται: α) στην ποιμενική ή χωρική, που κινείται μέσα στα όρια της οικιακής χειροτεχνίας και περιλαμβάνει όλα τα ξύλινα και ξυλόγλυπτα αντικείμενα της υπαίθρου. β) στην αστική, που ανήκουν οι ξυλόγλυπτες επενδύσεις και τα ξύλινα έπιπλα του αστικού σπιτιού (ταβάνια, θυρόφυλλα, μισάντρες, κιγκλιδώματα κλπ.). γ) στην εκκλησιαστική, που είναι η επισημότερη και η πλέον μνημειακή, επηρεάζει τις άλλες και περιλαμβάνει τον ξυλόγλυπο εξοπλισμό των ναών.

Τέλος, τα έργα της ναυτικής ξυλογλυπτικής (γοργόνες κλπ.) και της μοναστηριακής (αντικείμενα λατρευτικά, σταυροί, εικόνες, εγκόλπια, σφραγίδες προσφορών, αλλά και διάφορα διακοσμητικά επιτραπέζια σκεύη) αποτελούν δύο μικρότερες και ειδικές κατηγορίες.

Η ξυλογλυπτική στην Κανδύλα

Από τα παραπάνω είδη της ξυλογλυπτικής εκείνο που συναντάμε ως περισσότερο αξιόλογο στην Κανδύλα είναι η ποιμενική.

Τα δείγματα της αστικής και της εκκλησιαστικής, που είχαμε ή που υπάρχουν ακόμη, είναι καμωμένα από ντόπιους τεχνίτες με απλά και συνηθισμένα εργαλεία, έχουν απλάνιστα, άτριφτα σημεία, τα χαρακτηρίζει μια ελαφρά ασυμμετρία που ωστόσο τους προσδίδει κάποια ιδιαίτερη ομορφιά, είναι φτωχά σε

Ρόκα του Θεοδόση Τσεμεντζή, μισοτελειωμένη (Φωτ.: Χρ. Σπ. Πετρόπουλος)

έπρεπε να τα καταστρέψουμε, όπως κάναμε με πολλά, ή πως δεν έχουμε χρέος να διαφυλάξουμε αυτά που ακόμη σώζονται.

Δείγματα της αστικής ξυλογλυπτικής

Εσώζοντο παλιότερα, λοιπόν, στο χωριό μας αρκετά δείγματα της τέχνης αυτής: λίκνα (μπεσίκια - κούνιες) με καγκελάκια και εγκοπές, κασέλες, φύλλα ερμαρίων (αρμαριών) που σπανίως είχαν ένα ελαφρό σκάλισμα, σκαφιδια από κορμούς πεύκων, κάγκελα μπαλκονιών, μισάντρες και νταβάνια. Σήμερα έχουν γλιτώσει ελάχιστα.

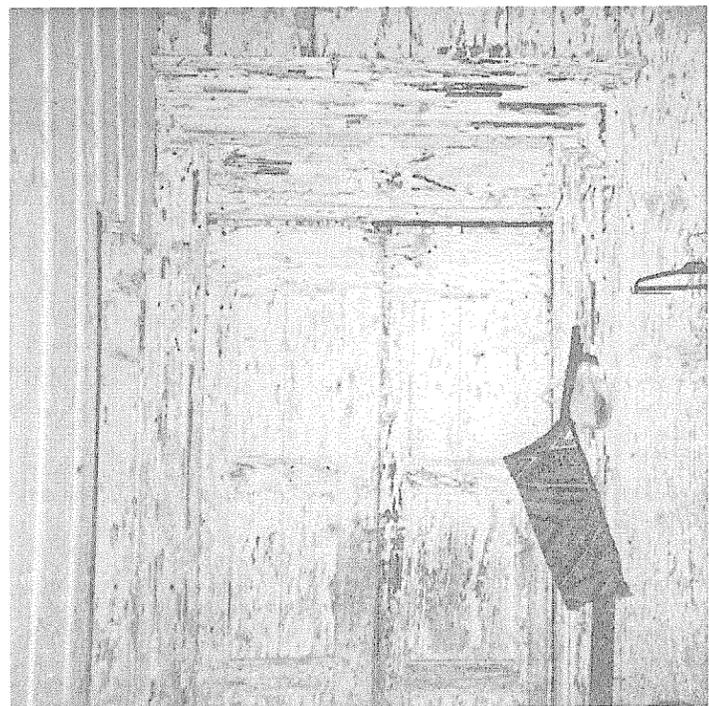
Το σπουδαιότερο και σε καλή κατάσταση νταβάνι το είχε το σπίτι του αιμνήστου και σσιπού παπα-Δημήτρη Παπασυριδής που εδωρήθη στην Κοινότητα για τη στέγαση του κοινοτικού γραφείου. Στο κέντρο είχε έναν αστεροειδή

«περιποιημένο» σπιτία του χωριού: «εμ, αυτό ήταν παπαδόσπιτο, λέπεις», έλεγαν.

Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια, «ρηξικέλευθος» αρετός άρχοντας μας το αποκαθήλωσε, χάριν μιας σύγχρονης τυποποιημένης και λουστραρισμένης ανακαίνισης, καταστρέφοντας έτσι το μόνο αξιόλογο δείγμα της τέχνης αυτής στο χωριό μας, που θα μπορούσε να διατηρηθεί.

Όπως μαρτυρεί ο φίλος Σταύρος Μ. Λαγός, άλλο ένα τέτοιο νταβάνι, πολύ πλούσιο σε διάκοσμο, υπήρχε στο παλιό σπίτι του Γιάννη Κωστούρου (Ξενούλη) που τώρα έχει καταρρεύσει.

Στο παλιό σπίτι της Γεωργίας χήρας Βασ. Κουλάκη σώζεται νταβάνι εκτεινόμενο σε δύο επίπεδα. Γύρω από τους τοίχους απλώνεται το πρώτο επίπεδο, πλάτους 1 μ.

Κορνίζα γύρω από την πόρτα μισάντρας του σπιτιού Γεωργίας Β. Κουλάκη

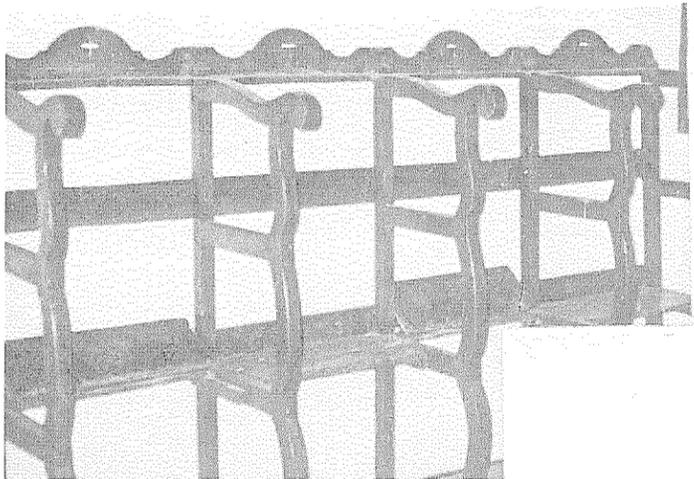
Νταβάνι σπιτιού Γεωργίας Β. Κουλάκη

δαντελωτό κόψιμο, που καθώς ενώνονται μπροστά ανά δύο καταλήγουν σε ανάποδη θέση κίονα με σφαίρα στην άκρη. Η οροφή έχει κορνίζα στις τρεις πλευρές που καταλήγει σε ανάγλυφο μαιάνδρο. Πάνω της υψώνεται κανονικό εξάεδρο με δαντελωτές ακμές και πάνω σ' αυτό στηριζόταν ο σταυρός, που σήμερα λείπει. Όλη η πίσω πλευρά και οι πλευρές του κουβουκλίου

Είναι ένα απλό ξύλινο τέμπλο, το μόνο παλιό που σώζεται ατόφιο σε ναό του χωριού μας και πιθανότατα κατασκευή ντόπιου τεχνίτη. Της Αγίας Τριάδος είναι κατασκευή του Μιχάλη Στ. Κουγεμήτρου της δεκαετίας του 1950.

Όλα τα άλλα τέμπλα, εκτός των Ταξιαρχών, έγιναν γύφισμα μετά τον πόλεμο.

Ας γίνει λόγος εδώ, ότι, από αμέλεια, άγνοια ή διάθεση νεωτερι-

Τα παλαιά στασίδια των Ταξιαρχών στον Αγιώργη

είναι από λεπτά σανίδια πλάτους 30 εκατοστών περίπου. Βλέποντάς τον στο σύνολό του σου δίνει την αίσθηση μιας ανάλαφρης κομψότητας.

Κι αυτός έχει υποστεί αρκετές φθορές και θέλει ανασυναρμολόγηση και συντήρηση. Κι αν κάποτε γίνει μια γενικότερη προσπάθεια επαναφοράς του εσωτερικού του ναού στην αρχική του κατάσταση, νομίζω πως και ο θρόνος αυτός θα πρέπει να ξαναπάρει τη θέση του στους Ταξιάρχες.

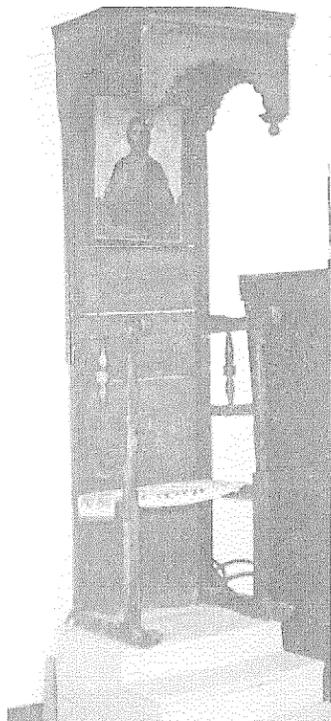
3) Τα πρώτα, τα παλαιά, προσκυνητάρια των ναών. Υπάρχουν: ένα στον Άγιο Χαράλαμπο με ντουλάπι στο αριστερό πλάι, ένα αξιόλογο στους Ταξιάρχες με ανάγλυφες παραστάσεις και περιστέρι στην κορυφή του αετώματος και ένα ακόμη με φανερή ασυμμετρία στο τρίγωνο του αετώματος, κριωμένο προφανώς από ντόπιο τεχνίτη.

Όλα τα άλλα προσκυνητάρια, τα παγκάρια και τα αναλόγια των ναών είναι νεότερα. Οι επιτάφιοι των ενοριακών ναών έχουν αντικατασταθεί με καινούριους και του μοναστηριού τον κατέστρεψαν πριν 40 χρόνια.

4) Η σκάλα του άμβωνα των Ταξιαρχών. Είναι κατασκευασμένη, όπως μαρτυρεί η Αγγέλω Αντων. Βαγγοπούλου (Χριστόδουλου) - Μπελεσιώτη, από το Βασίλειο Βαγγόπουλο (Ζούκο), αδερφό του παππούλη της Χρίστου (Χριστοδούλου). Κι οι δύο είχαν έρθει από την Τρίπολη, με 4 αδερφές τους. Ο Ζούκος έφυγε για τα Λαστέικα - Πύργου πριν τον πόλεμο. Ήταν ξυλουργός περίφημος και κοντά του εμαθήτευσαν ο Σταύρος Κουγεμήτρος και ο Σταύρος Δούκας. Αυτός έμαθε στους Κανδυλαίους μαστόρους να ανεβάζουν με μαγκάνι τις ανέμες στη σκεπή, που ως τότε τις ανέβαζαν οι πιο δυνατοί του χωριού με τα χέρια. Ασφαλείς πληροφορίες για άλλα έργα του δεν μαρτυρούνται.

5) Το τέμπλο του Αγίου Αθανασίου. Πρέπει να έχει κατασκευασθεί γύρω στο 1878. Αυτό το συμπεραίνουμε από τις ωραίες εικόνες του Αγίου και της Παναγίας που έχουν φιλοτεχνηθεί με τη συνδρομή Κανδυλιωτών. Στο κάτω μέρος τους αναγράφονται τα ονόματα των συνδρομητών και μετά: Εγένετο εν Κανδόλα 1878.

Έχει έξι αυλακωτά κολονάκια που χωρίζουν τις θέσεις της βορεινής θύρας, της ωραίας πύλης και των τριών εικόνων. Κάτω από τις εικόνες υπάρχουν απλοί σανιδένιοι ταμπλάδες. Τα υπέρθυρα και τα θημόθυρα του είναι απλά, με τοξωτές εγκοπές, κομμένες με πρίονι. Το αέτωμα, που υψώνεται στο κέντρο του τέμπλου πάνω από την ωραία πύλη, είναι διακοσμημένο με ανάγλυφο μαιάνδρο στις τρεις πλευρές του και έχει σταυρό στην κορυφή.

Ο παλιός Δεσποτικός Θρόνος που βρίσκεται στον Αγιώργη

στική των επιτετραμμένων, έχουν καταστραφεί τα ωραία θημόθυρα των Ταξιαρχών που «έδεναν» με τις εικόνες και το διάκοσμο του τέμπλου. Ο Παντοκράτορας της ωραίας πύλης σώζεται στον Αγιώργη. Κατά την ταπεινή μας γνώμη, κακώς τον αντικατέστησαν. Η τεχνολογία του ήταν ίδια με αυτή των λοιπών εικόνων του τέμπλου αυτού του ναού και πρέπει να ξαναμπει στη θέση του.

Επίσης στους Ταξιάρχες έχει αντικατασταθεί με τσιμεντένιο ο παλιός ξύλινος γυνακωνίτης με το στηθαίο και τις κορνίζες, το νταβάνι και τη σκάλα, καθώς και οι πρώτες ωραίες βαριές ξύλινες πόρτες και τα ξύλινα παράθυρα με τα θιτρό.

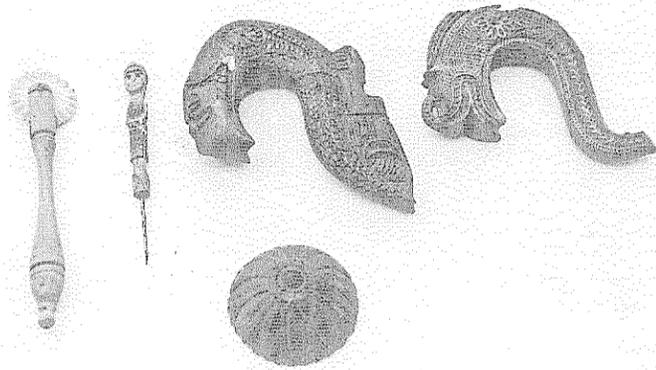
Το παλιό κομψό ρολόι με το εκκρεμές και τα βαρίδια το άφησαν και κατεστράφη ολοσχερώς «επειδή δεν δούλευε». Τώρα βρίσκεται «ξεχαρβαλωμένο», χωρίς βαρίδια και εκκρεμές, πεταμένο στην αποθήκη της Αγροτολέσχης. Η προσπάθεια του Γιώργου Π. Καλπακιώτη να το επισκευάσει, όταν ήταν πρόεδρος της Κοινότητας, δεν απέδωσε. Η καταστροφή είχε συντελεσθεί.

Έτσι με όλες αυτές τις αλλαγές, τις καταστροφές και τα ετερόκλιτα ιερά έπιπλα και σκευή που αντικατέστησαν τα πρώτα, ο ναός αυτός έχει χάσει το στυλ και την καλαισθησία που είχε όταν έγινε και που οι παλιότεροι επρολάθαμε και γνωρίσαμε. Καιρός, λοιπόν, να αλλάξουμε νοοτροπία και να έχουμε ως αρχή μας ότι «κάθε τι που χαλάει δεν το πετάμε, αλλά το επισκευάζουμε».

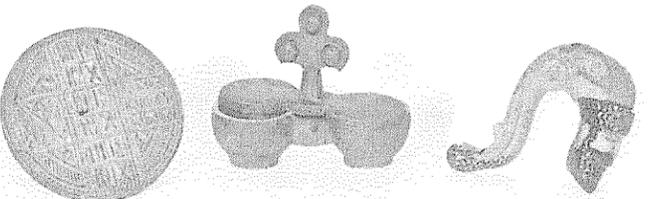
Η ποιμενική ξυλογλυπτική μας

Όπως είπαμε και πιο πάνω, τα πλέον αξιόλογα ξυλόγλυπτα, που

τρόπος της απόδοσης των θεμάτων και ο συμβολισμός τους. Ένα αντρόγυνο ή μια κοπέλα στην ουρά ενός κουταλιού, καθώς σε κοιτάζουν, σου δίνουν την αίσθηση της εσωτερικής

Έργα Θεοδόση Τσεζμεντζή (Φωτ.: Χρ. Σπ. Πετρόπουλος)

Έργα των αδελφών Αντωνόπουλου.

έχουν σωθεί και βρίσκονται στα χέρια συγχωριανών μας, είναι τα ποιμενικά.

Οι ίδιοι οι τεχνίτες τα ξεχωρίζουν σε «απλά» και σε «κεντητά». Είναι όλα μικροαντικείμενα χρήσης: κλίτσες, ρόκες, σφοντύλια, κουτάλια, πιρούνια, κουτάλες, αλατιέρες, βελόνια για πλέξιμο, σουγιάδες, μαχαίρια, κουλούρες τροκανιών, ακόμα και πίπες και φλογέρες.

Τα «απλά» τα κατασκεύαζαν για την κάλυψη πρακτικών αναγκών του ποιμενικού βίου όλοι σχεδόν οι παλιότεροι τοιοπάνηδες. Μολογείται π.χ. πως ο γερο-Μήτσιος Αθ. Βαρδουνιώτης, αδερφός του γερο-Τανάλια, αν τόχαινε και ερχότανε επισκέπτης στη στρουόγκα του και δεν υπήρχε γι' αυτόν κουτάλι με φάει θραστογαλιά, το κατασκεύαζε προχείρως από ξύλο που είχε φροντίσει από πριν να υπάρχει.

Τα κεντητά όμως, που είναι καλλιτεχνικά δημιουργήματα περιωπής, που αποπνέουν αγνότητα και ελκρικνεία, που δίνουν έκφραση και μορφή στο συναισθηματικό κόσμο του δημιουργού τους, τα φιλοτεχνούσαν, στις ατέλειωτες ώρες της μοναξιάς της βοσκής, μόνο λίγοι, οδηγόμενοι από την έμφυτη καλαισθησία και το μεράκι τους.

Ως τεχνική χρησιμοποιούσαν αυτήν που τους προσφερόταν, που ταίριαζε κάθε φορά στο σχήμα και τα «νερά» του ξύλου, στο είδος του αντικειμένου που θέλανε να φιτάξουν και στο θέμα. Έτσι έχουν χρησιμοποιήσει το χαμηλό ανάγλυφο, το χάραγμα, το χρώμα, την πυρογραφία, το ολόγλυφο και σπανιότερα την ενθετική.

Αλλά κι εδώ θα ειπούμε πάλι, ότι η τεχνική των δημιουργών μας, στα δείγματα τουλάχιστον που έχουμε, δεν φτάνει την υψηλή λεπτουργική τεχνική που βλέπουμε σε έργα δημιουργών άλλων περιοχών, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει πως και οι δικοί μας δεν έχουν κάμει αξιόλογο και αξιοπρόσεχτο έργο.

Τα θέματα της διακόσμησης είναι τα ίδια με εκείνα που συναντάμε στα ποιμενικά ξυλόγλυπτα όλης της Ελλάδας: ανθρώπινες μορφές, ήρωες, αντρόγυνα, κοπέλες, ζώα, λόκοι, πουλιά, αετοί, φίδια, δράκοντες, ήλιοι, σταυροί κ.α. και φυσικά δε λείπουν και τα γεωμετρικά μοτίβα σε πολλούς συνδυασμούς και σχήματα.

Εκείνο που έχει ιδιαίτερη σημασία και κάνει εντύπωση είναι ο

Τεχνίτες και έργα

Στη γύρω από το χωριό μας περιοχή υπάρχουν ακόμη τεχνίτες που κάνουν ποιμενικά ξυλόγλυπτα. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον Κλημεντίτσο από τους Σιμιάδες, το Γόγολα από την περιοχή Νεμέας, τον Κων/νο Θ. Τσόγκα που κάνει και εικόνες ανάγλυφες και τον αδερφό του Δημήτριο. Αυτοί κατάγονται από τα Καλύβια-Φενεού και τώρα μένουν στο Βέλο-Κορινθίας. Παλιότερα ήτανε και ο Παναγιώτης Αναστ. Τσεμεντζής από το Μάτι (Γκιόζα), ο περιήρμος Καταραχιάς, που τον είπανε έτσι «γιατί πήγαινε όλο τις ράχες να φυλάει από κλέφτες και λίκους τα γιδοπρόβατά του».

Οι δικοί μας τοιοπάνηδες, οι βέροι Κανδυλαίοι, δεν έχουν και τόσο ευδοκίμησει στα «κεντητά»

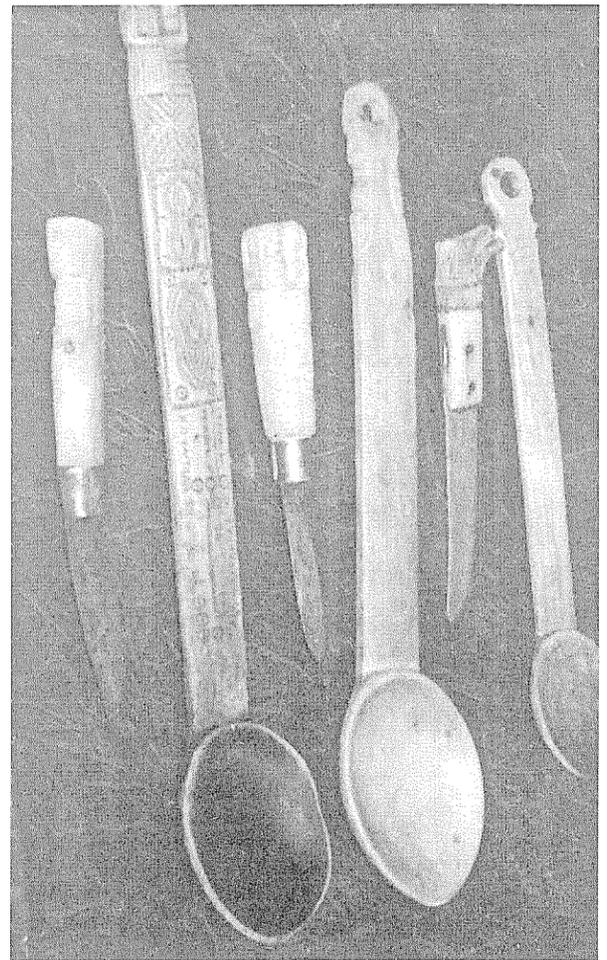
Γεώργιος Κ. Χουντάλας (Φρίγκος)

ξυλόγλυπτα. Εκείνοι που μας έχουν εκπροσωπήσει επαξίως είναι οι Χουνταλαίοι και οι Μπεντεναίοι, ο Ντίνος Δαρειώτης από τον Παλαιόπυργο και τα παιδιά του Γεωργίου Αντωνόπουλου που είχε έρθει από την Τραχιά-Αργολίδος και τον έλεγαν γι' αυτό Τραχινό-Τραχινό. Είναι όλοι τους όμως επίσημοι δημότες Κενδυλάς από παλιά.

Ας κάνουμε, λοιπόν, λόγο για όλους αυτούς, ξεκινώντας από τους πιο παλαιούς.

Αναστάσιος Δημ. Χουντάλας

«Εκένταγε» όλα τα αντικείμενα του είδους. Δείγμα της δουλειάς του είναι μια ρόκα από έλατο, σχήματος Φ, που σώζεται στο σπίτι του Θύμου Χ. Παντολέων. Έχει διάκοσμο έως 20 εκατοστά κάτω από το σταύρωμα, στην κορυφή κοπέλα, που της λείπει τώρα το κεφάλι, και

Έργα Γεωργ. Κ. Χουντάλα

στα πλάγια τα αρχικά του ονόματός του: ΑΔΧ και τη χρονολογία 1919.

Τέτοιες ρόκες, με διάκοσμο ή απλές, σώζονται σε αρκετά σπίτια.

Στυλιανός Αναστ. Χουντάλας (Βλάχος)

Ήταν γιός του προηγουμένου κι έφτιαχνε κυρίως κουτάλια και κουτάλες, χωρίς πλούσια διακόσμηση.

Γιάννης Χρ. Χουντάλας (Αρκουδोगιαννης)

Είναι τώρα 90 ετών και ζει στην Παλαιά Επίδαυρο. Μεταξύ των άλλων αντικειμένων έφτιαχνε και αλατιέρες με περιστρεφόμενο καπάκι και πάνω πέρδικες ολόγλυφες. Ο γιος του Χρίστος συνεχίζει την τέχνη του πατέρα του στην Π. Επίδαυρο.

Γεώργιος Κων. Χουντάλας (1902-1985)

Επονομαζότανε και Φρίγκος (από το όνομα του νουνού του) και Τοιμικάτος και γιατρός. Μετά τον πόλεμο εγκαταστάθηκε μόνιμως στα Χουνταλέικα-Αργολίδας. Έργα του έχει αφήσει σε όλα τα παιδιά του.

Στην όχι πετυχημένη φωτογραφία εικονίζονται: α) σουγιάς με μορφή σφίγγας β) κουτάλα με ανδρόγυνο στην κορυφή, δύο ζευγάρια μάτια και χαραγμένη επιγραφή «ΕΝΘΙΜΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΧΟΥΝΤΑΛΑ ΧΟΥΝΤΑΛΕΙΚΑ ΤΙ 24 3 1977» γ) σουγιάς που έχει στις πλάγιες όψεις αντρόγυνα, στο κάτω μέρος της μιας σταυρό και της άλλης δύο σταυρούς και τα γράμματα ΙΣ ΧΡ, στην πίσω όψη κοπέλα και τα στοιχεία του «Γ Κ Χ ΧΟΥΝΤΑΛΕΙΚΑ ΤΙ 21 2 1979» δ) κουτάλα, γαμήλιο συμβολικό δώρο στην εγγονή του Ρούλα (Βαρβάρα Χαρ. Κατραλή-Δεληγιάνη). Στην μπροστινή όψη έχει κλάδο δάφνης, δύο σταυρούς και την επιγραφή «ΡΟΥΛΑ Δ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΙ 1981 και στην πίσω πλευρά «ΕΝΘΥΜΙΟΝ Γ Κ ΧΟΥΝΤΑΛΑΣ 1981 ΚΑΛΑ ΣΤΕΦΑΝΑ».

Στο ένα πλάι μορφή γυναίκας δαφνοστεφανωμένης και στο άλλο μορφή ανδρός με τριγωνικό στέμμα στο κεφάλι και σταυρό στο κέντρο του. Προφανώς παριστάνουν τους μελλοντοφύους ε) μαχαίρι ψωμιού με δρακοκέφαλο και την επιγραφή 1982 ΓΚΧ στ) κουτάλα μικρή. Κι εδώ ανδρόγυνο, κοπέλα, μάτια, κλάδοι που ο ένας έχει πουλί στην κορυφή του, επιγραφή «ΕΝΘΥΜΙΟΝ Γ Κ ΧΟΥΝΤΑΛΑΣ» και στην πίσω πλευρά εγχάρακτη τη μονογραφή του σε σύμπλεγμα και πιο πέρα 1982. Αυτά με τα στοιχεία (α) (β) (ε) και (στ) ανήκουν στην κόρη του Σταυρούλα χήρα Χαρ. Κατραλή, με το (γ) στο γιό του Θανάση και με το (δ) στην εγγονή του Ρούλα Χαρ. Κατραλή-Δεληγιάνη.

Δημήτριος Μαγκλάσης

Εζήσε στο Διακόπι (Μπεντένι) όπου και γεννήθηκε και ήταν παππούς του Θεοδόση Τσεμεντζή. Ο Θεοδόσης τον θυμάται να φτιάχνει στα γεράματά του αντικείμενα του είδους χωρίς πολλά κεντρίδια. Είχε φτιάξει φλιτζάνια και κουτάλια από ιτιά, κουτάλι με σφυρίχτρα στην ουρά (τεχνική ενδεικτική) που σφύραγε να μαζεύονται για φαί και κλίτσες με δύο αγκύλες.

Μιχάλης και Σωτήρος Μαγκλάσης του Κων/νου

Και τ' αδέρφια αυτά γέννημα και θρέμμα του Διακοπιού. Αργότερα είχαν εγκατασταθεί στο Λέχαιο Κορινθίας. Ο Σωτήρος είχε τόσο μεράκι που κένταγε ακόμη και τις κουλούρες των τροκανιών.

Ντίνος Σωτ. Δαρειώτης

Καταγότανε από τον Παλαιόπυργο (Μπουνιά), παντρεύτηκε την κόρη του Χαρ. Εικοσιδέκα Ελένη και εγκαταστάθηκε στην Κανδύλα. Βρήκαμε μόνο δύο έργα του, που εικονίζονται στη φωτογραφία, ένα κουτάλι και ένα βελόνι, και τα δύο με κοπέλα. Ανήκουν στη νύφη του Τούλα Χίρα Δημ. Δαρειώτη.

Μιχάλης και Κώστας Αντωνόπουλος του Γεωργίου

στην Κανδύλα. Ο Μιχάλης έμαθε την τέχνη από το Ντίνιο Δαρειώτη, που την εθεράπευσε μόνο στα νιάτα του και ο αδερφός του Κώστας, που ζει σήμερα στην Αυστραλία, την έμαθε στην Γκούρα, τη δεκαετία του 1940, που είχε πάει εκεί τσιοπάνης. Στη φωτογραφία η σφραγίδα και η αλατιέρα είναι έργα του Κώστα και τα έχει ο αδερφός του Μιχάλης και η κλίτσα είναι έργο του Μιχάλη, χαρισμένη στο Χρίστο Κ. Εικοσιδέκα. Η αλατιέρα έχει περιστρεφόμενο καπάκι με λαβή οδοντωτό σταυρό, στα άκρα του οποίου υπάρχουν και από τις δύο όψεις τρεις ανάγλυφες αγγελικές κεφαλές, και γραμμικό διάκοσμο.

Η κλίτσα καταλήγει στο λεπτό άκρο της σε κεφαλή κοπέλας που το σώμα της ζώνεται από φίδια και στο άλλο άκρο σε κεφαλή ανδρός. Για τα γένια και τα μαλλιά έχει γίνει χρήση πυρογράφου.

Ο γιος του Μιχάλη, ο Γιώργης, φτιάχνει απλά αντικείμενα, μαγκούρες και ραβδιά.

Δημήτριος Γ. Ντούλας

Εγεννήθη και ζει στην Κανδύλα. Έφτιαχνε ωραίες μαγκούρες, κουτάλες και κλίτσες κεντητές. Τώρα δεν βλέπει καλά και δεν ασχολείται. Μαγκούρες και κλίτσες του έχουν πολλοί Κανδυλιώται.

Θεοδόσιος Ευαγγ.

Τσεμεντζής

Άφησα σκοπίμως τελευταίο τον τεχνίτη αυτό για να παρακολουθήσουμε με κάποιες λεπτομέρειες την πορεία του στην τέχνη και να σχηματίσουμε έτσι μια πληρέστερη εικόνα για τα εργαλεία, τα ξύλα και τον τρόπο μέσω των οποίων δημιουργούν και οι άλλοι ομότεχνοί του.

Γεννήθηκε το 1936 στο Διακόπι όπου έμεινε μέχρι το 1977 και μετά εγκαταστάθηκε οικογενειακά στο Μούλκι-Κορινθίας. Εκεί, στο φιλόξενο σπίτι του, είχα την χαρά να τον συναντήσω τον Αύγουστο του 2003, να ιδώ τα εργαλεία και τα έργα του και να κουβεντιάσω μαζί του για τα «μυστικά» της τέχνης αυτής που την θεραπεύει από μικρός.

Το ξεκίνημα

Το διαφέρων, λοιπόν, αυτού του τεχνίτη για τα ποιμενικά Ξυλόγλυπτα εκδηλώθηκε, βλέποντας τον παππού

Ο Θεοδόσης Ευαγγ. Τσεμεντζής, δουλεύοντας (Φωτ.: Χρ. Σπ. Πετρόπουλος)

του, το γερο-Μήτσιο Μαγκλάση που προαναφέραμε, να κεντάει. Τα πρώτα εργαλεία του ήταν ένα ξυράφι και ένα τρυπητήρι. Το ξυράφι, φερμένο από την Αμερική, του το χάρισε ο παππούς του ο γερο-Μήτσιος, αφού πρώτα του έβαλε ξύλινο μανίκι. Το τρυπητήρι ο άλλος παππούς του, ο Αντώνης Τσεμεντζής, αδερφός του Καταραχιά, από του Γκιόζα. Μ' αυτά ξεκίνησε να δημιουργεί από το 1947 σε ηλικία 11 χρονών. Το πρώτο έργο του ήταν μια απλή κλίτσα και το πρώτο «κεντητό» μια δρούγα. Στο απέναντι από το πιάσιμο άκρο της είχε φτιάξει μια κούκλα.

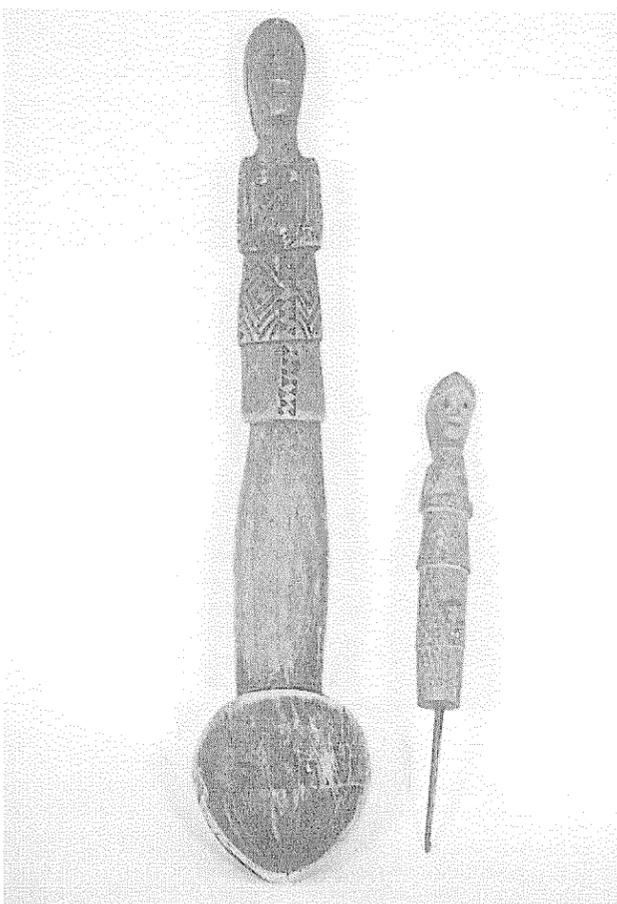
Από τότε ως το 1958 ασχολιότανε συστηματικά γιατί είχε γίδια που βοσκάγανε ελεύθερα στα βουνά κι

έτσι του έμενε πολύς χρόνος ελεύθερος για συγκέντρωση στη δουλειά.

Έργα του

Το 1968 πήγε στα παραγεμάσια, στην Κουτουμού του Γυθείου, και έφτιαξε εκείνη τη χρονιά εκεί 22 ραβδιά και κλίτσες που τις έφερε στο Μπεντένι και τις χάρισε όλες. Τα περισσότερα έργα του είναι κλίτσες. Έχει φτιάξει πάνω από 100, απλές και κεντητές, με τα ραβδιά τους, και σε πολύ μικρότερο αριθμό άλλα

παραγγελία- για το κόψιμο και το πελέκημα των ξύλων. β) Ένα πριόνι με χέρι από κέρατο. γ) Τέσσερα ξυράφια «μανικωμένα» με ξύλο. Κάποια έχουν γίνει τρυπητήρια περισσότερο ή λιγότερο μυτερά για το τρύπημα της κλίτσας και για τα μεγάλα κεντρίδια. δ) Ένα «χουλιαρογλύφτη» καμπυλωτή γλυφίδα για την κατασκευή του κοίλου των κουταλιών. ε) Μια ουρά πιρουνιού, φαγωμένη στις άκρες της ώστε να

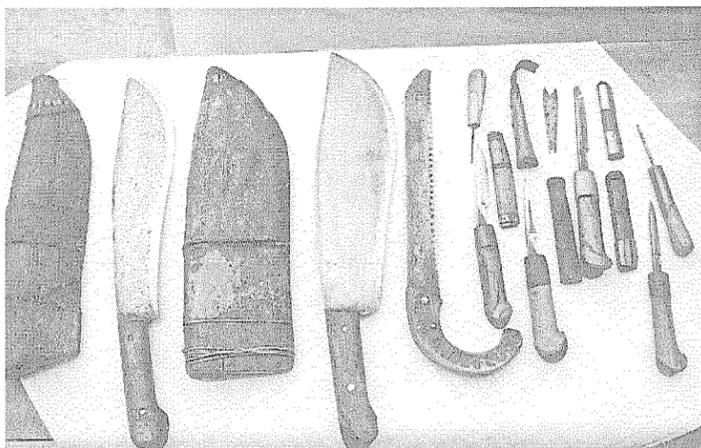

Έργα Ντίνου Σωτ. Δαρειώτη

αντικείμενα. Σήμερα στα χέρια του βρίσκονται μόνο τα αντικείμενα που βλέπουμε στις φωτογραφίες: α) Έξι κλίτσες από τις οποίες οι δύο έχουν ίδιο θέμα κοπέλα φίδια δράκο, μία είναι μισοτελειωμένη με κεφαλή δράκου και γυναικεία μορφή, μία με σκηνή κυνηγιού με λαγούς και αετό εγχάρακτη, μία με κεφαλή ελέφαντα και φίδια και μία με κεφαλή του Κολοκοτρώνη και μορφή γυναίκας. β) Μία ρόκα από έλατο μισοτελειωμένη. γ) Ένα σφοντύλι με μαργαρίτες. δ) Ένα βελόνι με κοπέ-

σχηματίζονται διαβήτες με μικρό και μεγαλύτερο άνοιγμα σκελών για τους μικρούς και μεγάλους κύκλους, στ) σύρμα-διαβήτης, με λαβή ξύλινη, από ομπρέλα για τα μικρά κυκλάκια και ζ) σύρμα από ομπρέλα καμωμένο «σκαφιδωτό», με λαβή ξύλινη, για τις «σκληθρες» (φολίδες) των φιδιών και των δρακόντων.

Όλα τα εργαλεία, εκτός από τις μαχαίρες, οι λαβές και τα φηκάρια (θηκάρια) είναι δικής του κατασκευής ή μετασκευής. Τα ξυράφια για να τα κάνει σουβλερά τα «τρώει» με μολυβίδαρο ή στουρνάρι.

Τα εργαλεία του Θεοδόση Τσεμεντζή (Φωτ.: Χρ. Σπ. Πετρόπουλος)

λα που πίσω έχει τα μαλλιά της αλογοουρά και τα ρούχα της θαμμένα πράσινα και ε) Μία οδοντωτή ροδέλα, για να κόβονται οι δίπλες, φτιαγμένη από τσιπέι (κέρατο) κριαριού και προσαρμοσμένη με άξονα σε ξύλινη λαβή. Από κέρατο κριαριού έχει φτιάξει και σταυρό. Μια κλίτσα του με σκηνή κυνηγιού έχει χάρισε στο Μιχάλη Γ. Αντωνόπουλο.

Τα εργαλεία του

Έχει πλήρη σειρά εργαλείων που τα φυλάει σε δερμάτινη τσάντα του παππού του Αντώνη Τσεμεντζή, φτιαγμένη στη Βυτίνα το 1928. Τη βλέπουμε στο δεξιό μέρος της φωτογραφίας που εικονίζει τον ίδιο.

Στη φωτογραφία με τα εργαλεία βλέπουμε: α) Δύο μαχαίρες ειδική

χιστον 15 ημέρες. Αν πρόκειται να φτιάξει κλίτσα, το ξύλο πρέπει να σχηματίζει αμβλεία γωνία «από τη μάνα του». Μετά «το κάνει πλάκα» με την ειδική μαχαίρα, δηλ. το ξαλαφρώνει και του δίνει το σχήμα της αγκύλης [αγκυλίτσας - αγκλιτσας - γκλιτσας - κλίτσας] .

Κατά το πελέκημα και ανάλογα με τη φύση του ξύλου (σχήμα, ρόζοι, σκασιές, «νερά») έρχεται και η έμπνευση για το θέμα.

Στη συνέχεια αρχίζει η λείανση με το ξυράφι, γίνεται η τρύπα με το τρυπητήρι, μπαίνει στο ραβδί, χωρίς να καρφωθεί, και αρχίζει το κέντημα, πότε επάνω στο ραβδί και πότε έξω απ' αυτό. Όταν τελειώσει την καρφώνει στο ραβδί με πύρο φτιαγμένο από κέρατο, πότε με καρφί μεταλλικό. Κατόπιν την «περνάει» με λάδι φαγητού ή κορφή γάλακτος ή καμένο λάδι μηχανής, το οποίο είναι κατάλληλο και για να μαλακώνει το ξύλο πριν κεντηθεί.

Για τη ρόκα κόβει τον Αύγουστο την κορυφή μικρού ελάτου, αφήνει δύο ζεύγη αντικριστών κλάδων (το ένα χρειάζεται, το άλλο είναι επεδριμκό) τους ζεσταίνει και τους γυρίζει προς τα επάνω και σε τρύπες που ήδη έχει ανοίξει τους περνάει για να σχηματιστεί το Φ. Η χοντρή άκρη πάει προς τα επάνω που θα κεντηθεί η παράσταση - συνήθως κοπέλα - και η λεπτή, η κορυφή, προς τα κάτω.

Το ξύλο που χρησιμοποιεί για σφοντύλια και βελόνια είναι το σφεντάμι, το πουρνάρι, η γλαντζινιά και για κουτάλες, κουτάλια και αλατιέρες η γκορτσιά και η γλαντζινιά.

Τα ραβδιά

Τα ραβδιά γίνονται από μυδαλιά, κυδωνιά, μέλεγο (αλλά δεν είναι γερά), αγριοκερασιά, νερατζιά και καναπίτσα (αλυγαριά - λυγαριά).

Η καναπίτσα δεν φύεται στην Κανδύλα και τα ραβδιά απ' αυτή τα φέρνανε από τις περιοχές Λυγουριού, Τραχιάς και Κορινθίας.

Πρέπει να κόβονται από Νοέμβρη μέχρι Φλεβάρη που τα δέντρα δεν έχουν χυμούς, γιατί αν έχουν σκάζουν. Αφού κοπούν τα αφήνει 15-20 ημέρες στον ίσκιο και μετά τα βάζει στη φωτιά, τα ζεσταίνει και τα ισιώνει. Αν κάποιο έχει ξεραθεί πολύ το περνάει με καμένο λάδι μηχανής και μετά το ζεσταίνει για ίσιωμα.

Αν το ξύλο είναι από τραγάνες, δεν έχει πολλούς χυμούς και μπορεί, κόβοντάς το, να το ζεσταίνει αμέσως και να το ισιώσει.

Το κανονικό ύψος του κλιτσό-ραβδου πρέπει να φτάνει στο ύψος των ώμων του βοσκού. Μερικοί όμως το θέλουν και πάνω από το μπόι τους.

Και με την εικόνα αυτή που σχηματίσαμε για τον τρόπο, τα μέσα και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργεί ένας τεχνίτης ποιμενικών Ξυλόγλυπτων, σαν το συντοπίτη μας Θεοδόση Τσεμεντζή, τελειώνουμε αυτή την προσπάθεια.

Στόχος της, όπως ελέχθη και στην αρχή, ήταν μια αδρομερής και γενική αναφορά, αφενός στα είδη της Ξυλόγλυπτικής ως κλάδου της ελληνικής λαϊκής τέχνης στην Κανδύλα, και αφετέρου στους τεχνίτες που έχουν ασχοληθεί μ' αυτά και κυρίως με το είδος της ποιμενικής.

Έχοντας επίγνωση των ελλείψεων και των ατελειών ενός τέτοιου εγχειρήματος, ευχόμεστε αυτό να αποτελέσει το έναυσμα τόσο για τη συντήρηση υπάρχουσών ακόμη κατασκευών και τη συλλογή αντικειμένων για το υπό ίδρυση Λαογραφικό Μουσείο Κανδύλας, όσο και για ένα πληρέστερο και περιγραφικά επαρκή εμπλουτισμό των υπάρχόντων δεδομένων, ώστε να καταστεί δυνατή η συγκρότηση ενός ολοκληρωμένου corpus.

Αυτά θα αποτελέσουν πολύτιμη λαογραφική πηγή και κειμήλια του χωριού μας.

Κύρια βοηθήματα:

- Ελληνική Λαογραφία Γ. Κ. Σπυριδάκη
- Ξυλόγλυπτική Κ. Μακρή από το βιβλίο Νεοελληνική χειροτεχνία (Εθν. Τράπεζα)
- Εγκυκλοπαιδικά Λεξικά (Ηλιος και Δομή)
- Ελληνική Μυθολογία (Εκδοτική Αθηνών)

ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ 6ου ΑΝΤΑΜΩΜΑΤΟΣ

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

κου Ροβέρτου Σπυρόπουλου, ο οποίος ευχήθηκε κάθε αντίωμο να γίνεται και καλύτερο.

Ο Πρόεδρος του συλλόγου Κανδυλιωτών
Παν. Ευσταθίου

ΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΜΩΜΑΤΟΣ

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΣΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ 9-8-2003

Αιδεσιμώτατοι, κε Πρόεδρε του Τ.Σ. Κανδύλας, Αγαπητοί Συμπατριώτες - Συμπατριώτισσες

Χαίρομαι που βρισκόμαστε απόψε όλοι εδώ, στην γενέτειρά μας Κανδύλα, από πολλά σημεία του κόσμου, Αμερική, Καναδά, Αυστραλία, Ν. Αφρική, Αθήνα, Κορινθία κλπ.

Ο Σύλλογος Κανδυλιωτών «Η Πρόδοδος» προσπαθεί με τις δυνάμεις που έχει να βοηθήσει οικονομικά και πολιτιστικά τις εκδηλώσεις που γίνονται στο χωριό μας. Με την εφημερίδα δε που εκδίδει «ΤΑ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ» προσπαθεί να μεταφέρει τα σημαντικά γεγονότα και τα νέα του χωριού μας σε όλους τους συμπατριώτες. Είναι ένα διαυλός επικοινωνίας μεταξύ των Κανδυλαίων όπου και να βρίσκονται, έχει αποσπάσει δε ευμενέστατα σχόλια από εκδότες και ανθρώπους των γραμμάτων.

Μια σημαντική εκδήλωση που αφορά όλους μας είναι η αποφινική έκθεση φωτογραφίας και ζωγραφικής, γιατί αναδεικνύει το παρελθόν και την ιστορία της Κανδύλας. Θα ήθελα θερμά να συγχαρώ τον αγαπητό συμπατριώτη μας, μέλος του συλλόγου μας, τον Ζωγράφο Βασίλη Προκόπο που συνέλαβε την ιδέα και οργάνωσε με μεγάλη επιτυχία την εκδήλωση αυτή. Επίσης και όλους όσους βοήθησαν στην επίτευξη αυτής της προσπάθειας. Κοπίασε πάρα πολύ για να μας παρουσιάσει αυτή την ωραία εκδήλωση.

Με μεγάλη μου χαρά και τιμή

εγκαينιάζω αυτή την έκθεση και εύχομαι να γίνονται τέτοιες εκδηλώσεις και να αξιοποιούνται όλες οι δυνατότητες των συγχωριανών μας για να προβάλουμε το χωριό μας που δεν έχει να ζηλέψει τίποτα από ανάλογες εκδηλώσεις που γίνονται σε άλλα χωριά.

Με την ευκαιρία θέλω να τονίσω και το εξής: στο ίδιο πνεύμα παράλληλα με την συλλογή φωτογραφιών επιτέλους πρέπει να αρχίσουμε τη συλλογή υλικού για την ίδρυση λαογραφικού Μουσείου που τόσο πολύ λείπει από το χωριό μας. Και υλικό υπάρχει στο χωριό μας και χώροι για να πραγματοποιηθεί αυτός ο σκοπός.

Στο τελευταίο φύλλο της εφημερίδας μας «Τα Κανδυλιώτικα» υπάρχει από τον υποφαινόμενο σχετική μνεία γι' αυτό το θέμα.

Τέλος σας ευχαριστώ όλους με την ευχή την δεύτερη φορά που θα κάνουμε έκθεση φωτογραφίας να έχει ακόμα μεγαλύτερη επιτυχία.

Να είσατε όλοι καλά.

Σας ευχαριστώ

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΝΔΥΛΑΣ Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Κ. ΔΡΟΣΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ 10-8-2003

ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΟΙ ΚΥΡΙΕ ΔΗΜΑΡΧΕ ΚΥΡΙΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΩΝ ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΙΣΣΕΣ,

Σας καλωσορίζω όλους και ιδιαίτερα τους παρευρισκόμενους απ' το εξωτερικό.

Το φετινό αντίωμο είναι μια προσπάθεια να σμιζουμε, να θυμηθούμε, να επικοινωνήσουμε και να προβληματιστούμε για το μέλλον του τόπου μας.

Αυτό που μας ενώνει είναι η αγάπη για το χωριό μας. Την οποία είμαι σίγουρος ότι νιώθουμε όλοι.

Για να φέρει αποτελέσματα αυτή η αγάπη πρέπει να είμαστε ενωμένοι και να συνεργαζόμαστε ουσιαστικά.

Ως πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Κανδύλας, ευχαριστώ θερμά όλους που βοήθησαν για την οργάνωση των εκδηλώσεων των ημερών αυτών. Φορείς και άτομα.

Εύχομαι να περάσετε όλοι καλά και να γίνει το φετινό αντίωμο η αρχή για ν' ακολουθήσουν καλύτερες μέρες στον τόπο μας.

Σας ευχαριστώ όλους.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ 10-8-03

Αιδεσιμώτατοι, Κε Δήμαρχε, Κε Πρόεδρε του Τ.Σ. Κανδύλας, Κε Πρόεδροι και εκπρόσωποι των συλλόγων Αμερικής, Αυστραλίας, Καναδά, Νοτίου Αφρικής σας καίρετώ.

Κατά την διάρκεια του 6ου Ανταμώματος των Κανδυλιωτών εύχομαι να περάσουμε όλοι καλά τις μέρες αυτές μακριά για λίγο από έννοιες και προβλήματα και να θυμηθούμε όλοι όσοι μπορούσαμε και βρεθήκαμε στο χωριό μας τα παλιά μας, τις παρέες μας, τα παιχνίδια μας και τις γειτονιές μας που σιγά-σιγά δυστυχώς τα φάτα αρχίζουν και λιγοστεύουν.

Θέλω να ευχαριστήσω σαν Πρόεδρο του Συλλόγου Κανδυλιωτών «Η Πρόδοδος» όλους και ιδιαίτερα σας τους ξενιτεμένους μας και αγαπητούς συμπατριώτες που ήλθατε από τόσο μακριά για να ζήσετε λίγες καλές στιγμές στην αγαπημένη μας Κανδύλα και να σας υπενθυμίσω ότι πολλά έργα από αυτά που έγιναν στο χωριό μας και γίνονται φέρνουν την σφραγίδα σας.

Σας ευχαριστούμε πολύ και θα σας περιμένουμε πάντα. Σας εύχομαι καλό ταξίδι και να γυρίσετε με τις καλύτερες αναμνήσεις για τις δεύτερες πατρίδες σας.

Ο Σύλλογος Κανδυλιωτών Αθήνας επιθυμεί και θέλει μια πολύ καλή συνεργασία με τους συλλόγους του εξωτερικού για το καλό πάντα του χωριού μας.

Τέλος σας ευχαριστώ όλους που παρευρίσκατε εδώ. Να είσατε όλοι καλά. Γειά σας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Προς
τον Πρόεδρο και τα μέλη του Συλλόγου Κανδυλιωτών Αθήνας
κ. Πρόεδρε

Εκ μέρους του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λεβιδίου, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη βοήθεια και προσφορά που επιδείξατε εσείς και τα μέλη του συλλόγου σας, στη διοργάνωση των εφετινών πολιτιστικών εκδηλώσεων στην Κανδύλα, στα πλαίσια του 6ου Ανταμώματος των Κανδυλιωτών τον Αύγουστο.

Ελπίζω στην ίδια καλή συνεργασία για το καλό της Κανδύλας και στο μέλλον.

Με τιμή
Ο Δήμαρχος Λεβιδίου
Αθανάσιος Ι. Καθουρίνος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

1) Από το Σύλλογο Κανδυλιωτών Μεμβούνης

Ευχαριστίες και θερμά συγχαρητήρια στο Δήμο και στο Σύλλογο Κανδυλιωτών Αθήνας. Ήταν μοναδικό το 6ο αντίωμο και μοναδικές οι βραδιές που περάσαμε.

Η Πρόεδρος του Συλλόγου
Έφη Πανοπούλου - Παλαιολόγου

2) Από την οικογένεια Μιχάλη Ανδρ. Προκόπου

Πάρα πολλά συγχαρητήρια στους υπεύθυνους για τις ωραίες εκδηλώσεις και την εκδρομή της χρονιάς 2003: στο Δήμαρχο κ. Καθουρίνο Αθανάσιο, στον Πρόεδρο Κανδύλας Ευάγγελο Δρόσο, στον κ. Παν. Ευσταθίου Πρόεδρο του Συλλόγου Κανδυλιωτών Αθήνας, τον κ. Νικ. Δούκα Γραμματέα Συλλόγου Κανδυλιωτών Αθήνας, στον κ. Βασίλ. Προκόπο ή Τσέλιο για την ωραία του έκθεση που μας συγκίνησε με τις ωραίες φωτογραφίες, εικόνες και πίνα-

κες που είδαμε, στην κ. Μαρ. Δελγιάννη για το ωραίο χορευτικό της πρόγραμμα.

Θα μας μείνουν αξέχαστα. Σας ευχαριστούμε και σας ευχόμεθα υγεία και ευτυχία. Για την Κανδύλα μας και όλους τους πατριώτες Κανδυλαίους τις καλύτερες ευχές μας.

Και ένα ποίημα:

Στην Κανδύλα μας Κανδύλα της Ντρομπολιτάς με τους ωραίους τόπους, που 'χεις λεβέντες διαλεκτούς και γέροντες με τρόπους. Με τη μεγάλη τους καρδιά και με την ομορφιά τους, διαβάτες τους θαυμάζουνε για τη φιλοξενία τους. Πολλοί φύγαν για Αμερική, μακριά απ' τα γονικά τους! Και τώρα που μεγάλωσαν... σε σέβανε, γυρίζουνε, Κανδύλα μου, μαζί με τα παιδιά τους.

Από Σικάγο

Οικογένεια Μικέ Πρόκος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΣΤΑ ΜΑΓΑΖΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΜΩΜΑΤΟΣ

Θερμά συγχαρητήρια αξίζουν σε όλα τα ωραία μαγαζιά (κέντρα) της Κανδύλας που εξυπηρέτησαν άψογα την πολυπληθή πελατεία τους. Ιδιαίτερως ευχαριστούμε τον αγαπητό συμπατριώτη μας Μπάμπη Β. Κουλάκη που δεν λυπήθηκε τα μεγάλα έξοδα προκειμένου να γίνει της Παναγίας το καλύτερο πανηγύρι των τελευταίων χρόνων. Αρκεί και μόνο να πω ότι ο κόσμος ήταν πάρα πολύς στην Κανδύλα η ορχήστρα του Κουλάκη Άριστη με τον εξαιρετικό κλαρινίστα Μάκη Μπέκο, το σερβίρισμα άψογο (όλα γυάλινα ποτήρια, πιατέλες κλπ.). Τίποτε πλαστικό και οι γουρνοπούλες του μεγαλέμπορου Ανδρέα Οικονομόπουλου από την Λαύκα νοστιμότητες.

Τέτοιες προσπάθειες συμπατριωτών πρέπει να τις στηρίζουμε όλοι. Επίσης η πλατεία ήταν όλη σκεπασμένη για περίπτωση βροχής. Αγαπητέ Μπάμπη και πάλι συγχαρητήρια.

Είδαμε ότι στο χωριό μας με λίγη προσπάθεια και συνοχή παρουσιάσαμε ωραία πράγματα. Ας είναι λοιπόν η αρχή που έγινε για καλύτερες εκδηλώσεις.

Παναγιώτης Ευσταθίου

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ο Γεώργιος Σπ. Βαρδουνιώτης απαντά στον Αλέξανδρο Καρζή - Σκαλούμπακα, χωρίς προκατάληψη.

Αγαπητέ Αλέξανδρε

Κανδύλα 2-9-2003

Ό,τι έχω δημοσιεύσει αφορά το κάθε θέμα ξεχωριστά. Τα έχω γράψει με ευθύνη και τα υποστηρίζω όπως τα έχω γράψει.

Και για τον αγιασμό όπως τον αναφέρω στο φύλλο αριθ. 37 (Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2002) δικαίωθκα. Όπως σας είχα δηλώσει (αριθ. φύλλου 40, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2002) φροντίζω να βρω ένα πωλητήριο Συμβόλαιο που θα ξεκαθαρίζει πότε ακριβώς έγιναν. Έχω πρακτικό Κοινοτικού Συμβουλίου Κανδύλας με αριθμό 88 που εξουσιοδοτεί τον πρόεδρο της Κοινότητας Κανδύλας Σπύρο Παναγ. Δελγιάννη όπως υπογράψει με τον δωρητή Ιωάννη Γεωρ. Ζαζιά Συμφωνητικό με το οποίο αναλαμβάνει ο Δωρητής την υποχρέωση εξολοκλήρου, όλα τα έξοδα του σχολείου, και η κοινότητα να διαθέσει το οικοπέδο. Ομοίως ο Πρόεδρος να υπογράψει την αγορά των οικοπέδων.

Η εξουσιοδότηση έγινε στις 27 Αυγούστου του 1929. Την επομένη μέρα 28 Αυγούστου έγινε Συμβόλαιο πωλητήριο του οικοπέδου ενός περίπου στρέμματος. Ο πωλητής είναι ο Ευστάθιος Ιωαν. Ευσταθίου και αγοραστής η Κοινότητα Κανδύλας. Το οικοπέδο εστοίχισε 60 χιλιάδες. Έχω αντίγραφο Συμβολαίου στα χέρια μου και το πρακτικό αριθ. 88 της εξουσιοδότησεως με ημερομηνία 27 Αυγούστου 1929, από το πρακτικό του Κοινοτικού Συμβουλίου. Αρχισαν τον αγιασμό στις 25 Αυγούστου γι' αυτό ο δάσκαλος ο Γυαλής βρισκόταν στον αγιασμό.

Τα είχαν κανονίσει προτού ανοίξουν τα σχολεία. Ασφαλώς αρχηγός ήτο ο Γυαλής και γι' αυτό πέτυχε.

Ήσαν όλοι τους εξυπνοι, ο ένας καλύτερος από τον άλλον. Τα αδέρφια Δημήτριος, Σπύρος, Χαράλαμπος, Παναγ. Δελγιάννη εξαιρέτοι.

Αντώνιος Χρυστ. Ζερβογιάννης εξαιρέτος.

Μιχαήλ Χρ. Μερκούρης πήγαινε για ένορκος στο Κακουργιοδικείο, Ιωάννης Γιαννακόπουλος και Δημοσθένης Παΐσιος, οι επτά αυτοί Κανδυλαίοι ήσαν που έκλεισαν συμφωνία με τον ευεργέτη Ιωάννη Γεωρ. Ζαζιά, και αυτός Κανδυλαίος οκτώ, κάνανε τα καρτιά και ξεκίνησε το σχολείο.

Κι αυτό έγινε παράδειγμα τιμής για τον Ιωάννη Ζαζιά και για τους άλλους επτά Κανδυλαίους που αντιπροσώπευαν το χωριό.

Η συμφωνία του Κοινοτικού Συμβουλίου και Δωρητή Ιωάννη Γ. Ζαζιά έγινε στην Κανδύλα. Και το συμβόλαιο του οικοπέδου στην Κανδύλα.

Με εκτίμηση

Γεώργιος Σπ. Βαρδουνιώτης

ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΚΑΝΔΥΛΑΙΟΥΣ ΠΟΥ ΩΦΕΛΗΣΑΝ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ

Δημοσιεύουμε επιστολή του Γεωργίου Σπ. Βαρδουνιώτη, για την προσφορά και δράση του Ιωάννη Ανδρέα Αγγελόπουλου.

Προς το Διοικ. Συμβούλιο του Συλλόγου Κανδυλιωτών «Η ΠΡΟΔΟΔΟΣ»

Κανδύλα 30-7-2003

Το βίον του Γιάννη Ανδρέα Αγγελόπουλου σε δύσκολες καταστάσεις που ταλαιπωρήθη και κινδύνεψε η ζωή του. Ο Γιάννης εγεννήθη στην Κανδύλα Αρκαδίας το 1904. Πέθανε στις 14 Αυγούστου το 1986. Στην Κανδύλα εμεγάλωσε, τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο, ακολούθησε το επάγγελμα του γεωργού.

Το 1943 τέλος Αυγούστου ήρθε το ΕΑΜ που διοικούσε στρατιωτικά, οργάνωσε όλες τις υπηρεσίες, όρισε αυτοδιοίκηση, Λαϊκό Δικαστήριο.

Ο Αγγελόπουλος ανέλαβε το ΕΛΛΑΣ υπεύθυνα κράτησε ένα χρόνο και δύο μήνες.

Στο διάστημα που κράτησε πολλά συνέβησαν γύρω στα άλλα χωριά. Σκοτώσανε ανθρώπους. Εμείς στην Κανδύλα καταφέραμε όλοι μαζί και οι άλλες οργανώσεις με μυστική συνεργασία να μην έχουμε ούτε μία απώλεια. Αυτός ξεχώρισε για το πόσο προσεκτικά έκανε τη δουλειά τους. Και παρ' όλο που ο Αγγελόπουλος είχε το δυσκολότερο πόστο τα κατάφερε και δεν είχε καμία απώλεια. Έγινε τα Δεκεμβριανά στην Αθήνα, έγινε κυβερνήση, έγιναν βουλευτικές εκλογές 20 Μαρτίου 1946. Στο τέλος του 1946 αρχές 1947, ανασυγκροτήθη ο εμφύλιος πόλεμος,

συνέχισε 1947-1948-1949. Τον Αύγουστο του 1948 κατέβηκε ο Πέρδικας, με λόχο αντάρτες εκκένωσε την οικία του Χαράλαμπος Αναστασίου Κουλάκη, την οικία του Χαράλαμπου Χρήστου Δρόσου, την οικία του Μιχαήλ Κουιμελή, τα βγάλανε τρόφιμα, ρούχα οι αντάρτες να βάλουν φωτιά.

Ο Αγγελόπουλος τον έπεισε τον καπετάνιο και δεν τα 'καψε. Αργότερα δύο μήνες, Οκτώβρη του 1948 ήρθε ο Μήτρου καπετάνιος να στρατολογήσει δέκα αγόρια και δέκα κορίτσια. Τραβήξανε τα πιστόλια τους φιλονίκησαν με τα πιστόλια στα χέρια. «Φέρε μου 5 αγόρια και 5 κορίτσια από το Λεβίδι κι εγώ θα σου φέρω από την Καντύλα τα διπλά» του είπε.

Καταλήξανε σε συμβιβασμό και ο Μήτρου έφυγε χωρίς να πάρει ούτε ένα Κανδυλαίο. Ο Αγγελόπουλος υπόφερε όλο το διάστημα από τις κακουχίες. Ο Στρατός τον κυνήγαγε, η Αστυνομία, οι

αντάρτες πέρναγαν ομάδες ή μεμονωμένα, κι ο Αγγελόπουλος είχε μείνει άζυρος και άκουρος. Ήτο ευπαρουσίαστος. Είχε βλέμμα παλγκαριάς και ήτο αυστηρός. Όταν τον πρωτόβλεπε σε έπιανε καρδιοχτύπι. Είχε τρόπους και λόγια ευγενικά και γι' αυτό πέτυχε στους αντάρτες τη συμπάθεια. Ένας άνθρωπος που για μας ήτο ο Σωτήρας μας. Η απόφασή του: να θυσιαστεί για το καλό των πολλών. Δεν πέθανε, ζει και θα ζει όσο υπάρχουν άνθρωποι.

Το παράδειγμά του έμεινε. Απολάμβανε τιμής και σεβασμού από τους Κανδυλαίους και ξένους όσοι τον γνωρίσανε και έχαιρε εκτίμησης.

Γι' αυτό και στο Δικαστήριο, στο τέλος που πέρασε, πήγαν τον υποστηρίξαν και απηλλάγη και ήταν με όλους φίλος και σεβαστός.

Με εκτίμηση στους απανταχού Κανδυλαίους.

Γεώργιος Σπύρος Βαρδουνιώτης

ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΓΙΝΕ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟΨΕΩΝ

Με πρωτοβουλία του υποφαινόμενου έγινε την 21-8-03 συζήτηση στο Κοιν. Κατάστημα για την ίδρυση Λαογραφικού Μουσείου.

Ανητηλλάγησαν απόψεις. Οι συζητήσεις θα συνεχιστούν. Παρόντες Παναγ. Ευσταθίου πρόεδρος συλλόγου Κανδυλιωτών - Βαγγέλης Δρόσος πρόεδρος Τ.Σ. Κανδύλας - Γεωργία Σωτηροπούλου Δημ. σύμβουλος - Γιάννης Φ. Προκόπος τοπικός σύμβουλος - Αναστάσιος Οικονομόπουλος, τώες πρόεδρος συλλόγου, Θεοφάνης Γιαννακόπουλος δάσκαλος - Βασίλης Προκόπος ζωγράφος - Κων/να Δελγιάννη μέλος Δ. συμβουλίου συλλόγου - Μίμης Χ. Δρόσος.

Παναγιώτης Χ. Ευσταθίου

Πρόεδρος συλλόγου Κανδυλιωτών «Η Πρόδοδος»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Ο Γεώργιος Καραντώνης και η σύζυγός του Μαρία κόρη Κων. Ζιαζιά απόκτησαν το τρίτο παιδί τους - αγόρι, την 8-7-2003, στην Αθήνα.
 - Ο Ευάγγελος Χαρ. Μπιστιόλας και η Παρασκευή κόρη Ιωάν. Ρουμελιώτη απόκτησαν το πρώτο παιδί τους - αγόρι, την 16-8-2003, στην Ελευσίνα.
 - Ο Παναγιώτης Γεωργ. Ζωγόνιαννης και η σύζυγός του Σωτηρία Γεωργ. Λαρδίκου απόκτησαν το πρώτο παιδί τους - αγόρι, την 3-9-2003, στην Τρίπολη.
 - Ο Χαράλαμπος Χρ. Δεληγιάννης και η σύζυγός του Παναγιώτα Αναστ. Φωτοπούλου απόκτησαν το τρίτο παιδί τους - κορίτσι, την 22-9-2003, στην Κανδύλα.
 Ευχόμαστε να ζήσουν τα νεογέννητα.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- Ο Ευάγγελος Νικ. Ξερογιάννης και η σύζυγός του Θεοδώρα Χελή εβάφτισαν το δεύτερο παιδί τους, που ονομάστηκε Ιωάννα, στο μοναστήρι Κανδύλας, την 12-7-2003.
 Νουνοί ήταν ο Ηλίας και η Βασιλική Παναγοπούλου από τα Περδικονέρι Γορτυνίας.
 - Ο Ευάγγελος Γεωργ. Λαρδίκος και η σύζυγός του Αικατερίνη Οικονομοπούλου εβάφτισαν το δεύτερο παιδί τους, που ονομάστηκε Δημήτριος, στο παρεκκλήσιον «Ζωοδόχος πηγή» Κανδύλας, την 16-8-2003.
 Νουνά ήταν η Άννα Λουράντου σύζυγος του Αθανασίου Κ. Στριφτόπουλου.
 - Ο Πέτρος Βασ. Κωστούρος και η σύζυγός του Σπυριδούλα εβάφτισαν το πρώτο παιδί τους, που ονομάστηκε Βασίλειος, στο μοναστήρι Κανδύλας, την 23-8-2003.
 Νουνοί ήταν ο Παναγιώτης Ιωαν. Χονδρός.
 - Ο Κων/νος Βασ. Οικονομόπουλος και η σύζυγός του Κων/να Παντολέων εβάφτισαν το δεύτερο παιδί τους, που ονομάστηκε Βασιλική, στον Ι. Ναό Παμμ. Ταξιαρχών Κανδύλας, την 24-8-2003.
 Νουνοί ήταν ο παγκόσμιος πρωταθλητής ποδηλασίας Βασίλειος Γιαννιώσης εκ Τριπόλεως.
 - Ο Αθανάσιος Κ. Στριφτόπουλος και η σύζυγός του Άννα Λουράντου εβάφτισαν το δεύτερο παιδί τους, που ονομάστηκε Δέσποινα, στον Ι. Ναό «Παναγίτσα» (Κυπριάδου) στην Αθήνα, την 20-9-2003.
 Νουνά ήταν η Σταυρούλα Τσιώρου, σύζυγος του Ευαγγέλου Ευθ. Παντολέων.
 - Ο Σπύρος Τσολάνας και η σύζυγός του Καλλιόπη κόρη του Κων. Δάλκου εβάφτισαν το δεύτερο παιδί τους, που ονομάστηκε Κωνσταντίνος στον Ι. Ναό Αγίας Τριάδας Βύρωνος, την 28-9-2003.
 Νουνά ήταν η Άννα - Μαρία Σκαλτσά.
 - Ο Κων/νος Χαρ. Κωστούρος και η σύζυγός του Βασιλική το γένος Γ. Προκόπου εβάφτισαν το πρώτο παιδί τους που ονομάστηκε Χρήστος στο μοναστήρι Κανδύλας την 4-10-2003.
 Νουνοί ήταν ο Μιχάλης Βασ. Κανδαλέπας.
 - Ο Μιχάλης Βασ. Ξερογιάννης και η σύζυγός του Νατάσα το γένος Αλέξη Γεωργαντοπούλου εβάφτισαν το πρώτο

παιδί τους, που ονομάστηκε Βασίλειος, στο μοναστήρι Κανδύλας, την 27-9-2003.

Νουνά ήταν η Ντίνα Βασ. Κουλάκη. Ευχόμαστε να ζήσουν τα νεοφώτιστα.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Η Παναγούλα Δημητροπούλου του Μιχαήλ και της Μαριγώς, καθηγήτρια Αγγλικής Φιλολογίας και ο Παναγιώτης Δημητρήλης του Διαμαντί και της Σταματίνας, εφοριακός, κάτοικος Στενού Τριπόλεως, αρραβωνιάστηκαν στις 15-8-2003.

Επακολούθησε γλέντι και στα δύο σπίτια.

Ευχόμαστε να ζήσουν και καλά στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

- Ο Γεώργιος Κων. Μίκας και η Παναγιώτα Αθαν. Μεληί από το Λεβίδι παντρεύτηκαν στο εξωκλήσι «Αγία Τριάς» Λεβιδίου, την 19-7-2003.

Το τραπέζι έγινε στο κέντρο «Μέλαθρον» Τριπόλεως.

- Ο Χρήστος Παν. Πετμεζάς και η Λία... από τη Γεωργία παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο Λεβιδίου, την 2-8-2003.

Το τραπέζι έγινε στην αίθουσα Κ. Ζιαζιά, στην Κανδύλα.

- Ο Ηλίας Ιωαν. Κουρτέσης και η Σοφία... από τη Σκοτεινή παντρεύτηκαν στη Σκοτεινή, την 30-8-2003.

- Ο Γεώργιος Κων. Στριφτόπουλος και η Κωνσταντίνα Ιωαν. Ζερβογιάννη παντρεύτηκαν στον ιερό ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών Κανδύλας την 5-10-2003.

Το τραπέζι έγινε στο κέντρο «Ο-ΑΣΗ» Τριπόλεως.

- Ο Δημήτριος Βλασίος Μπάρτζης από το Ζευγολάτιο Κορινθίας και η Σταυρούλα Φωτίου Βαρδουνιώτη παντρεύτηκαν στον ιερό ναό Κοίμησης Θεοτόκου Ζευγολατίου την 21-9-2003.

Το τραπέζι έγινε στο κέντρο «Κατά» στο Σολομό Κορινθίας.

- Ο Κων/νος Χρ. Μούργελας και η Ελισάβετ Παναγ. Πρώμου από το Δρακοβούνι παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο Τριπόλεως την 18-9-2003.

Ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Πέθανε και εκηδεύτη στο Τορόντο Καναδά τον Οκτώβριο 2002 ο Νικόλαος Κων. Παπαγιάννης, ετών 65.

- Πέθανε την 29-7-2003 και εκηδεύτη την 31-7-2003 στην Αγία Παρασκευή Αττικής η Ευαγγελία Ξένου, ετών 86, μητέρα του φαρμακοποιού Ιωάννου Ξένου.

- Πέθανε και εκηδεύτη στην Αθήνα τον Ιούλιο 2003 ο Βασίλειος Ψαρουδάκης γιος του Βίκτορα και της Παναγιώτας Βασιλ. Παπαθανασοπούλου, ετών 35.

- Πέθανε και εκηδεύτη στην Κανδύλα την 14-9-2003 ο Χρήστος Στυλ. Χουντάλας, ετών 53.

- Πέθανε στην Αθήνα την 21-9-2003 και εκηδεύτη στην Ωλένη - Ηλείας την 22-9-2003 η Σταυρούλα Γεωργ. Οικονομοπούλου, σύζυγος του Νικολάου Βιτοπούλου, ετών 50.

- Πέθανε και εκηδεύτη στην Κανδύλα την 23-9-2003 ο Γεώργιος Φωτ. Παντολέων, ετών 85.

Τους οικείους των εκλιπόντων συλλυπούμεθα εγκερδώς.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤ. ΧΟΥΝΤΑΛΑΣ

Ο Δικός μας «ΧΡΗΣΤΑΡΑΣ» που έφυγε

Ποιός δεν τον γνώριζε, ντόπιοι και ξένοι! Στις 14 Σεπτεμβρίου 2003 όμως έφυγε για πάντα, πολύ νωρίς, από κοντά μας. Ήταν ο αγαπητός συμπατριώτης, ο γνωστός ως «ΧΡΗΣΤΑΡΑΣ», ο Χρήστος Στυλιανού Χουντάλας, ο προτελευταίος από τα έντεκα παιδιά του θιοπαλαιστή Στυλιανού Χουντάλα (Βλάχου), θιοπαλαιστής και αυτός και αγαπητός σε όλους και λόγω του ιδιόρρυθμου του χαρακτήρα του.

Τον θυμόμαστε πρώτον στα μαγαζιά του χωριού μας να απολαμβάνει το ποτό του, κοινωνικότατος. Πρώτος όμως και σε όλες τις δουλειές: οικοδομές, φορτοεκφορτώσεις υλικών και το κυριότερο, πρώτος και μοναδικός θα έλεγα στην μακάβρια δουλειά του ανοιγματος τάφων, συνήθως αφιλοκερδώς, για κάθε Κανδυλαίο που έφευγε από κοντά μας, και που δεν είχε δικούς του ανθρώπους στο χωριό να φροντίσουν γι' αυτό.

Υπήρξε τακτικότατος αιμοδότης με σπάνια ομάδα αίματος για όποιον χρειαζόταν.

Ακούρατος στην εξυπηρέτηση συμπατριωτών και μη, λόγω της μεγάλης του φιλοτιμίας.

Όλοι, λίγο πολύ, είχαμε δεχτεί τις ποικίλες εξυπηρέτησεις του που μας τις προσέφερε προθύμως.

Αγαπητέ μας φίλε Χρηστάρα, θα είσαι πάντα στηθύμησή μας
Πάνος Χ. Ευσταθίου
 Πρόεδρος συλλόγου Κανδυλιωτών «ΠΡΟΟΔΟΣ»

ΓΙΑ ΤΗΝ Κ. ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΞΥΝΗ - ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

Τα Κοινωνικά της εφημερίδας

Αγαπητή Αγγελική, ελάβαμε το από 22-9-2003 ολιγόλογό και πικρό μήνυμά σου, μέσω FAX, και την επιθυμία σου να δημοσιεύσουμε το παράπονό σου: «Γίνονται διακρίσεις και στο θάνατο.»

Η απάντησή της εφημερίδας είναι: ΟΧΙ. Όχι μόνο για το θάνατο αλλά και για κανένα κοινωνικό γεγονός που αφορά συμπατριώτες δεν κάνει διάκριση η εφημερίδα.

Προφανώς, το γεγονός στο οποίο αναφέρεται είναι ο θάνατος του αγαπημένου αδερφού σου και φίλου και συμμαθητή των παλαιότερων από εμάς, για τον οποίο δεν έτυχε να μάθουμε εγκαίρως. Μήνυμα από κανένα συγγενή δεν ελάβαμε, εκτός αν εστάλη και εκλάθηκε.

Έχουμε τονίσει πολλές φορές - και με την ευκαιρία που μας δίνεις το ξανατονίζουμε - ότι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να ειδοποιούν την εφημερίδα για τα κοινωνικά γεγονότα. Διαφορετικά είναι αδύνατο να μάθει κανείς όλα όσα συμβαίνουν στο εξωτερικό αλλά και στα διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Εν πάση περιπτώσει εμείς κατανοούμε ότι σ' αυτή την ενέργεια οδηγήθηκες από τον πόνο και την πίκρα για το χαμό του Νίκου.

Παρακαλούμε κι εσένα να πιστέψεις ότι δεν υπήρξε πρόθεση για παράλειψη του γεγονότος και να δεχθείς και να διαβάσεις και στους άλλους συγγενείς τα ειλικρινή συλλυπητήρια όλων μας για το θάνατο του αξεχάστου συμπατριώτη Νίκου Παπαγιάννη.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΓΙΑ «ΤΑ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ»

1) Της οικογένειας Δημητρίου Γιαννακοπούλου από τη Μεμβούρνη:

Μελβούρνη 5-7-03
 Αγαπητοί μας πατριώτες και Διοικητικό Συμβούλιο,

Με αυτό το γράμμα θέλω να σας ευχαριστήσω, για την προσφορά σας σε όλους μας, Ελλάδα και εξωτερικό, μέσω της εφημερίδας «Τα Κανδυλιώτικα». Δεν μπορείτε να φανταστείτε τη χαρά της προσμονής αυτής της πολυτιμής εφημερίδας που έρχεται από τόσο μακριά και μπαίνει στο σπίτι μας και μας γεμίζει χαρά, νοσταλγία και συγκίνηση, διαβάζοντάς την.

Ο Δημήτρης και εγώ, σας ευχόμαστε, υγεία, κουράγιο και ό,τι άλλο χρειάζεται για να συνεχίσετε αυτό το πολύτιμο έργο σας. Σας στέλνουμε 100 δολάρια για ενίσχυση της εφημερίδας, και σας ευχόμαστε καλό υπόλοιπο καλοκαίρι σε όλους σας. Στέλνουμε τους χαιρετισμούς μας

σε όλους τους πατριώτες παντού.

Με πολλή αγάπη από την Μεμβούρνη Οικογένεια Δημητρίου Γιαννακοπούλου

2) Του Παναγιώτη Χαρ. Προκόπου από την Κανδύλα:

Αγαπητά μου παιδιά, παιδιά της κατοχής, που ξέρετε να αγωνίζεστε ακούραστα για τον αγώνα που αναλάβατε τόσα χρόνια προσφέροντας όλοι «τα Κανδυλιώτικα» και φροντίζοντας να φτάσουν στα ξένα να μαθαίνουν οι πατριώτες μας και τα αγαπημένα μας αδέρφια τα πάντα για το αγαπημένο μας χωριό. Και από πλευράς οικονομίας μην τρομάζετε και από εργασίας. Τα παιδιά της κατοχής αντέχουν να τα ξεπερνούν όλα.

Και σε αυτό να είστε υπερήφανοι: Όσοι διαβάζουμε τα Κανδυλιώτικα αισθανόμαστε ενθουσιασμένοι για τον αγώνα σας.

Σας ευχαριστώ Σας στέλνω 50 ευρώ για γραφική υλή Κουτσοπαναγής
 Εν Κανδύλα 14-7-2003

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΑΛΑΙΩΣΗ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ Ι. ΝΑΟΥ ΤΩΝ ΠΑΜΜΕΓΙΣΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ

- 1) Παναοπούλου Ελένη (Βαζαίου) 100 ευρώ εις μνήμη των γονέων της (κατάθεση 15-12-2002).
  - 2) Οικονομόπουλος Θεοφάνης του Γεωργίου 200 ευρώ (κατάθεση Νοέμβριος 2002).
- Η επιτροπή ζητά συγγνώμη διότι εκ παραδρομής, δεν εδημοσιεύθηκαν οι προσφορές στο προηγούμενο τεύχος.
- 3) Πασιαλής Κων/νος Θεοδώρου, 100 ευρώ.
  - 4) Κωστούρος Παναγιώτης Κων/νος, 150 ευρώ εις μνήμη του πατέρα του.
  - 5) Οικονομόπουλος Εμμανουήλ Κων. 50 δολλ. Καναδά εις μνήμη Παντολέων Παναγιώτου (Παΐκου).

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

(Καταχωρούνται ποσά από 30 ευρώ και πάνω)

Ανώνυμος	40 ευρώ
Προκόπος Παναγιώτης του Χάραλ.	50 ευρώ
Προκόπος Μιχαήλ του Ανδρέα	150 \$ Αμερικής
Μερκούρη Δήμητρα του Παναγ.	30 ευρώ
Πετμεζάς Κων/νος του Γεωργίου	50 \$ Αμερικής
Σωτηρόπουλος Γεώργιος του Σωτηρίου	50 \$ Αυστραλίας
Καρζής Γεώργιος του Δημοσθένη	30 ευρώ
Γιαννακοπούλου Δημήτριος του Αγγελί	100 \$ Αυστραλίας
Δεληγιάννη - Ευσταθίου Σοφία	50 \$ Αμερικής
Δεληγιάννης Χρήστος Αντωνίου	50 ευρώ
Βαρδουνιώτης Χρήστος του Μιχ.	100 \$ Αμερικής
Βαρδουνιώτης Ιωάννης του Μιχ.	100 \$ Αμερικής
Φωτόπουλος Γιάννης Βασιλείου	50 ευρώ
Μούργελας Χρήστος του Δημητρίου	40 ευρώ
Δρόσος Δημήτριος του Χρήστου	50 ευρώ
Μουρκοκόστας Θεόδωρος	50 ευρώ
Χουντάλας Κων/νος του Βασίλ. από Σίδνεϋ για την εφημερίδα	100 \$ Αυστραλίας

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗ «ΒΟΧΑ»

Για την ενίσχυση των σκοπών του Συλλόγου και για τη συνδρομή τους στην εφημερίδα μας, προσεφέρθησαν τα κάτωθι ποσά από τους Βοχαίτες:

ΛΟΥΤΑ Σοφία	30 ΕΥΡΩ
ΜΠΕΛΕΣΙΩΤΗΣ Μιχάλης	20 ΕΥΡΩ
ΛΑΓΟΣ Γιώργης	15 ΕΥΡΩ
ΜΟΥΡΓΕΛΑΣ Δημήτρης	10 ΕΥΡΩ
ΔΟΥΚΑΣ Τέλης	10 ΕΥΡΩ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΩΝ «Ο ΚΕΚΡΩΨ»

Ο ετήσιος χορός του Συλλόγου Κανδυλιωτών ΚΕΚΡΩΨ, θα γίνει στις 12 Οκτωβρίου ημέρα Κυριακή, στο Empress Banquet Hall, 200 East Lake St., Addison, Illinois. Ευχόμαστε (από τον πιαστήριό) να έχει σημειώσει επιτυχία.

Στην πρόσκληση για το χορό το Δ.Σ. του «ΚΕΚΡΩΨ» ανακοινώνει προς τα μέλη του και τα εξής:

«Υπάρχουν δυο θέματα που θα σας τονίσουμε, και που χρειάζονται ειδική προσοχή.

Υποτροφίες: Τα τελευταία χρονιά ο Σύλλογός μας δίνει υποτροφίες σε μαθητές Πανεπιστημίων και Κολλεγίων, των οποίων οι γονείς είναι μέλη του Συλλόγου, και ένας εκ των γονέων έχει ρίζες από την Κανδύλα. Δεν ζητάμε ούτε βαθμούς ούτε λεπτομέρειες.

Το μονό που ζητάμε είναι να συμπληρώσετε και να στείλετε την εσώκλειστη αίτηση.

Συνδρομή: Είναι μόνον 20 δολ. το χρόνο για την οικογένεια και 10 δολ. για το άτομο.

Συνδρομές σε άλλους συλλόγους είναι 50 δολ. Δυστυχώς όμως μόνο 30

οικονομίες πληρώνουν και είναι τακτικά μέλη του συλλόγου. Αυτό είναι απαράδεκτο!

Εάν θέλουμε ο σύλλογος να είναι οικονομικά υγιής πρέπει να υποστηρίζεται. Εξ άλλου είναι και καθήκον κάθε πατριώτη! Σας παρακαλούμε θερμά όπως ανταποκριθείτε στις ανωτέρω εκκλήσεις και το συμβούλιο θα κάνει τα υπόλοιπα.

Όλα τα ανωτέρω ως τα αφήσουμε εις την συνείδηση του κάθε Κανδυλαίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο
 Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας»

Επίσης με άλλο έγγραφο του υπό τον τίτλο «DEMOS LEVIDIOU DARA, KANDYLA, LEVIDI, PALEOPYRGOS - PICNIC» γνωστοποιεί στα μέλη και τους πατριώτες για το τέταρτο «πικνίκ» του Δήμου Λεβιδίου (ότι θα γίνει - έγινε ήδη - την Κυριακή 29 Ιουνίου 2003) και υπενθυμίζει τις ημερομηνίες που θα γίνουν οι χοροί: Κανδύλας 12 Οκτωβρίου 2003, Δάρα 26 Οκτωβρίου 2003 και Λεβιδίου 1 Νοεμβρίου 2003.

«Τα Κανδυλιώτικα» εύχονται να έχουν όλοι επιτυχία.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Στη Στέλλα Οικονομοπούλου του Μιχαήλ και της Ελένης για την επιτυχία της στη Σχολή Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων - μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Θράκης.
Θερμά συγχαρητήρια Οικογένεια Νικολάου Δούκα

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Την 16/8/2003 επιστρέφοντας από Κανδύλα για Αθήνα μέσω Κορινθίας, καθήσαμε για ένα καφέ στο Κιάτο. Εκεί πληροφορηθήκαμε ότι στο ΔΗΜΟ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ (ΚΙΑΤΟΥ) με 16 Διαμερίσματα και 36 Δημοτικούς Συμβούλους, ΠΡΟΕΔΡΟΣ του Δημοτικού Συμβουλίου είναι ο συμπατριώτης μας ο Πάνος Ι. Δεληγιάννης (του Σπηλιού), Φαρμακοποιός.
 Αγαπητέ Πάνο, και σε ανώτερα. Είναι τιμή για σένα το αξίωμα αυτό και κατ' επέκταση και για την κοινή γενέτειρά Κανδύλα μας.
Φάνης Σ. Δεληγιάννης-Μπλούτας

ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Α. Από το Υπουργείο Γεωργίας ΑΡΔΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΟΥΣ ΚΑΝΔΥΛΑΣ

Στον Αρκαδικό Τύπο εδημοσιεύθη ότι το αρδευτικό δίκτυο Έλους Κανδύλας στο Νομό Αρκαδίας εντάχθηκε στο ΕΠΑΑΥ και επιταχύνονται οι εργασίες ώστε το έργο να ολοκληρωθεί μέχρι τέλους του 2005.

Με το έργο αυτό - ο προϋπολογισμός του φτάνει 18,5 εκατ. ευρώ - θα γίνει άρδευση σε 20.500 στρεμ., γεγονός που θα ενισχύσει το αγροτικό εισόδημα των αγροτών της περιοχής.

Όπως δήλωσε ο Υπουργός Γεωργίας κ. Γ. Δρυς οι παρεμβάσεις που γίνονται στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ για την βελτίωση των συνθηκών άρδευσης, θα αξιοποιηθούν συνολικά 150.000 στρεμ. όπου υπάρχουν 12.000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Β. ΤΑ ΤΟΥ ΑΝΤΑΜΩΜΑΤΟΣ

Ως γνωστόν η έναρξη των εκδηλώσεων εγένετο την 10-8-2003 με την Δοξολογία στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών.

Εν συνεχεία κατάθεση στεφάνων στην προτομή του ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΖΙΑΖΙΑ υπό του Δημάρχου, του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου,

των εκπροσώπων των Συλλόγων, Εξωτερικού, Εσωτερικού και αθλητικού Συλλόγου του χωριού μας. Κατόπιν στο Σχολείο στην Έκθεση παλαιών Φωτογραφιών και Ζωγραφικής των παιδιών του χωριού μας. Η όλη έκθεση «εξαίρετη» που την οργάνωσε ο Ζωγράφος Βασίλειος Προκόπος. Ήταν ζωντανή ιστορία του χωριού μας διαμέσου φωτογραφιών προ πολλών ετών. «Μια εικόνα - φωτογραφία - αξίζει χίλιες λέξεις».

Πόσες και πόσες μνήμες έφεραν από το παρελθόν. «Ο Πολιτισμός και η ύπαρξη ενός λαού είναι αγώνας μνήμης εναντίον της λήθης». Η παιδική έκθεση ζωγραφικής πολύ καλή, δείγμα προόδου των παιδιών του χωριού μας. «Μπράβο» σε όλους και όλες που συνέβαλαν για την αυτήν την ωραία παρουσία.

Επί του ανταμώματος θέλω να εξάψω την βοήθεια του Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Ευάγγελου Κ. Δρόσου, της Συμβούλου κ. Γεωργίας Ξηρογιάννη - Σωτηροπούλου, του Προέδρου του Συλλόγου μας Παναγιώτη Χ. Ευσταθίου, του Αντιπροέδρου Στέλιου Παρ. Ξηρογιάννη και όλων των μελών του Δ.Σ. Τέλος να εκφράσω ευχαριστίες προς τον Δήμαρχο μας Αθανάσιο

του Φάνη Σ. Δεληγιάννη - Μπλούτα

Καβουρίνο για την εν γένει άφθογη προσφορά του επί καθημερινής βάσεως τις ημέρες του ανταμώματος των αποδήμων Κανδυλαίων.

Γ. Μετά την περιήγηση της εκθέσεως, στις ευρύχωρες αίθουσες του Σχολείου μας, ο Φάνης Σ. Δεληγιάννης - Μπλούτας αναφέρθη για το μεγάλο δωρητή και ευεργέτη της Κανδύλας ΓΙΑΝΝΟ Γ. ΖΙΑΖΙΑ. Το ξεκίνημά του, την πορεία του και προόδο του στην Αμερική.

Για την ιστορική απόφαση ίδρυσης του Σχολείου μας, με πολλές άγνωστες λεπτομέρειες, τις δυσκολίες που είχαν προκύψει, την αγορά 3 οικοπέδων από την Κοινότητα επί Προεδρίας Σπύρου Γ. Δεληγιάννη Μπλούτα (πατέρα του), τη βοήθεια όλων των κατοίκων που μετέφεραν όλη αυτή την ωραία πέτρα. Πέρασε το ποσό των 2 εκατομμυρίων δολαρίων, που όλα διέθεσε ο ΓΙΑΝΝΟΣ Γ. ΖΙΑΖΙΑΣ. Το Σχολείο ξεκίνησε τον Αύγουστο 1929 όπως αναφέρει το υπ' αριθμ. 88 Πρακτικό της Κοινότητας. Τα εγκαίνια έγιναν το 1932.

Τέλος είπε «Ό,τι είναι ο Παρθενώνας για την Αθήνα είναι το ΖΑΖΕΙΟΝ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟΝ για την Κανδύλα μας».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑ - ΛΙΜΠΟΒΙΣΙ

Αναμνηστικό από το 6ο ανταμώμα Κανδυλιωτών

Οι συμμετασχόντες στην εκδρομή:

ΠΡΟΟΔΟΣ»
Προκόπος Πέτρος
Αθανασία Πετμεζά
Κώστας Πετμεζάς
Ευσταθία Πετμεζάς
Σοφία Πετμεζάς
Ανδρέας Καρζής
Gianni Karzis
Γεωργία Κούσουλα
Γεώργιος Βαρουσιάδης
Δημήτρης Βαρουσιάδης
Ελένη Βαρουσιάδη
Μαρία Κούσουλα - Βαρουσιάδη (Φοβερού)
Βασιλές Βαρουσιάδης
Παλαιολόγος Χρήστος
Παλαιολόγος Έφη, πρόεδρος Κανδυλιωτών Μελβούρνης
Κων/τίνος Δάλκος
Αθανασία Δάλκου
Μαριγώ Αργυροπούλου
Ελένη Φωτοπούλου
Ανδρέας Αργυρόπουλος
Γεώργιος Κούσουλας
Ελένη Βαρουσιάδη
Σοφία Μανιάτη
Ζερβογιάννης Βασίλειος
Κων/νος Πασαλίδης
Παναγιώτα Κικίτη
Γιαννούλα Σερούκη
Γιώργος και Σοφία Σωτηροπούλου
SYDNEY

Σοφία Δεληγιάννη - Ευσταθίου
Ελισάβετ Δεληγιάννη
Παναγιώτης Ευσταθίου, Πρόεδρος Συλλ. Κανδυλιωτών «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Γεώργιος Ευσταθίου
Βασιλική Ευσταθίου
Leonidas Hendalos
Κων/να Δεληγιάννη (Κανέλου),
Μέλος Δ.Σ. Συλλ. Κανδυλιωτών «Η

ΠΡΟΟΔΟΣ»

Κων/να Δεληγιάννη του Δημ.
Φάνης Δεληγιάννης του Σπυρ.
Δημήτριος Δεληγιάννης του Σπυρ.
Ελένη Δούκα
Νίκος Δούκας, ταμίας Συλλ. Κανδυλιωτών «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»
Χριστίνα Ξηρογιάννη - Κοσκινάς
Νικόλαος
Παναγιώτα Ζερβογιάννη του Αλέκου

Σοφία Ζερβογιάννη του Ιωάννου
Γιάννης και Μαρία Φιλοπούλου - Δρόσου με πολλά ευχαριστώ
Mike & Vasiliki Prokos (Andreu)
Δρόσος Ευάγγελος Πρόεδρος Τ.Σ. Κανδύλας

Ξηρογιάννη Γεωργία (Δημοτική Σύμβουλος)
Σακελλάρη Φανή (Κούτουλα)
Αγριοστάθης Χαράλαμπος (Ζέκιος)

Καρζής Δημήτριος (Ντάρλας)
Μιχάλης Πετμεζάς
Γιάννης Βαρδουσιώτης
Κατερίνα Βαρδουσιώτη
Ελένη και Δημήτριος από την Αμερική

Καβουρίνος Αθανάσιος, Δήμαρχος Λεβιδίου:
Εύχομαι να περνάτε καλά. Καλή επιστροφή στις νέες σας πατρίδες, με υγεία και προκοπή να ανταμωθούμε πάλι στο 7ο ανταμώμα της Κανδύλας τον Αύγουστο του 2004. Χαιρετισμούς στα αδέρφια μας που δεν μπόρεσαν να έρθουν αυτή τη χρονιά από το εξωτερικό.

Κανδύλα 13 Αυγούστου 2003
Ο Δήμαρχος
Αθαν. Καβουρίνος

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΣΣΑΣ

Του ΦΑΝΗ Σ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ - ΜΠΛΟΥΤΑ

Αύγουστος ο μήνας της Παναγίας.

Σε ολόκληρη την Ελλάδα, ακόμη και στα ξένα μέρη - χώρες όπου κατοικούν Έλληνες τιμούν τη μνήμη «της Κοιμήσεως της Θεοτόκου». Είναι το καλοκαιρινό Πάσχα των Ελλήνων.

Η μέρα αυτή έχει καθιερωθεί κατά κάποιο τρόπο ως ανταμώμα των ξεναγμένων. Όλοι επιθυμούν να βρεθούν στη χάρη της για κάποια ευχή, για προσκύνημα, για κάποιο τάμα ακόμη και ευχαριστίες για τη βοήθειά της σε κάποια δύσκολη στιγμή.

Η Παναγία είναι η ΜΑΝΑ η δική

μας και όλων των Ελλήνων.

Η Παναγία έχει την πρώτη θέση στις καρδιές όλων των Ορθοδόξων. Είναι αιώνιο σύμβολο των χριστιανών του κόσμου και αυτών που την πιστεύουν. Αρκετοί Έλληνες με μεγάλη ευκολία βρίσκουν τα θεία ειδικότερα την Παναγία. Πράξη κολάσιμη. Το βέβαιον είναι ότι δεν υπάρχει κάποιος που να μην έχει αναφέρει σε κάποια συνήθως δύσκολη στιγμή: «Παναγία μου βοήθησε με». Με μεγάλη προσήλωσή την τιμούμε όλοι μας μέσα από την παράδοση πηγή και

έθιμα, που για χάρη της σπίνονται χοροί και πανηγύρια. Στο Μοναστήρι μας τόσο στην παραμονή και την επομένη της χάρης της προσήλθεν αρκετός κόσμος. «Υπήρξε αδιακώρητο». Την θείαν λειτουργία ετέλεσε με μεγάλη ευλάβεια, ο Πρωτοπρεσβύτερος Ιερέας Π. Δημ. Δεδούσης πρώην Αρχιερατικός της Ιεράς Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνουρίας.

Ο Πατέρας Ταξιάκης Στυλιανός Πρωτοπρεσβύτερος Γραμματέης της Ιεράς Μητροπόλεως Περιστερίου - Αθηνών καθώς και ο Πατέρας Δημήτριος Προκόπος. Αρκετοί ιεροφύλακες, με πρωτοψάλτη τον καλλιφωνο συμπατριώτη μας Λεωνίδα Χόνδρο-Πολίτη.

Φίλε Λεωνίδα πάντα άξιος και να δίνεις πάντα το παρών στην κοινή γενέτειρα.

«ΤΑ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ» ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο τομέας Λαογραφίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων παρακάλεσε να του στέλνουμε την εφημερίδα μας για τη δημιουργία Αρχείου του Πανεπιστημίου και με την από 27-5-2003 επιστολή του μας ευχαριστεί για την αποστολή της.

Και «ΤΑ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ» ευχαριστούν θερμώς το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων για την τιμή που τους γίνεται να συμπεριληφθούν στο υλικό του Λαογραφικού Αρχείου του.

ΣΤΙΣ 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, ΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ, ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΚΑΝΔΥΛΑ

Ανακοίνωση

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ανακοινώνει ότι το Σάββατο 8-11-2003, ημέρα εορτασμού των Παμμεγίστων Ταξιαρχών, θα πραγματοποιήσει ημερήσια εκδρομή με πούλμαν στο χωριό μας.

Παρακαλούμε τους αγαπητούς συμπατριώτες και φίλους των Κανδυλιωτών να ανταποκριθούν.

Η τιμή συμμετοχής ορίστηκε στα 10 ευρώ.

Για δηλώσεις συμμετοχής και περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου:

Παναγιώτης Ευσταθίου, Πρόεδρος τηλεφ. 6451380
Στέλιος Ξηρογιάννης, Αντιπρόεδρος τηλεφ. 9215301
Αθηνά Γιαννιά - Οικονομοπούλου τηλεφ. 6519100
Νίκος Δούκας, Ταμίας τηλεφ. 6010198
Κων/να Δεληγιάννη, μέλος τηλεφ. 2835524
Ουρανία Δάλκου - Φασουλή, μέλος τηλεφ. 8027320
Χρήστος Κανδαλέπας, μέλος τηλεφ. 2280498

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Η Γραμματέας
Παναγιώτης Ευσταθίου Αθηνά Γιαννιά - Οικονομοπούλου

Ο ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΝΔΥΛΑΣ

Του Φάνη Σ. Δεληγιάννη-Μπλούτα

Η παρουσία του χορευτικού ομίλου του χωριού μας στο ανταμώμα την 11/8/2003 ήταν έξοχη, καταπληκτική. Χόρεψαν 20 χορούς περίπου από όλα τα μέρη της Ελλάδος. Υπεύθυνη του χορού ήταν η κα Μαρία Εικοσιδέκα-Δεληγιάννη, στην οποία αξίζουν θερμά Συγχαρητήρια.

Θερμά Συγχαρητήρια, για την Άριστη εμφάνιση, αξίζουν και σε όλα τα παιδιά του ομίλου, που είναι τα κάτωθι (κατ' αλφαβητική σειρά):

1. Αγριοστάθη Αικατερίνη του Δημ.
2. Αγριοστάθη Αικατερίνη του Κων/νου
3. Βαρδουσιώτη Παρασκευή του Χαράλ.
4. Γιαννιά Γιώτα του Χαράλ.
5. Γιαννιάς Αθανάσιος του Χαράλ.
6. Δεληγιάννη Μαγδαληνή του Δημ.
7. Δεληγιάννης Χαράλαμπος του Δημ.
8. Δεληγιάννης Μηνάς του Μιχ.
9. Δρόσου Φωτεινή του Χαράλ.
10. Δρόσου Σταυρούλα του Βασ.

11. Δρόσου Αναστασία του Δημ.
12. Δαριώτη Αιμιλία του Παναγ.
13. Ευσταθίου Βαρβάρα του Ευσταθίου
14. Ζιαζιά Γεωργία του Κων/νου
15. Ζιαζιάς Παναγιώτης του Κων/νου
16. Κανδαλέπα Χαρούλα του Βασ.
17. Κανδαλέπα Βασιλική του Βασ.
18. Κουλάκη Παναγιώτα του Σπύρου
19. Κουλάκη Αθανασία του Σπύρου
20. Μερκούρης Σταύρος του Ανδρέα
21. Μερκούρη Αγγελική του Ανδρέα
22. Μουργελα Δήμητρα του Σταύρου
23. Ξηρογιάννη Μαριγώ του Νικόλ.
24. Οικονομοπούλου Στέλλα του Μιχαήλ
25. Παπαχρίστου Δήμητρα του Κυριάκου
26. Παπαμανωλοπούλου Ελένη του Νικόλ.
27. Προκόπου Αφροδίτη του Παναγ.
28. Προκόπου Αναστασία του Παναγ.
29. Τριφανόπουλος Νικόλαος του Γεωργ.
30. Χριστοφόρου Βασιλική του Ευσταθίου

ΛΥΣΗ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. ΣΑΜΑΡΟΠΑΙΔΕΣ. 2. ΑΣΠΡΑΔΙ - ΦΙΑΤ. 3. ΜΥΡ(Ο) - ΤΟΣΟ - (ΤΣΟ)ΦΛΙ. 4. ΑΛΟΓΑ - ΑΝΕΤΩΣ. 5. ΡΑΣΑ - ΑΚΡΟΠΕλαγος. 6. ΛΑΙΜΑΡΙΑ. 7. ΣΛΑΥΟΣ - ΝΤΟΡΑ. 8. ΚΑΡΟΥΤΑ - ΙΕ. 9. ΟΧΙ - ΡΑΧΟΥΛΕΣ. 10. ΥΕ (Υπουργ. Εργασίας) - ΚΙΝΑ - ΡΑΣΤ. 11. ΤΙ - ΚΑΙΡΙΟΙ. 12. ΟΑΚΑ - ΑΟΡΙΣΤΟ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. ΣΑΜΑΡΟΣΚΟΥΤΟ. 2. ΑΣΥΛΑ - ΛΑΧΕΙΑ. 3. ΜΠΡΟΣΤΑΡΙ. 4. ΑΡ - ΓΑ - ΟΥ - ΣΑΚΚΑ. 5. ΡΑΤΑ - ΛΟΥΡΙΑ. 6. ΟΔΟ - ΚΑΣΤΑΝΙΑ. 7. ΠΙΣΑΡΙ - ΑΧΑΡΟ. 8. ΟΝΟΜΑ - ΙΡ. 9. ΙΦ - ΕΠΑΡΓΥΡΟΙ. 10. ΔΙΦΤΕΡΟ - ΛΑΙΣ. 11. ΕΑΛΩ - ΙΠΙΕΣ. 12. ΣΤΙΣ - ΑΝΕΣΤΙΟ.